

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci vypracovala samostatně s použitím uvedené literatury a zdrojů informací.

Ve Lhůtě dne 1. března 2013

.....  
vlastnoruční podpis

### **Poděkování**

Děkuji tímto způsobem Doc. PaedDr. Jarmile Honzíkové, Ph.D. za ochotu, spolupráci a pomoc při vypracování mé diplomové práce.

Mé zvláštní poděkování také patří Mgr. Evě Manclové - ředitelce ZŠ a MŠ Ejpovice za vstřícnost a toleranci, díky které mi umožnila absolvovat studium na Pedagogické fakultě. Její podpora a porozumění mi pomohly skloubit pracovní povinnosti se studijními.

Ve Lhůtě dne 1. března 2013

.....  
vlastnoruční podpis

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI

Fakulta pedagogická

Akademický rok: 2011/2012

## ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Lenka BROŽOVÁ**  
Osobní číslo: **P08M0032K**  
Studijní program: **M7503 Učitelství pro základní školy**  
Studijní obor: **Učitelství pro 1. stupeň základních škol**  
Název tématu: **Integrace dětí se speciálními vzdělávacími potřebami  
v pracovních činnostech na 1. stupni ZŠ v malotřídní škole**  
Zadávající katedra: **Katedra matematiky, fyziky a technické výchovy**

### Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

- specifikace výuky na malotřídní škole z hlediska pracovní výchovy.
- plánování výuky na malotřídní škole.
- specifikace dětí se speciálními vzdělávacími potřebami z hlediska senzomotorických dovedností.
- plánování činností pro tyto žáky.
- pracovní náměty pro danou cílovou skupinu.

# Obsah

Úvod .....	8
1 Specifikace výuky na malotřídní škole z hlediska pracovní výchovy .....	9
1.1 Specifika malotřídních škol .....	9
1.2 Charakteristika malotřídní školy .....	10
1.3 Osobnost učitele na malotřídní škole .....	11
1.4 Metody práce na malotřídních školách .....	12
1.4.1 Projektové vyučování .....	12
1.5 Význam malotřídních škol .....	13
1.5.1 Rušení malotřídek: ANO – NE .....	14
1.5.2 Rušení malotřídek v médiích .....	14
1.6 Počátek malotřídky v Ejpovicích .....	17
1.7 Charakteristika současné školy.....	18
1.7.1 Datum posledního zařazení do sítě škol .....	18
1.7.2 Počet tříd a žáků .....	18
1.7.3 Spokojenost ročníků .....	19
1.7.4 Integrace žáků .....	19
1.7.5 Technické zajištění školy .....	19
1.7.6 Vzdělávací program školy .....	20
1.7.7 Výsledky vzdělávání žáků .....	21
1.7.8 Činnost naší malotřídky .....	21
1.7.9 Školní (roční) projekty .....	29
2 Plánování výuky v malotřídní škole .....	33
2.1 Proč je důležitá právě pracovní výchova .....	33
2.2 Historie pracovní výchovy .....	33
2.3 Cíle a úkoly pracovní výchovy .....	35
2.3.1 Modernizace vyučovacího procesu .....	37
2.4 Plánování výuky na 1. stupni základní školy .....	38
2.5 Volba vyučovacích metod a forem v pracovních činnostech .....	39
2.5.1 Vyučovací metody .....	39
2.5.2 Vyučovací formy .....	40
2.6 Postup při plánování činnosti učitele .....	41
2.6.1 Roční tematický plán .....	41

2.6.2 Příprava na vyučovací jednotku .....	41
2.7 Hodnocení při pracovních činnostech .....	43
2.7.1 Klasifikace .....	45
2.7.2 Slovní hodnocení .....	46
2.7.3 Portfolio .....	46
2.7.4 Sebehodnocení .....	47
2.7.5 Bodové hodnocení .....	48
2.7.6 Hodnotící a motivační razítka .....	48
3 Specifikace dětí se speciálními vzdělávacími potřebami z hlediska senzomotorických dovedností .....	49
3.1 Žák se speciálně vzdělávacími potřebami .....	49
3.1.1 Lateralita .....	49
3.1.2 LMD .....	49
3.1.3 ADHD .....	50
3.1.4 Aspergerův syndrom .....	50
3.2 Integrace a inkluze ve vzdělávání .....	51
3.2.1 Integrace .....	52
3.2.2 Inkluze .....	52
3.3 Podmínky vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami .....	53
3.3.1 Individuální vzdělávací plán .....	54
3.4 Žákyně A .....	55
3.5 Žák B .....	56
3.6 Žák C .....	59
3.7 Žák D .....	60
3.8 Žák E .....	62
3.9 Zásady práce s dětmi se speciálními vzdělávacími potřebami .....	65
3.9.1 Zásady práce se žáky se specifickou poruchou učení: .....	65
3.9.2 Zásady práce se žáky s LMD: .....	66
3.9.3 Zásady práce se žáky s Aspergerovým syndromem: .....	66
3.10 Asistent pedagoga .....	67
4 Plánování činností pro tyto žáky .....	69
4.1 Volba pracovního námětu .....	69
4.2 Materiály v pracovních činnostech .....	72

4.2.1 Drobný materiál .....	72
4.2.2 Modelovací hmoty .....	72
4.2.3 Textil .....	73
4.2.4 Práce montážní a demontážní .....	73
4.2.5 Papír .....	73
4.2.6 Lidové zvyky a řemesla .....	74
4.2.7 U nás doma .....	74
5 Pracovní náměty pro danou cílovou skupinu .....	75
5.1 Ukázka přípravy na vyučovací jednotku pro integrované žáky .....	75
5.2 Ukázka plánování a realizace pracovního námětu pro integrované žáky .....	75
5.2.1 Robot .....	75
5.3 Soubor námětů pro žáky se speciálně vzdělávacími potřebami.....	79
5.3.1 Motýlek z modelovací hmoty.....	79
5.3.2 Papírový mrak.....	81
5.3.3 Šperkovnice.....	83
5.3.4 Ozdobné ulity.....	85
5.3.5 Tisk na textil.....	87
5.3.6 Zvířátka z kaštanů.....	89
5.3.7 Podzimní sluníčko.....	91
5.3.8 Ptáček.....	93
5.3.9 Kytička z modelovací hmoty.....	95
Závěr .....	98
Resumé .....	100
Cizojazyčné resumé.....	101
Seznam obrázků.....	102
Obrázky v textu.....	102
Obrázky v příloze č.4.....	102
Seznam tabulek.....	104
Seznam použité literatury.....	105
Další zdroje.....	106
Fotografie.....	107
Seznam příloh:.....	108

# Úvod

**„Komukoli prospěti můžeš,  
prospívej rád, možno-li celému světu.**

**Sloužití a prospívání je vlastnost povah vznešených.“**

Jan Amos Komenský

Téma diplomové práce „Integrace žáků se speciálně vzdělávacími potřebami v pracovních činnostech na malotřídní škole“ jsem si zvolila na základě svých praktických zkušeností.

Pracuji jako asistentka pedagoga, vychovatelka a učitelka v malotřídní základní škole. Ráda bych se podělila o zkušenosti z náplně mé práce, což je výuka, péče a asistence při vzdělávání žáků se speciálně vzdělávacími potřebami.

Budu se snažit své zkušenosti z praxe doplnit o vědomosti teoretické, abych je mohla co nejefektivněji použít při další práci s integrovanými dětmi.

Cílem mé diplomové práce je, lépe se zorientovat v procesu integrace, podrobněji se věnovat problematice žáků se speciálně vzdělávacími potřebami a vyzdvihnout, stále častěji „odstrkované“, malotřídní školy, které mají velice vhodné zázemí pro žáky se speciálně vzdělávacími potřebami.

Dále bych chtěla poukázat, že práce se žáky se speciálně vzdělávacími potřebami je velice poučná, náročná a hlavně užitečná nejen pro žáky a jejich blízké, ale i pro pedagogy samotné.

# 1 Specifikace výuky na malotřídní škole z hlediska pracovní výchovy

## 1.1 Specifika malotřídních škol

Malotřídní školy mají svá specifika. Snad největším problémem na těchto školách je časová vytíženost ředitelů i vyučujících. Pedagogové mají velice omezené možnosti zúčastnit se dalšího, jakéhokoliv vzdělávání, které je zaměřené na nové poznatky z pedagogiky, psychologie, nové pedagogické postupy atd.

Jaké jsou příčiny tohoto stavu? Je jich hned několik – nedostatek finančních prostředků na DVPP, zde lze využít programů, které poskytuje MŠMT – jsou zdarma. Můžeme však narazit na další problém, a tím je zajištění výuky – při malém počtu pedagogů je to vždy problém. Je nutné zajistit suplování nebo zastupování.

Svou roli také sehrává vzdálenost školícího střediska od školy. Je zde také ta možnost, že by školící pracovník přijel proškolit učitele přímo do školy. Ale to se nestává moc často. Muselo by se spojit více malotřídek, které vyšlou svého zástupce do některé ze škol, kde by mohlo probíhat proškolení.

Kromě toho, že se dnes hovoří o malotřídních školách v souvislosti s jejich nedostatečnou naplněností, mluví se hodně také o neefektivitě výuky na těchto školách – např.: slučování ročníků na úkor kvality výuky, špatná vybavenost těchto škol, nekvalitní učitelé. S tímto tvrzením se neztotožňuji, viz „Charakteristika naší školy“.

Ačkoli je na malotřídní škole v jedné třídě více ročníků, je zde také méně dětí a učitel má možnost věnovat se jim individuálně. Zároveň to ale vyžaduje důkladnou a pečlivou přípravu učitele na vyučování. Z mé zkušenosti mohu říci, že během vyučování si učitel ani na chvíli nevydechne. Zároveň pedagog může využívat zajímavé metody a formy práce, pokud je tvůrčí, vymýšlí stále nové metody, které děti motivují k práci – ideální podmínky pro projektové vyučování. Učivo lze hned aplikovat v praxi – což vidím jako velkou výhodu vesnických škol.

Žáci jsou zvyklí si pomáhat, vzájemně spolupracují a – zde musím podotknout, že žáci mají velice vyvinutý cit pro spravedlnost a jsou velmi vnímaví.

Dle zpětné vazby, kterou máme od pedagogů z druhého stupně ZŠ, kam naši žáci pře-



cházejí, jsou naši žáci velice samostatní, spolehliví, nevyvolávají konflikty a snaží se chránit druhé – někdy je to ovšem v jejich neprospěch – setkávají se se šikanou a výsměchem od slabších spolužáků.

## **1.2 Charakteristika malotřídní školy**

Tento typ školy lze charakterizovat jako školu, ve které jsou spojeny různé ročníky do jedné třídy. Probíhá zde tedy výuka více ročníků v jedné učebně – třídě.

V těchto školách je malý počet žáků a učitelů, jsou tedy oproti větším školám v určité nevýhodě. Malotřídní škola má však i své výhody – viz níže.

Dalším, důležitým, znakem malotřídky je prostředí, ve kterém jsou žáci vyučováni. Toto je venkovské až rodinné, učitelé zde mají možnost poznat blíže nejen žáka, ale i jeho rodinu – spolupráce mezi rodinou a školou bývá na malotřídních školách na velice vysoké úrovni. Malotřídní školy mají hluboké kořeny a já doufám, že jsou dostatečně pevné a hrozící zavírání mine tyto školy.

Říšský zákon stanovil povinnost zřizování těchto škol při počtu dětí, v obci, větším než 40, pokud by tyto děti musely docházet do školy vzdálené více než čtyři kilometry.

V roce 1871 bylo v našich zemích kolem 5 500 takovýchto škol a jejich počet nadále vzrůstal. Tato situace vyhovovala jak rodičům, tak i dětem, kteří nemuseli složitě doprovázet své ratolesti do vzdálenějších škol.

Dnešní situace malotřídek není tak „růžová“. Z celkového počtu základních škol jejich počet neustále klesá, jsou rušeny a žáci jsou nuceni dojíždět do vzdálenějších, větších škol. Tento proces je pro mnohé dosti obtížný a časově i finančně náročný.

Typická malotřídní škola „malotřídka“ – je dvoutřídní až trojtřídní. Vzácně se vyskytují jednotřídky.

Uspořádání ročníků v jednotlivých učebnách je různé: Závisí na počtu žáků v jednotlivých ročnících, na místních podmínkách, na počtu integrovaných žáků, na věku žáků.

- Nejideálnější variantou je spojení žáků věkově si blízkých. Tedy 1. a 2. ročník a 3., 4. a 5. ročník. Z mého pohledu je tato varianta velice efektivní, co se týče věkového složení skupiny, avšak přítomnost starších spolužáků zde mnohdy chybí.
- Další varianta je, jak říkám já, „ochranářská“, kdy je skupina tvořena žáky mladších a starších ročníků, tedy 1., 2. a 5. ročník a 3. a 4. ročník.

### **Toto členění se osvědčilo i v pracovních činnostech.**

Starší žáci si vzali pod svá ochranná křídla ty mladší – neměli tolik času na zlobení, na-

učili se tak toleranci, práci v heterogenní skupině a v dalších postupových ročnících pracovali samostatněji. Žáci ve vyšších ročnících jsou schopni pracovat samostatně a nevyžadují tak intenzivní pozornost, učitel má možnost práci naplánovat tak, aby v některých předmětech pomohli mladším žákům, rozvíjejí tak kompetence k učení, řešení problémů a dalších.

Žáci malotřídních škol, kteří postoupí na druhý stupeň základní školy, umí pracovat samostatněji, jsou tolerantnější, citlivější, nepovyšují se.

Počet žáků v jednotlivých třídách malotřídek ovlivňuje výchovně vzdělávací práci učitele a podmínky při vyučovacím procesu. Přítomnost více ročníků v jedné třídě klade vyšší nároky na přípravu i práci učitele. Klade také zvýšené nároky na jednotlivé žáky během vyučování i mimo něj.

Učitel se v mnoha případech věnuje jednomu ročníku – přímá výuka a ostatní ročníky pracují samostatně. Po dobu vyučovací jednotky se mění charakter přímé a nepřímé výuky dle charakteru probírané látky. Tedy, pokud má učitel v jedné třídě tři ročníky, v našem případě 3., 4. a 5. ročník, pracuje s každou skupinou přímo pouze jednu třetinu vyučovací jednotky, po zbytek času musí učitel připravit práci tak, aby mohli žáci pracovat samostatně, dostatečně je motivovat a v neposlední řadě připravit dostatek materiálů, aby měli možnost, po celou dobu procesu pracovat i šikovnější žáci. Občas se stane, že ročníky lze spojit do jedné skupiny, pokud mají v plánu práce stejného zaměření, jen je zapotřebí, aby učitel zohlednil danou věkovou skupinu, tedy zajistil výuku tak, aby cyklicky navazovala - od nejjednoduššího po složitější – u starších ročníků.

Téměř rodinné prostředí zajistí lepší vztah učitele, žáka a rodiny. Pedagog většinou dobře zná prostředí, ve kterém dítě vyrůstá a je tak schopen lépe řešit problémy, které mohou vyvstat během vyučovacího procesu.

Ve prospěch malotřídek hovoří i jejich pozitivní vliv na vývoj dítěte. Dítě, které navštěvuje tuto školu vyrůstá v klidném, pohodovém, nestresujícím prostředí. Není vystaveno negativním jevům, které se dnes tak často vyskytují na velkých školách – šikana, drogy, atd.

### **1.3 Osobnost učitele na malotřídní škole**

**Učitel by měl:**

- mít k dětem i k prostředí, kde učí, vřelý vztah,
- zajímat se o dění v obci, i když v ní nebydlí,

- zajišťovat některé kulturní akce v místě, kde působí,
- být všestranný – pohybuje se mezi mnoha obory,
- být ochoten spolupracovat,
- být tvůrčí, flexibilní,
- velikou měrou usilovat o lidský a odborný růst.

Povolání učitele nejlépe vystihuje O. Chaloupka: „Práce učitele má jeden zvláštní rys - učitel může dělat sto věcí dobře, tisíc věcí dobře, jako by se nic nestalo, všechno jde dál, zvonek zazvoní, hodina končí, je přestávka, znovu zazvoní, začíná nová hodina. Vše, co udělal učitel dobře, je samozřejmostí a zdánlivě není vidět. Stačí však, aby udělal něco špatně, a celá jeho dlouholetá práce jde vniveč.“ (Chaloupka, 1995)

## **1.4 Metody práce na malotřídních školách**

Menší počet žáků ve skupině a třídě umožňuje učiteli použít takové formy a metody práce, které lze obtížně nebo nelze uplatnit ve větší skupině. Prostředí malotřídek umožňuje provozovat učivo s každodenními skutečnostmi.

Závisí na učiteli samotném, jak bude se žáky v jednotlivých hodinách pracovat. V tomto směru má učitel malotřídky jistou výhodu oproti městským školám. Okolní prostředí mu poskytuje široké spektrum možností – pobyt v přírodě, dostupnost a těsný kontakt s okolím.

**Ve vyučovacím procesu jsou využívány tyto metody práce:**

- **Hromadné vyučování** – v malotřídkách je provozováno v malé míře.
- **Práce ve skupinách** – velice vhodná forma výuky, skupiny lze různě měnit.
- **Individuální práce** – práce jednotlivce – v pracovních činnostech téměř nevyužívána.
- **Projektové vyučování** – umožňuje využití získaných poznatků smysluplně. Žáci si v tomto případě nevystačí jen s klasickým memorováním, ale jsou nuceni sami se aktivně zapojit do řešení daných problémů.

### **1.4.1 Projektové vyučování**

Vede žáky k samostatnosti, tvořivosti, aktivitě, toleranci a uplatnění se ve skupině.

**V projektovém vyučování žáci:**

- Pracují ve skupinách v rámci jednoho ročníku nebo mohou vytvořit věkově rozdílné skupiny. Do tohoto procesu učitel vstupuje jako inspirátor a poradce, je žákům kdykoliv k dispozici.
- Mají možnost výběru tématu, okruhu, tím jsou na něm zainteresováni tzn. pracují na projektu z vlastního zájmu a práce je baví.
- Kromě aktivity rozvíjejí svou tvořivost, samostatnost, učí se spolupráci v různých skupinách. V neposlední řadě se učí sami od sebe, učí se naslouchat jeden druhému.
- Dostanou zde možnost i žáci slabší, kteří se jinak příliš neprojeví. V malé skupině však spolupracují s ostatními členy skupiny.
- Tato metoda práce je velice vhodná pro ročníky, ve kterých se nacházejí žáci s integrací a žáci talentovaní.
- Při tomto způsobu práce má učitel jistotu, že se zapojí opravdu všichni žáci.

**Cílem projektového vyučování je získání nových poznatků svým vlastním přičiněním.**

Díky tomu, že je v jedné třídě méně žáků, může se učitel věnovat každému z nich individuálně – ve třídě se žáky s integrací je to někdy problém.

*„Dítě se učí samo, byť s naší pomocí, a náš úkol spočívá v tom, abychom mu vytvořili k učení vhodné podmínky a podpořili to dobré v jeho osobnosti.“ (Houška, 1993)*

## **1.5 Význam malotřídních škol**

V dnešní době úbytku dětí se hovoří stále častěji o rušení malotřídních škol. Tento problém se dotýká nejen škol velkých, ale také venkovských malotřídních škol. Často se objevuje otázka, jestli mají být malotřídní školy zachovány, nebo by měly být zrušeny. Musí se vzít v potaz, zda bude v silách obce (zřizovatele školy), školu udržet a to i za cenu toho, že bude na její provoz doplácet.

Naši, malotřídní školu, navštěvují žáci se speciálně vzdělávacími potřebami, kteří jsou integrováni do běžné výuky. Pouze potřebují individuální přístup a jejich výsledky jsou mnohdy srovnatelné s ostatními žáky, až na výjimky – viz kapitola „Práce se žáky se speciálně vzdělávacími potřebami“. V malotřídkách jsou také integrováni žáci nadaní, které v malém kolektivu lépe odhalíme a můžeme s nimi také individuálně pracovat – viz žák B.

Pro tyto žáky působí v naší škole asistent pedagoga, který s nimi pracuje a v případě jakýchkoliv problémů má k dispozici školní družinu. Sem se žáci odeberou i s asistentem,

pokud by jejich setrvání ve třídě narušovalo výuku – žáci jsou unavení, potřebují si odpočnout, nebo naopak, potřebují se zklidnit.

### 1.5.1 Rušení malotřídek: ANO – NE

**Proti rušení malotřídek mluví také celá řada argumentů:**

- Zrušení malotřídky by se promítlo do života samotné obce.
- Pokud v obci není škola, snižuje se tak její atraktivita, což směřuje k postupnému vylidňování venkova.
- Škola na venkově ovlivňuje kladný postoj dítěte k této obci.
- Škola se nemalou měrou podílí na kulturních akcích obce – besídky, výstavy, pracovní dílny, vystoupení pro důchodce i maminky, společné akce školy a rodičů atd. (viz ukázka na CD – výstava prací žáků ZŠ).
- Výhodou je také dostupnost – blízkost školy, děti tak nemusí složitě dojíždět hromadnými prostředky, nebo je nemusí rodiče do školy dovážet. Dítě tak není stresováno brzkým ranním vstáváním a pozdním návratem domů.
- Prostředí malé školy velmi pozitivně působí na vývoj osobnosti dítěte – rozvíjí jeho charakter, vzájemnou toleranci, empatii atd.
- Dítě se naučí zodpovědnosti a díky dobrým vztahům ve škole se nebojí přijít za učitelem s problémem – nejsou potřeba schránky důvěry.

**Naše škola je „zatím“ zachována, dokonce počet žáků v posledních letech vzrůstá. Situace je taková, že v mateřské škole je plný stav, a bohužel nejsou přijati všichni zájemci o předškolní vzdělávání. S výjimkou předškoláčků.**

Obec velice ochotně a úzce spolupracuje s naší školou. Na oplátku žáci naší školy úspěšně reprezentují svou obec a školu v mnoha projektech a soutěžích – viz Úspěchy naší školy“ a v nemalé míře se podílí na kulturních akcích obce.

### 1.5.2 Rušení malotřídek v médiích

**Časopis CPIV - Malotřídky stojí za to<sup>1</sup>**

Když jsme se na jaře s kolegy z plzeňského Centra podpory inkluzivního vzdělávání po-

---

1 KOTRBATÁ, Ivana a Lucie HLÁVOVÁ. Malotřídky stojí za to. *Časopis CPIV: Centra podpory inkluzivního vzdělávání*. PhDr. Josef Lukas. METODA spol. s r. o, 2012, roč. 2012, 26 - 28. Dostupné z: [http://www.cpip.cz/attachments/138\\_Casopis\\_CPIV1.pdf](http://www.cpip.cz/attachments/138_Casopis_CPIV1.pdf)

prvé vydali na jižní Plzeňsko do školy, která se zapojila do našeho projektu, ještě jsme netušili, že zde dostaneme příležitost nahlédnout do výchovně-vzdělávacího procesu, který této malotřídní vesnické škole může závidět kdejaká větší a materiálně mnohem lépe vybavená škola.

Hodiny v takové škole jsou samozřejmě velmi náročné na přípravu dva učitelé si chystají učivo pro každý ročník, přičemž všechny činnosti a postupy při vyučování na sebe musí navazovat. Jedině tak lze zabezpečit, aby mělo vyučování spád, aby docházelo k pravidelnému kombinování činností a využívání technik a různých projektů, které jsou pro žáky zajímavé. Na jednotlivých projektech pracují děti ve věkově smíšených skupinách a společně také plní zadané úkoly. Učitelé při výuce využívají související mezipředmětová spojení, jako např. tradice – říkadla – tvořivá dílna – dramatizace – divadlo – veřejné vystoupení – básně – cvičení.

V malotřídní škole se také učitelé kreativně realizují při výrobě učebních pomůcek a pracovních listů, které obvykle vyrábějí přímo na míru potřebám jednotlivých dětí ve třídě. I v tom lze spatřovat velkou výhodu škol rodinného typu.

Během naší návštěvy ve škole jsme se přesvědčili, že učitelé dobře znají nejen „své“ žáky ze třídy, ale všechny děti, které chodí do školy. Navíc jsou dobře seznámeni i s jejich rodinným zázemím, což je nesporná výhoda pro další spolupráci. Právě rodiče žáků škola aktivně zapojuje do řady akcí, které pořádá. Rodiče se proto podílejí na organizaci různých odpoledních akcí školy, pomáhají zajistit mimoškolní činnost žáků a také pomáhají dětem tvořit výrobky pro jarmarky, besídky, školní představení a dílny.

Malotřídní školy rodinného typu představují pro děti a jejich rodiče nejen výchovně-vzdělávací instituci, ale především zázemí, pro které je charakteristická pravidelná komunikace a vzájemná spolupráce, informovanost, empatie a vzájemné pochopení.

Přesvědčili jsme se, že jsou to školy, do kterých se děti těší. „Lví“ podíl na fungování tohoto zázemí mají samotní učitelé. Na nich záleží, jakou vytvoří ve škole atmosféru, jak bude probíhat samotná výuka a práce s žáky a jaké nakonec budou její výsledky.

### **Škola online: Malotřídní školy s nízkým počtem žáků se rušit nemusí<sup>2</sup>**

*„Zrušení minimálního počtu žáků ve škole a tím možnost další existence malotřídních*

---

2 Malotřídní školy s nízkým počtem žáků se rušit nemusí. In: [Http://www.skolaonline.cz/](http://www.skolaonline.cz/) [online]. 2009 [cit. 09. února 2009]. Dostupné z: <http://www.skolaonline.cz/Home/tabid/41/articleType/ArticleView/articleId/1757/Malotridni-skoly-s-nizkym-poctem-zaku-se-rusit-nemusi.aspx>

*škol s nízkým počtem dětí přináší novela školského zákona, kterou podepsal prezident Václav Klaus.*

*Malotřídky mohou fungovat dál i s malým počtem žáků v případě, že jejich zřizovatel jim udělí výjimku a uhradí rozdíl v nákladech oproti stanovenému minimálnímu počtu dětí. Novela rovněž umožňuje nástup talentovaných dětí, mladších šesti let, do prvních tříd základních škol. Také upravuje některé podmínky přijímacího řízení ke studiu na středních školách nebo hodnocení v rámci společné části státní maturitní zkoušky.“*

### **5 + 2 dny - Školáci mají jasno, rušit školy nechtějí<sup>3</sup>**

*Prvnáčci a druháčci ejpovické malotřídky mají svoji školu rádi. Jezdí sem například i děti z Klabavy. Udržení chodu školy ale značně zatěžuje obecní rozpočet.*

*„Školu nám tu chtěli zrušit už za totality, tehdy se místní ubránili. A teď by se měla zavírat kvůli nedostatku peněz?“ děsí se starostka Ejpovic Marie Šrailová. „Ejpovická škola patří mezi ty, které nemají dost dětí a obec by musela na ně doplácet. Pokud reforma vejde v platnost, bude to pro náš rozpočet velký zásah., samozřejmě se budeme snažit školu udržet. Otázka je, jestli na to budeme mít dost peněz.“*

*Už teď se podle ředitelky Evy Manclové škola potýká s problémy: „Nemáme dostatek financí, takže pedagogům klesl plat. Přitom tady na vesnici pracují učitelé třikrát tolik. Všechny akce, které pořádáme, i odpolední kroužky, všechno je to v podstatě zadarmo a z dobré vůle učitelek,“ říká Manclová a dodává, že učitelům ubírali osobní ohodnocení a na odměny za práci navíc již nezbývají peníze. (Příloha 4/ obr. 1)*

### **Jeden z názorů rodičů**

*Naši školu navštěvuje žákyně, nyní 3. ročnicku, která se se svými rodiči přestěhovala do města (kde si postavili domeček), vzdáleného sedm kilometrů od naší školy. Maminka za námi přišla na konci školního roku a sdělila nám, že děvče bude i nadále navštěvovat naši školu, že si nedokáže představit, že by tomu bylo jinak, raději bude děvče dovážet každý den do naší školy.*

*Neméně důležitá, v malotřídní škole, je i osobnost učitele – viz 2.3.*

---

3 PECHOVÁ, Šárka.: Školáci mají jasno, rušit školy nechtějí.. 5+2 dny. Rokycansko, 19. 4. 2012. Ročník I. Číslo 29. Strana 6.

## **1.6 Počátek malotřídky v Ejpovicích**

V roce 1809 žádali ejpovičtí o vlastní školu. Do této doby chodily místní děti do farní školy v Dýšině nebo Klabavy. Této žádosti však nebylo vyslyšeno. Až na opětovnou žádost v roce 1863 bylo povoleno, aby v Ejpovicích byla zřízena jednotřídní škola. Ihned bylo započato se stavbou, ale dostavěna byla až v roce 1871.

Vyučování v obci začalo 18. ledna následujícího roku. V roce 1884 byla otevřena třída, a to za řídicího učitele Josefa Seitze, který v obci působil 38 let. Budova školy brzy přestala vyhovovat, proto se usilovalo o to, aby byla postavena nová. V roce 1937 byl vypracován návrh na novou budovu. K realizaci však nedošlo. Od roku 1936 začali všichni starší žáci chodit do měšťanky v Rokycanech. Z důvodu snížení počtu dětí na jednu třídu – ve školním roce 1939/40 – byla zřízena trojtřídka. Po krátké éře trojtřídky následovala éra dvoutřídní, která trvá doposud.

Budova školy však přestala vyhovovat hygienickým i modernějším vyučovacím metodám, proto byla v akci „Z“ zadaptována.

Neustále docházelo k úbytku žáků, došlo k následnému sloučení obou tříd.

Od 1. 4. 1963 byla tedy škola znovu jednotřídní. Od školního roku 1963/64 žáci 5. ročníku dojížděli do Rokycan. V Ejpovicích zůstal pouze 1.-4. ročník národní školy. Koncem 70 let musela škola čelit snaze ministerstva školství zrušit malotřídní školy. Díky iniciativě ze strany rodičů i vedení obce se podařilo místní školu (do té doby jednotřídní) nejen zachovat, ale i rozšířit na dnešní dvoutřídku. Školu tehdy navštěvovali žáci 1.-4. postupového ročníku.

Budova školy byla ale zastaralá a z hlediska hygienického vybavení nevyhovující. Ve škole byly pouze suché WC (a to v prostorách, kde nebylo topení). V budově se nacházelo topení pouze lokální, a to ve třídách – pouze jedna kamna na třídu, ve kterých se topilo tuhými palivy. Vodovod byl na společné chodbě a voda se do tříd donášela po konvích. Tato situace vedla počátkem 90. let k nutnému rozhodnutí: Co bude s ejpovickou školou?

Bylo nutné rozhodnout, zda místní školu zachovat, nebo zda ji pro její nezpůsobilost zavřít. Přestože první možnost byla pro obec více finančně nákladná, rozhodla se pro rekonstrukci školy. Ta proběhla v roce 1992 – za částečného provozu a částečně během letních prázdnin. Mimo jiné byly provedeny tyto úpravy: instalace ústředního plynového vytápění, rozvody vody do tříd, byla postavena přístavba, kde je umístěno hygienické zařízení (splachovací WC, umývárny), šatny a kabinet pro učitele. Byl zrekonstruován byt pro učitelé.



tele a položena nová střecha – další nová střecha byla položena v roce 2010 a v roce 2009 byla vyměněna stávající okna za nová, plastová.

Po této modernizaci byly v budově školy zachovány dvě třídy s pěti postupovými ročníky a je tomu doposud.

## **1.7 Charakteristika současné školy**

Fotografie ZŠ a MŠ Ejpvovice, příloha 4/ obr. 2.

### **1.7.1 Datum posledního zařazení do sítě škol**

Škola byla zařazena do sítě malotřídních škol výnosem Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy ČR pod č.j. 3784/2007-21 ze dne 21. 2. 2007 s účinností od 1. 9. 2007.

Obor vzdělání podle Klasifikace kmenových oborů vzdělání : 79 –01-C/001 Základní škola. Školní vzdělávací program pro základní vzdělávání: „ S L U N Í Č K O “ (viz logo školy, příloha 4/ obr. 3)

- S – spolupráce
- L – laskavost
- U – umění komunikace
- N – názornost, nápaditost
- Í – individualita, inspirace
- Č – čínorodost, čestnost
- K – kolektiv, kreativita
- O – osobnost

#### **MOTTO:**

**„Každý nemusí být jednička, ale z každého se může stát slušný a pracovitý člověk.“**

Zřizovatel školy: Obec Ejpvovice – od 1. 1. 2003.

### **1.7.2 Počet tříd a žáků**

Ve školním roce 2012/2013 je na naší základní škole vzděláváno 30 žáků.

Do 1. ročníku nastoupilo devět nových žáčků, jeden žák opakuje.

Na žádost rodičů byl do 2. ročníku přeřazen žák B. Jedná se o chlapce se zdravotním postižením – Aspergerovým syndromem v oblasti autistického spektra. Chlapec přešel do

naší školy dne 24. 9. 2011 ze základní školy okresního města – poradnou SPC mu byla doporučena škola malotřídního typu.

**Tabulka 1 - Počty žáků v jednotlivých ročnících**

Ročník	1.	2.	3.	4.	5.
Základní škola	9+1	5	4/+2	5/-2	4

### 1.7.3 Spokojenost ročníků

Vzhledem k počtu žáků jednotlivých ročníků je složení tříd následující:

- třída – 1., 2. ročník – 16 žáků;
- třída – 3., 4., 5. ročník – 14 žáků.

Pracují zde celkem čtyři pedagogičtí pracovníci.

Naším cílem je, aby byli žáci co nejvíce motivováni k aktivní a kreativní práci ve vyučovacím procesu i v zájmových aktivitách.

V *I. třídě* působím jako asistent pedagoga, ve *II. třídě* vyučuji prvouku, přírodovědu, vlastivědu a pracovní činnosti.

#### **Nově zařazení žáci:**

Z důvodu selhávání dvě žákyně s mentálním postižením (i sociálním znevýhodněním), byly vzdělávány podle učiva 3. ročníku. Děvčata dostala možnost být úspěšná.

Žák s Aspergerovým syndromem opakuje 1. ročník a je vzděláván podle IVP. V pololetí a na konci školního roku je hodnocen slovně, z naukových předmětů je klasifikován.

### 1.7.4 Integrace žáků

V letošním školním roce jsou integrováni čtyři žáci s mentálním postižením, dva žáci se SPU, jeden žák mimořádně nadaný (žák B) a jeden žák s poruchou autismu (žák E).

Pro tyto žáky je přidělen asistent pedagoga (já), který s nimi individuálně pracuje. Pro žáky se specifickou vývojovou poruchou učení je určena jedna hodina týdně individuálně nápravné péče pod vedením speciálního pedagoga.

### 1.7.5 Technické zajištění školy

**Výuka v naší základní škole probíhá ve dvou třídách.**

- **V první třídě** je umístěno pianino pro výuku hudební výchovy, televizor s videem a DVD přehrávačem. Třída je vybavena výškově nastavitelnými lavicemi a židlemi. Do této třídy byl zakoupen nový barevný nábytek (skřínky, zásuvky a otevřené poličky). Vše je barevně sladěno se stávajícím zařízením.
- **Ve druhé třídě** je vybavení nábytkem vyhovující, byly dokoupeny pouze tři skřínky na uložení kufříků žáků a pomůcek. Také tato třída je vybavena výškově nastavitelnými lavicemi a židlemi. Do třídy byla umístěna darovaná televize, video-rekordér a DVD přehrávač.

V obou třídách jsou na části podlahy položeny koberec, na kterých částečně probíhá výuka a částečně je využívají žáci ke hrám a odpočinku o přestávkách. Byly instalovány počítače napojené na centrální server, který slouží pro počítačovou učebnu, třídy a mateřskou školku. Tyto počítače slouží i k výukovým hrám během přestávek.

V rámci vánoční nadílky každá třída dostala stavebnice LEGA.

Škola je vybavena počítačovou učebnou – v patře budovy. V učebně je umístěno 12 moderních počítačů, ke kterým byly zakoupeny nové stoly a židle. Zde, v této učebně, probíhá výuka informatiky a kroužek informatiky.

Během prázdnin došlo k úpravě a přípravě prostoru, ve třídách, pro umístění interaktivních tabulí. Byly provedeny úpravy pro jejich montáž. Tabule byly nainstalovány v průběhu září. Dnes jsou plně využívány v celém vyučovacím procesu i v pracovních činnostech – viz přílohové CD – Prezentace svícen.

Také do školní družiny byly zakoupeny dvě víceúčelové skříně. V květnu škola získala formou sponzorského daru sestavu skříněk, polic a vitrín.

Dle finančních možností byly dokupovány pomůcky do školního kabinetu. Vybavení učebnicemi a pracovními sešity bylo dle zákona, probíhá výuka nových výukových programů – DUMů.

K relaxaci o velkých přestávkách a v rámci školní družiny je během jarních a letních měsíců využíván školní dvorek a zahrada. Škola též využívá obecní tělocvičnu, hřiště a házenkářské hřiště. V zimních měsících chodí žáci sáňkovat a bobovat.

### **1.7.6 Vzdělávací program školy**

Výuka probíhá podle programu Základní škola, pod č.j. 3784/2007-21 ze dne 21. 2. 2007 s účinností od 1. 9. 2007. Obor vzdělání podle Klasifikace kmenových oborů vzdělání : **79–01-C/001 Základní škola** a školního vzdělávacího programu č.j. 31504/2004-22

– **SLUNÍČKO.** Žáci 1.-4. ročníku jsou vzděláváni podle ŠVP „SLUNÍČKO“, který byl přepracován podle Rámcově vzdělávacího programu s platností od 1. 9. 2009. Žáci 5. ročníku jsou vzděláváni podle oboru vzdělávání 79 –01-C/001 Základní škola.

Pro žáky s mentálním postižením a specifickou poruchou učení je na základě doporučení PPP a žádosti rodičů vypracován individuálně vzdělávací program. Dvě žákyně s mentálním postižením jsou vzdělávány podle učiva nižšího ročníku a jsou zařazeny do 3. třídy. Vzhledem k úpravě vzdělávacího programu došlo ke zlepšení a získávání sebevědomí obou děvčat.

Žáci s mentálním postižením pocházejí též ze slabého sociokulturního prostředí. Na základě žádosti na KÚPK a následně na MŠMT je pro tyto žáky přidělen asistent pedagoga, který žákům pomáhá v hodinách při zvládnutí základního učiva a umožní jim v některých oblastech dosáhnout i velkého úspěchu.

Školní družina pracovala podle svého školního vzdělávacího programu, který je součástí ŠVP „SLUNÍČKO“.

V letošním školním roce mají žáci heslo „**Jeden za všechny, všichni za jednoho**“.

V rámci školní družiny mohou žáci pokračovat v náplni práce pracovních činností – to, co nestihnou při plánované časové dotaci.

### **1.7.7 Výsledky vzdělávání žáků**

#### **Prospěch žáků**

Školní rok 2011/2012 byl ukončen s 29 žáky, z toho 19 hochů a 10 dívek.

Jedna žákyně 5. ročníku přestoupila do ZŠ, Čechova 855, Rokycany; 6 chlapců nastoupilo do 6. ročníku do ZŠ TGM Rokycany, Třebízského 32, Rokycany; jeden žák po úspěšném vykonání zkoušek byl přijat na Gymnázium a SOU, Mládežníků 1115, Rokycany do primy. Jeden žák s mentálním postižením byl přijat do základní školy praktické, Čechova 40, Rokycany.

**Pro žáka s Aspergerovým syndromem byla navržena domácí výuka – od nového školního roku.**

### **1.7.8 Činnost naší malotřídky**

Žáci naší malotřídní školy se pravidelně zapojují do kulturního dění obce i širokého okolí. Sami pak s pedagogy organizují spoustu akcí, které jsou přístupné široké veřejnosti – především rodičům a prarodičům.

**Na všechny tyto akce si žáci vlastními silami, při pracovních činnostech a ve školní družině, vyrábějí potřebné masky, rekvizity a upomínkové předměty. Žáci se též aktivně podílí na úpravách potřebných prostor, pod vedením pedagogů.**

### **Úspěchy**

- ŽÍZEŇ aneb VODA NAD ZLATO – zvláštní cena Národního muzea ve výtvarné soutěži (příloha 4/ obr. 4).
- AGENTURA DOBRÝ DEN PELHŘIMOV – CERTIFIKÁT EKONOM ocenění, které získala škola za účast ve ztvárnění znaku své obce z tříděného odpadu a zařadila se tak do Největší galerie znaků měst a obcí ČR vyrobených z tříděného odpadu.
- NAMALUJ SVÉHO MIKEŠE - ocenění Městské knihovny Dr. Josefa Palivce ve Zbiroze – ztvárnění kocoura jakoukoli technikou.
- EJPOVIČTÍ ZBOJNÍCI – Muzeum strašidel v Plzni udělilo naší škole Pamětní list za úspěchy ve vědomostní soutěži (historie naší Země). Pamětní list byl vydán Krajským úřadem v Plzni.
- MATEMATICKÝ KLOKAN – naši žáci se každoročně zúčastňují vědomostní, matematické, soutěže.
  - 1. místo – kategorie „KLOKÁNEK“
  - 1. místo – kategorie „KLOKAN“
  - 1. místo – kategorie „CVRČEK“Tato ocenění získávají žáci již několik let po sobě.
- LOGICKÁ OLYMPIÁDA – mezi další ocenění, která získali žáci naší školy patří i ocenění, které udělila Mensa České republiky za úspěšnou účast ve finále – Logická olympiáda, kategorie ZŠ.
- EVROPA VE ŠKOLE – ZE ŽIVOTA HMYZU -Úřad Plzeňského kraje udělil naší škole diplom za účast a umístění v soutěži o nejoriginálnější ztvárněného živočicha – jakoukoli technikou.
- RUKODĚLNÁ SOUTĚŽ PRO ŽÁKY A ŽÁKYNĚ ŠKOL PLZEŇSKÉHO KRAJE – 1. místo v kategorii ZŠ, (1.-5. třída) za vlastnoručně vyrobený předmět bez omezení techniky. Soutěž se konala pod záštitou Jiřího Stručka, náměstka Plzeňského kraje.

- **UKLIÐME SI SVĚT** – již třetím rokem se žáci naší školy aktivně a úspěšně zapojují do projektu: „Uklidme si svět“. Projekt je zaměřen na třídění a sběr elektroodpadu a na jeho recyklaci. V minulých dvou letech se naše škola-malotřídka umístila na 1. místě v celkovém pořadí v Plzeňském regionu – celkové množství elektroodpadu a na 1. místě v absolutním množství sebraných elektrospotřebičů (v kg na jednoho žáka) v republice.
- **MĚSTA A OBCE OČIMA DĚTÍ** – publikace děl žáků vznikla ve spolupráci s mateřskými, základními, základními uměleckými a praktickými školami, víceletými gymnázii, mateřskými centry, domy dětí, dětskými domovy a ústavy sociálních služeb; za přispění obcí, měst a krajů České republiky, Horního Bavorska a egyptské Káhiry. Do této knihy přispělo svými obrázky celkem 699 dětí. Ukázka z publikace viz příloha 4/ obr. 5.
- **ALGIDA-TVISTER** – 2. místo v soutěži o nejoriginálnější reklamu na zmrzlinu. (Příloha 4/ obr. 6).
- **PUBLIKACE V TISKU** - Publikace v Rokycanském deníku viz příloha 4 /obr. 7 a 8.

### ***Dlouhodobé projekty***

**Máme rádi zvířata.** Cíl – environmentální výchova:

- přírodovědné vycházky,
- sběr kaštanů a žaludů pro místní myslivecký svaz a pro spolek ochrany zvířat,
- návštěva drobných chovatelů v obci,
- v rámci školní družiny a pracovních činností chováme ve škole oblovku žravou, tropického hlemýždě, který se nám úspěšně rozmnožuje,
- celoročně pěstujeme rostliny,
- pokusná činnost, pozorování.

**Nadílka pro zvířata v lese.** Cíl – environmentální výchova, ochrana zvířat:

- krmení lesní zvěře,
- život zvířat v zimě,
- pozorování změn v přírodě.

**Třídíme odpad.** Cíl – ochrana životního prostředí:

- sběr druhotných surovin, třídění odpadu,
- výukové materiály – promítání, besedy, vycházky do okolí – umístění nádob na tříděný odpad v blízkém okolí,
- zapojení do soutěže viz „Úspěchy“.

**Drakiáda.** Cíl – zručnost, spolupráce s MŠ:

- pouštění papírových, i vlastními silami vyrobených, draků,
- každý školák si vezme k sobě jednoho žáčka ze školky.

**Rozsvěcení vánočního stromečku.** Cíl – společná akce s MŠ, počátek adventu:

- kulturní vystoupení žáků pro širokou veřejnost,
- společné svítění – světelné tyčinky.

**Mikuláš, čertíci a čertice.** Cíl – lidové zvyky a tradice (příloha 4 /obr. 9):

- výroba masek,
- návštěva MŠ,
- nadílka v ZŠ a MŠ.

**Vánoční besídka.** Cíl – lidové tradice:

- vystoupení žáků školy pro rodinné příslušníky,
- zpěv koled,
- přednes básní,
- divadelní představení,
- navození sváteční atmosféry.

**Vánoční a velikonoční dílny.** Cíl – společná akce rodičů se školou:

- výroba drobných tematických dekorací na několika stanovištích,
- sváteční atmosféra,
- prodej výrobků žáků,
- občerstvení.

**Pohádkový les.** Cíl – Den dětí, vzájemná spolupráce rodičů a školy (příloha 4/ obr. 10 a 11):

- tematické zaměření – každý rok jiné,
- zapojení rodičů do účasti na stanovištích,
- zábava,
- poučení,
- plnění úkolů,
- odměny,
- pomoc starších mladším,
- možnost zapojení všech účastníků.

**Školní akademie.** Cíl – společná akce s MŠ:

- přijetí předškoláků do 1. ročníku, rozloučení se s 5. ročníkem,
- předání pomyslného klíče,
- šerpování,
- spolupráce s obecním úřadem,
- kulturní vystoupení žáků,
- odměnění žáků.

**Zdravé zuby.** Cíl – výchova ke zdraví:

- správná péče o chrup,
- pět úrovní obtížnosti,
- vypracování testu,
- zapojení do soutěže,
- rozdání diplomů, drobných upomínkových předmětů.

**Prevence drog, návykových látek a šikany.** Cíl – výchova ke zdravému životnímu stylu, pocitu bezpečí:

- seznámení s návykovými látkami a jejich nebezpečím,
- formování odmítavých postojů k návykovým látkám,
- negativní postoj k drogám,



- rozeznání agresora,
- šikana a její nebezpečí,
- ochrana před šikanou,
- schránka důvěry.

**Dopravní výchova.** Cíl – BESIP:

- teoretický a praktický nácvik dopravních situací,
- dopravní značky,
- jízda na kole na dopravním hřišti,
- odměna pro nejlepšího.

**AJAX.** Cíl – projekt policie ČR:

- výchova jedince ke správnému chování ve společnosti,
- naučné materiály, testy, doplňovačky,
- beseda,
- vytváření a řešení modelových situací.

**Nácvik evakuace.** Cíl – nácvik krizové situace:

- postup při hrozícím nebezpečí – požár atd.,
- skupinová evakuace.

**EKOPOLIS.** Cíl – ochrana životního prostředí (příloha 4/ obr. 12):

- plnění úkolů,
- stavebnice,
- výukové materiály – pracovní listy,
- školení koordinátora,
- kolektivní spolupráce,
- hra,
- modelové situace.

**Svět očima dětí.** Cíl – estetická výchova:

- účast v různých soutěžích – výtvarných, pracovních.

**Plzeňské památky a Rokycanské muzeum.** Cíl – seznámení s historií (příloha 4/ obr. 13):

- návštěva plzeňského podzemí,
- návštěva plzeňského náměstí a věže,
- návštěva muzea strašidel,
- zapojení do projektů a výukových programů rokycanského muzea.

**Den Země, ekologické dny.** Cíl – environmentální výchova:

- výukové materiály,
- informace z médií,
- modelové situace.

**Divadlo Alfa.** Cíl– kulturní akce, historie, divadelní žánry (příloha 4/ obr. 14):

- čtyřikrát do roka žáci navštíví divadelní představení dle výběru vyučujícího,
- reflexe představení,
- mezipředmětové vztahy, kreslení.

**Dopoledne s předškoláky.** Cíl – návštěva školy dětmi z MŠ:

- seznámení předškoláků s prostory školy, spolužáky a pedagogy,
- zapojení předškoláků do výuky,
- vzájemná spolupráce,
- hry a soutěže,
- odměny vyrobené při pracovních činnostech žáky ZŠ.

**Návštěva žáků ze ZUŠ.** Cíl – dosažené výsledky spolužáků (příloha 4/ obr. 15 a 16):

- kulturní vystoupení žáků ze Základní umělecké školy,
- přednes skladeb,
- seznámení s nástrojem,
- beseda.

**Keramické dílny.** Cíl – společná akce s DDM (příloha 4/ obr. 17):

- netradiční výroba,
- seznámení s netradičním materiálem a postupem,
- kreativita,
- netradiční dárek,
- spolupráce.

**Vaření pro děti a rodiče.** Cíl – ukázka práce profesionála (příloha 4/ obr. 18 a 19):

- návštěva profesionálního kuchaře,
- ukázka základních technik,
- ukázka netradičních technik,
- ochutnávka,
- zapojení do procesu,
- základy studené kuchyně,
- pokusná činnost.

**Spaní ve škole.** Cíl – společná akce pedagogů a žáků (příloha 4/ obr. 20):

- ukončení ročního školního projektu,
- cesta odvahy.

**Pošli přání Ježíškovi.** Cíl – celorepubliková akce viz příloha 4/ obr. 21 a 22):

- pokus o překonání rekordu v celkovém počtu vypouštěných balónek s přáním Ježíškovi,
- společná akce s MŠ.

### ***Zájmové kroužky a činnosti školy***

**Zájmové kroužky:**

- hra na flétnu,
- hra na klavír,
- informatika, 3.–5. ročník,
- zumbička – taneční kroužek,

- zdravotní tělesná výchova.

#### **Činnosti v rámci školní družiny:**

- dovedné ruce,
- vaření,
- informatika hrou, 1. a 2. ročník
- sportovní činnost,
- environmentální kroužek, chov tropického hlemýžďe.

Motto školní družiny: „ **Jeden za všechny, všichni za jednoho**“.

### **1.7.9 Školní (roční) projekty**

V naší škole se každý rok putuje URČITÝM tematickým okruhem. Cílem všech pracovníků naší, malotřídní školy je co nejvíce žákům zpestřit výuku a pobyt v prostorách školy a zároveň jim nenásilnou, zábavnou, formou vštěpovat poznatky z historie naší Země – mezipředmětové vztahy.

Pro každý školní rok pedagogický sbor připraví žákům projekt, ve kterém se věnují určitému údobí historie propojení průřezových témat, mezipředmětových vztahů a plnění klíčových kompetencí - metodou hry.

#### ***Pravěká cesta za Šamanem***

Loňský školní rok byl zaměřen na Pravěk – jako škola jsme putovali Pravěkem. Žáci si osvojovali poznatky z prvouky, vlastivědy, matematiky, českého jazyka a v neposlední řadě z pracovních činností (vyráběli si kostýmy a kostěné náhrdelníky) a výtvarné výchovy.

Stěny tříd zdobili PRA květiny, PRA mamuti, PRA stromy a chybět nemohl ani PRA človíček, ze známého večerníčku, a PRA člověčice.

Při pracovních činnostech jsme si z modelovací hmoty vyrobili pravěký PRA náhrdelník z „mamutích“ zubů a z papíru pak kosti se svým PRA jménem. Dále pravěký sáček na barevné PRA peníze – barevné kameny. Společně jsme si vyzdobili prostory školy.

Žáci byli odměňováni PRA penězi – barevnými kameny (do jejich barvení se zapojil i můj manžel).

- Barvy kamenů: zelená, červená a žlutá – zlatá, ta byla nejcennější.

- Kameny se dávaly podle váhy zásluh a mohly se různě směňovat.
- Za pět zelených dostali jeden červený a za pět červených jeden zlatý.

**Tyto kameny žáci získávali za:**

- každý úspěch, plnění úkolů,
- získání jedničky,
- aktivní práci ve výuce,
- pomoc kamarádům,
- plnění referátů,
- pochvalu v žákovské knížce...

Mnohdy získali žáci rovnou zlatý kamínek. Pokud ale žák nesplnil úkol nebo měl kázeňský přestupek, musel kamínky odevzdávat. Zároveň žáci putovali za Šamanem.

Stěny tříd zdobila velká nástěnná tabule s vyznačenou cestou. Každý ze žáků zde měl vyznačenou svou cestu, rozdělenou na jednotlivá políčka. Ta si vybarvoval pastelkou. Za každých pět získaných zlatých kamenů si žáci mohli vybarvit jedno políčko v pravěké cestě za Šamanem – a poté odevzdali kamínky zpět do oběhu – kdyby si je nechávali, museli bychom barvit a hledat stále dokola.

Ke konci školního roku jsme začali s výrobou pravěkého kostýmu, ve kterém jsme se zúčastnili pravěké PRA olympiády. Žáci zde plnili různé disciplíny, které byly koncipovány do tehdejší doby. Do organizace olympiády se zapojila spousta rodičů, viz foto. Vyvrcholením tohoto projektu bylo spaní ve škole (které se koná každoročně jako tečka za naším putováním), žáci se vydali za Šamanem, který jim předal osvědčení o absolvování daleké cesty a malou odměnu.

Předposlední školní den se konalo pravěké tržiště, kde si žáci mohli vybírat podle pořadí, jak postupovali „za Šamanem“. Spočítala se políčka a udělal pořadník.

Věcné ceny daroval OÚ, zástupci z řad rodičů a jeden, nejmenovaný sponzor, který věnoval naší škole finanční dar. Příloha 4/ obr. 23 – 25. Další obrázky jsou přiložené na CD.

## **Putování středověkem**

Letošní školní rok putujeme středověkem. Každý žák si vytvoří svůj vlastní erb s názvem – dle vlastní fantazie.

Stejně, jako v loňském roce, jsou žáci odměňováni:

- každou jedničku,
- za pomoc spolužákovi,
- za dobré chování,
- za dodržování pořádku,
- za aktivitu v hodinách a jakékoliv další kladné odezvy žáka.

Žáci dostávají Ejpovické tolary a zlatáky. Zlatáky jsou nejcennější, dostávají se jen výjimečně, naopak tolar získávají snadněji. Žáci se též učí směňovat, za dvanáct tolarů dostanou jeden zlaták.

V rámci pracovních činností budeme šít sáček na „penízky“, abychom je nepoztráceli – dříve nebyly peněženky. Pokud se stane, že žák nepřinese domácí úkol nebo opakovaně nenosí pomůcky na vyučování, má kázeňské přestupky, odevzdává tolary – počet určuje učitel, podle „prohřešku“.

Jedenkrát za čtrnáct dnů se koná středověké tržiště a žáci si mohou koupit jednu zříceninu, hrad či zámek – cenu lze usmlouvat – jako za Středověku. K jejich orientaci je ve třídě vyvěšena mapa historických objektů. Hrad či zámek si žák musí vyhledat na mapě, zjistit o něm z dostupných zdrojů nějaké informace a po koupi tohoto objektu si připíchne svůj erb na dané místo na mapě.

Hrady a zámky si mohou žáci vzájemně vyměňovat - výměnný obchod.

Na konci roku bude vyhlášen KRÁL ZEMĚ, bude to ten nejmajetnější a ten usedne na TRŮN – jako motivace slouží obrázek na stěně třídy. Dále budou voleni bohatýři, rádci, měšťané, atd. – vše dle utržených zlatáků.

Žáci budou odměňováni drobnostmi. Tyto budou zakoupeny z dotací obce, sponzorských darů z řad rodičů a dále pak škola využívá prostředky ze sběru druhotných surovin. (Příloha 4/ obr. 26).

## ***Mořská plavba za Neptunem***

Příští školní rok budeme „plavat za Neptunem“ a objevovat krásy a nástrahy podmořského světa.

### ***Shrnutí***

Tato kapitola byla věnována projektům naší, malotřídni, školy. Dle mého soudu, se snažíme dělat pro žáky maximum. Jen těžko si lze představit, že takové projekty by mohly být realizovány na běžných větších i městských základních školách.

Dle mého soudu jsou tyto projekty jednou z dalších výhod malotřídek. Tyto projekty bychom nemohli, jako pedagogický sbor, uskutečňovat bez pomoci OÚ, rodičů a sponzorů. Všem patří náš dík.

Velice důležitá je také spolupráce mezi námi, pedagogy. Všichni jsme naladěni na jednu strunu a spokojenost našich žáků nás motivuje k dalším, jistě zajímavým projektům – i když jsou velice časově náročné.

**Projekty nám také napomáhají k náplni práce v pracovních činnostech, kde můžeme dostatečně zapojit žáky s integrací – mají silnou motivaci.**

## 2 Plánování výuky v malotřídní škole

Plánování výuky v malotřídní škole není jednoduché, řekla bych, že je až problematické, vyžaduje notnou dávku zkušeností a především umění improvizace. I když jsou v jedné třídě tři ročníky, pedagog musí počítat s tím, že další skupinu tvoří žáci s mentálním postižením, také jsou ve třídě žáci se SPU.

Takže ve finální verzi pracuji s celkem, který je tvořen z pěti různých skupin, což je velice náročné na čas i přípravu.

Proto je vhodné a nutné počítat při přípravě na vyučovací jednotku a výuku s určitou časovou rezervou.

V tomto ohledu máme, jako malotřídka, jistou výhodu. Činnost, kterou žáci nestihnou dokončit v určené časové dotaci, mohou dokončit ve školní družině.

Několikrát se stalo, že výuka, která byla naplánována do detailu, se začala odvíjet jinak a celá příprava přišla vniveč – viz níže – ukázka práce žáků s popsáním postupem práce (viz kapitola 4)

### 2.1 Proč je důležitá právě pracovní výchova

Práce je cílevědomá fyzická a duševní lidská činnost, probíhající mezi člověkem a přírodou.

Práce je základem při formování fyzických a duševních kvalit člověka a vyděluje člověka ze života zvířat.

Práce se vždy rozvíjela spolu s člověkem, rozvíjely se i výrobní nástroje a v důsledku toho se měnila i samotná pracovní činnost lidí. Pracovní činnost je podstatou existence a vývoje lidské společnosti. (Honzíková, 2004)

Práce byla a je základem života a rozvoje společnosti a zdrojem bohatství každé země. Práce rozvíjí paměť, má vliv na rozvoj technického myšlení, technické a kinestetické představivosti, na pozorovací schopnost, vynalézavost, důvtip, obratnost, pohotovost a iniciativu. (Lada, Vodáková, 1983)

Výchova k práci patří k nejstarším úlohám výchovy jedince.

### 2.2 Historie pracovní výchovy

„Pracovní výchova záleží jednak na tom, že žáci jsou vedeni k tomu, aby uměli pracovat jak tělesně, tak duševně, aby si osvojili pracovní návyky a jednak, aby chtěli pracovat, aby



měli k práci dobrý poměr, aby pracovali rádi. Proto pracovní výchova začíná u nás již u dětí v mateřské škole. Řada úkolů pracovní výchovy žáků základní školy je v elementární formě ve výuce v mateřské škole zastoupena.“ (Lada, Vodáková, 1983)

Výchova k práci je nejstarším odvětvím lidské společnosti. Z historických pramenů se dozvídáme, že v prvotní lidské společnosti bylo dítě, od svého nejtělejšího věku, připravováno pro produktivní činnosti.

S vývojem a vznikem otrokářského řádu dochází ke změně řádu práce a chápání výchovy. Dochází k prohlubování rozdílů mezi duševní a tělesnou prací.

Vývoj činností lidského jedince prošel složitým komplexem vývoje. V prvopočátcích byl jedinec brán pouze jako nástroj, který musí jen a jen pracovat a být poslušný. S postupujícím časem a vývojem společnosti se tento názor měnil. Velký zlom nastal v době 16. století, kdy Jan Amos Komenský přijal do svého výchovného systému podněty českých bratří, kteří považují pracovní výchovu za významnou součást výchovné práce již od nejtělejšího věku.

„Komenský v Informatoriu pro školy mateřské radí, aby se děti již v raném věku seznamovali s hospodářskými a ručními pracemi v jednotě s rozvíjením řeči a představ.“ (Honzíková, Bajtoš 2004)

Od dob Komenského po současnost prošla pracovní výchova ve školním procesu mnoha změnami, od horšího k lepšímu.

Pracovní výchovu po vzniku ČSR ovlivnily názory významných českých pedagogů a myslitelů. Jedním z mnoha byl i T. G. Masaryk. V této době se pracovní výchova realizovala na velice nízké úrovni. Podněty pro rozvoj pracovní výchovy se k nám dostávaly ze zahraničí.

Ještě před nedávnem probíhalo v našich školách vzdělávání žáků na 1. stupni ZŠ podle tří výchovně vzdělávacích programů:

- Základní škola
- Obecná škola
- Národní škola

V současnosti probíhá vzdělávání žáků na 1. stupni základních škol podle tzv. Školních vzdělávacích programů.

## 2.3 Cíle a úkoly pracovní výchovy

V dnešní době, která je velice náročná a uspěchaná, jsou kladeny vysoké nároky nejen na nás, dospělé, ale i na žáky, jak v domácím prostředí, tak i ve školách.

Požadavky na záběr a kvalitu poznatků, pracovních dovedností a zkušeností, které by měli žáci získat během 1. stupně základního vzdělávání, stále rostou.

Tyto požadavky je možné splnit:

- prodloužením školní docházky,
- **dostatečnou modernizací vyučovacího procesu a plánováním výuky.**

Prodloužení školní docházky v současné době není tou nejvhodnější cestou, tedy pokud žák neopakuje některý z ročníků ať již z důvodu prospěchového či jiného. Jako velice perspektivní se jeví druhá možnost.

### Pracovní činnosti a výtvarná výchova

Úkolem pracovních činností je rozvíjet:

- jemnou motoriku,
- samostatnost,
- soběstačnost,
- učit se pracovat s různými materiály.

Obsahem učiva pracovních činností je:

- sebeobsluha,
- hygienické návyky,
- péče o okolní prostředí,
- práce s různými druhy materiálů,
- modelování,
- práce s papírem,
- práce s textilními materiály,
- práce s přírodními materiály.

**K tomu, aby učitel mohl plánovat a vyučovat pracovní činnosti – jakýkoli předmět,**

## **musí dokonale znát složení pracovní skupiny.**

Pracovní skupiny lze dělit podle několika hledisek.

Podle vlastností, možností a schopností žáků:

- homogenní,
- heterogenní.

**Homogenní skupina** sdružuje žáky, kteří mají stejné potenciaální vlastnosti a možnosti např.: stejný věk nebo stejné pohlaví. Pro tyto žáky je možné plánovat náměty podle složitosti nebo podle pohlaví, je zde konkrétnější zaměření.

**Heterogenní skupina** je skupina, která sdružuje žáky s rozdílnými vlastnostmi – tedy i případ naší malotřídní školy. Jsou zde žáci s různou úrovní šikovnosti, ti méně šikovní jsou poněkud v nevýhodě – vůči pracovní skupině.

Dále dělíme skupiny podle vzájemného vztahu výsledků jednotlivých pracovních skupin na skupiny:

- samostatné - pracují nezávisle,
- samostatně závislé.

### **Samostatné skupiny:**

- plní týž úkol,
- zhotovují tentýž výrobek,
- provádějí stejný pokus,
- mají stejné výchozí podmínky.

Rychlost a kvalita práce je odvislá na vědomostech a schopnostech skupiny. Jednotné podmínky umožňují jednotné měřítko k hodnocení dosažené práce. (Honzíková, 2000)

Vzhledem k tomu, že pracuji se žáky, kteří mají různé schopnosti, tento proces nevyužívám. Je pro žáky a nakonec i pro mne dosti náročný. Pro žáky z hlediska obtížnosti a pro mne z hlediska pomoci slabším žákům a jejich vedením. Toto je pak na úkor žáků, kteří jsou manuálně zruční.

### **Závislé skupiny:**

- plní dílčí úkoly,
- výsledkem každé skupiny je hotový výrobek,
- tento je součástí celku,
  - první etapa – zhotovení výrobku,
  - druhá etapa – vytvoření souboru výrobků. (Honzíková, 2000)

Další skupinu tvoří tzv.: **PRACOVNÍ LINKA** – u nás, v naší škole tomuto postupu říkáme „**manufaktura**“ – mezipředmětové učivo vlastivědy.

V tomto případě se celková skupina rozdělí do několika menších a každá z těchto skupin dostane úkol, který je pro ni bez větších problémů splnitelný. Jinak řečeno, celá třída je zapojena do pracovní linky.

Tento pracovní postup je však velice náročný na organizaci práce, na koordinaci mezi jednotlivými žáky, kteří musí mít neustálý přehled o plnění vlastních i ostatních úkolů. Každá skupina musí vědět, jak pracuje skupina před ní i po ní.

V neposlední řadě je tento postup dosti náročný i na přípravu samotného učitele. Musím však podotknout, vzhledem ke své praxi, že tento postup je náročný na přípravu i organizaci avšak v praxi, v naší škole, velice osvědčený. Tento postup práce využívám, vzhledem k pracovní skupině, velice často.

### **2.3.1 Modernizace vyučovacího procesu**

Zahrnuje:

- modernizaci metod, forem a prostředků výuky,
- úpravu a plánování učiva – vzhledem k dané skupině žáků,
- kvalitní přípravu učitele, který musí být schopen realizovat nové pojetí vzdělávání,
- motivaci – hlavně vnější,
- hledání a využívání vhodných postupů práce,
- nové – ekonomičtější postupy, přístupy a další.

Cílem dnešního vyučovacího procesu není jen nahromadění informací, které je žák nucen učit se a odříkat nazpaměť, ale schopnost žáka uvést poznatky do vhodných soustav. Žák by měl umět samostatně a tvořivě osvojené poznatky a všechny zkušenosti využívat

při vyučovacím procesu.

Je prospěšná pro žáky tím, že je:

- plně aktivizuje,
- umožňuje seberealizaci a evaluaci,
- vede k samostatnosti v práci,
- vyvolává v nich potřebu získávat další informace,
- upevňuje vztahy v kolektivu. (Vodáková a kol., 1982)

Dostatečná modernizace vyučovacího procesu v sobě zahrnuje širokou škálu metod, postupů a činností. **Každá konkrétní základní škola tak má větší či menší prostor vycházející z RVP, jak může do svého ŠVP zahrnout širokou škálu metod práce, dle svého zaměření, podmínek, zvyklostí...**

„Školní vzdělávací programy si vytváří každá škola podle zásad stanovených v příslušném Rámcovém vzdělávacím programu.

Pro jejich tvorbu mohou školy využít tzv. Manuál pro tvorbu školních vzdělávacích programů, který je vytvářen ke každému Rámcovému vzdělávacímu programu. Manuál seznamuje s postupem tvorby Školního vzdělávacího programu a uvádí způsoby zpracování jeho jednotlivých částí s konkrétními příklady.“ (Klimtová, 2006).

## **2.4 Plánování výuky na 1. stupni základní školy**

U nás, v České republice, probíhá vzdělávání žáků na 1. stupni základních škol dle tzv. Školních vzdělávacích programů.

Podle těchto ŠVP se vzdělávají žáci:

- státních škol,
- soukromých škol.

Obě tyto sféry škol se řídí Rámcově vzdělávacím programem, na jehož základě si každá škola vypracuje svůj Školní vzdělávací program (ŠVP). Podle ŠVP si vyučující zpracovávají tematické plány na jednotlivé předměty – viz kapitola 2.6.1.

Vlastní tvorba ŠVP je časově velice náročná a školy by ji neměly odkládat. Jen několikaleté učitelské kolektivy malotřídek nebudou mít zřejmě problém sejít se a diskutovat nad kapitolami RVP ZV.

Jednotliví učitelé by si měli ujasňovat, co a proč chtějí ve vzdělávání měnit, k čemu směřovat, hledat nové strategie a metody postupu práce, utváření klíčových kompetencí.

## **2.5 Volba vyučovacích metod a forem v pracovních činnostech**

Učitel by měl volit takové metody a formy práce, které jsou vhodné pro danou cílovou skupinu a odpovídají jejímu věku, složení, zaměření, zdravotnímu postižení a znevýhodnění, atd.

### **2.5.1 Vyučovací metody**

Metody seznamování žáků s pracovními činnostmi, materiálem, nářadím, pomůckami a teoretickými postupy.

#### **Motivace:**

- úvodní – motivační vyprávění, rozhovor, četba, píseň, demonstrace, obraz, atd.,
- průběžná – aktualizace obsahu, motivační výzvy, příklady ze života, pochvala, atd.,
- metoda výkladu – popis, vyprávění, vysvětlování,
- metoda rozhovoru,
- beseda,
- metoda pozorování,
- metoda předvádění,
- instruktáž,
- problémové metody,
- exkurze.

#### **Metody cvičení a samostatné práce:**

- opakování,
- metoda montáže a demontáže,
- metodická řada výrobku,
- metoda cvičení.

### **Metody prověřování a hodnocení vědomostí, dovedností, výrobků:**

- kontrola,
- kolektivní hodnocení – nejčastější v prvním ročníku,
- individuální hodnocení a klasifikace,
- přenos her do tvořivé činnosti pracovně technického charakteru,
- rozvoj senzomotorických dovedností.

### **2.5.2 Vyučovací formy**

Formy vyučování jsou chápány jako uspořádání didaktického procesu a dělí se do tří skupin:

**Organizační** – jedná se o uspořádání podle vnějších podmínek:

- času – kdy,
- místa – kde,
- obsahu – co.

V tomto směru se mluví o organizačních formách, k nimž při pracovních činnostech patří vyučovací hodina ve třídě, exkurze, práce v dílnách, práce na pozemku.

**Sociální** – jde o třídění z hlediska subjektu didaktického procesu a o uspořádání vztahů v jeho činnosti:

- hromadné vyučování – každý pracuje svým tempem,
- skupinové vyučování – práce ve skupinách,
- diferenciované vyučování – rozdělení na dvě skupiny,
- individuální vyučování – individuální práce.

**Metodické** – zde se řeší vztah k učivu a jeho metodickému uspořádání v určitou formu z hlediska objektu didaktického procesu:

- pokus,
- rozhovor,
- demonstrace.

Tyto se také dají zařadit do didaktických metod vyučování. (Honzíková, 2000)

## **2.6 Postup při plánování činnosti učitele**

**Při tvorbě plánů musí učitel důkladně znát Rámcově vzdělávací program pro danou skupinu žáků. V našem případě se jedná o RVP pro žáky s LMD.**

Při plánování na výuku by měl učitel důkladně znát celoroční plán školy, který vychází ze ŠVP a obsahuje, mimo jiné, i dlouhodobé záměry školy a povinnosti učitele.

- další vzdělávání a akce pro žáky,
- exkurze,
- projekty,
- akce pro veřejnost,
- mimoškolní akce.

Tyto povinnosti souvisejí s profilací školy a její dlouhodobou koncepcí. Učitel zvolí učebnice, materiály a podklady, které bude potřebovat jak při plánování výuky, tak při samotné výuce. Při pracovních činnostech žáci učebnice jako takové nevyužívají. Vhodnější jsou různé příručky, encyklopedie, časopisy, apod.

V dnešní době je v nabídce na našem trhu nepřehledné množství materiálů od různých vydavatelů.

Je na učiteli samém, jaké si vybere, měl by dokonale znát cílovou vzdělávací skupinu. Je však otázkou, zda si každá škola může dovolit nákup takových materiálů, které by sám učitel chtěl a které by vyhovovaly cílové skupině.

Naštěstí pro učitele, v rámci předmětu „pracovní činnosti“, existují i mediální prostředky, které jsou veřejně dostupné, odtud může pedagog čerpat inspiraci.

### **2.6.1 Roční tematický plán**

Viz příloha č.1 a 2

### **2.6.2 Příprava na vyučovací jednotku**

Postup učitele při přípravě na vyučovací jednotku

**Učitel:**

- konkretizuje cíle z učebních osnov a tematických plánů s ohledem na cílovou skupinu – integrování žáci, věk, složení skupiny, aktuální stav žáků,
- seznámí s obsahem využívaných zdrojů a výukových materiálů,



- vymezí základní učivo,
- vymezí základní pojmy a kompetence,
- zvolí organizační formy a metody práce ve vyučovací jednotce.

**Při přípravě na vyučovací jednotku musí učitel zohlednit:**

- kolik spojených ročníků má ve třídě – tedy věkové zaměření,
- kolik cílových skupin – integrování žáci plus jednotlivé ročníky,
- stanoví cíle vyučovací jednotky,
- provede analýzu pracovních podmínek,
- jaké použije formy a metody práce,
- vymezí rozsah vědomostí a dovedností žáků – vychází při tom z již nabytých vědomostí a zkušeností cílové pracovní skupiny,
- stanoví motivaci, organizační formy,
- zvolí vhodný materiál,
- stanoví časovou dotaci.

**„Každá příprava na vyučovací jednotku musí odpovédět na tyto otázky:**

- Proč budu vyučovat - vyučovací cíle.
- Co budu vyučovat – učivo.
- Jak získám žáky pro učivo – motivace.
- Jak budu vyučovat – metody.
- Jak zorganizuji vyučování – organizační formy.
- Čím budu vyučovat – materiální prostředky vyučování.
- Na jaké úseky si rozvrhnu vyučovací jednotku – struktura vyučovací jednotky.
- Jak zjistím, co se žáci naučili – zpětná vazba“. (Honzíková, Bartoš, 2004)

**Příprava na vyučovací jednotku pracovních činností by tedy měla obsahovat:**

- Tematický celek – určení tematického celku.
- Ročník a třídu – ve které se pracovní činnost bude realizovat.
- Pracovní námět – název pracovního námětu.

- Motivaci – děje a věci kolem nás, forma – příběh, píseň, četba, báseň, rozhovor.
- Materiál, náradí, pomůcky, nástroje – seznam toho, co budeme při práci potřebovat.
- Mezipředmětové vztahy.
- Vyučovací cíl – specifikace toho, co se mají žáci naučit, co procvičit, zopakovat.
- Vyučovací metody a formy práce.
- Hodnocení – kritéria a způsob hodnocení.
- Pokyny k dodržování zásad bezpečnosti a hygieny práce.
- Stručný popis pracovního postupu, časový plán:
  - 5 – 8 minut motivace, seznámení s cílem, pracovním postupem, zásadami bezpečnosti, kritérii hodnocení, diferenciací náročnosti úkolů pro jednotlivé věkové skupiny,
  - 30 – 35 minut vlastní práce žáků,
  - 5 – 10 minut hodnocení, úklid. (Roučová, 2002)

## **2.7 Hodnocení při pracovních činnostech**

Vzhledem k tématu diplomové práce se budu věnovat hodnocení žáků se speciálními vzdělávacími potřebami.

**Tito žáci by neměli být hodnoceni jako ostatní, jejich výkony nejsou stejnoměrné, ne vždy se jim práce vede.** Pedagog by měl brát zřetel k jejich postižení.

**Kde se vlastně hodnocení žáků vzalo a jak šlo s vývojem školství dopředu (nebo dozadu)?** Již v době J. A. Komenského byli žáci hodnoceni, jak je patrné z úryvku z knihy „Dějiny pedagogiky“.

„Zatímco ve středověké škole se učitelé „mořili s každým zvlášť, což, bylo-li žáků více, notně způsobovalo učitelům oslí robotu, kdežto žákům připravovalo buď příležitost k neúžitečné zahálce, nebo bylo jim zatím ukládáno k vypracování, protivné trápení“, připravil Komenský systém vyučovacích hodin ve třídách, v němž byl vzdělávací obsah rozvržen na každou hodinu, den, měsíc a školní rok“. (Kasper, Kasperová, 2008)

Komenský rozpracoval celý systém didaktických pravidel, která umožňovala vést vyučování tak, aby bylo snadné, důležité a příjemné.

**„Zvláštní zřetel k žákovi a snaha získat ho pro učení, vedla Komenského k vypracování celé řady zásad:**

- postupovat od nejbližšího ke vzdálenějšímu,

- cvičit nejprve smysly a pak paměť,
- postupovat bez přetěžování,
- zvolna, podle míry chápání,
- učit jen tomu, čeho mohou žáci využít“. (Kasper, Kasperová, 2008)

### **Co to vlastně je: „Hodnocení ve školních lavicích“.**

Může se zdát, že hodnocení školních výkonů je jednou z nejjednodušších věcí. Ale co a jak vlastně hodnotíme? K čemu nám hodnocení slouží?

Hodnocení žáka je jednou z nejožehavějších otázek práce školy.

Dotýká se nejen žáků, odráží se pak na jejich sebevědomí, motivaci a výkonnosti, ale i rodičů a učitelů, kteří se na procesu školního hodnocení aktivně podílí.

Při špatném hodnocení jsou nespokojeni nejen žáci a jejich rodiče, ale i učitelé. Vždyť školní hodnocení žáka provází většinu jeho mládí. Hodnotíme ve školských zařízeních, hodnotí rodiče, hodnotí okolní svět.

V dnešní době se stále nedaří změnit tradiční systém hodnocení realizovaný formou klasifikace.

V době třetího tisíciletí lze vytvořit podmínky pro to, aby každý účastník školního procesu považoval hodnocení za zcela samozřejmou součást vyučování.

Protože on toto hodnocení potřebuje k dalším výkonům a k postupu do vyšších vzdělávacích procesů.

Je tedy zapotřebí, aby i žák sám byl aktivním účastníkem procesu hodnocení a od toho jsme tady my, učitelé, abychom mu byli vždy nápomocni a vytvářeli mu podmínky pro kladné hodnocení.

### **Funkce hodnocení:**

- motivační,
- informativní,
- formativní,
- diagnostická,
- poznávací.

## **Jaké jsou tedy, ve vyučovacím procesu, možnosti hodnocení žáka?**

- Klasifikace,
- slovní hodnocení,
- portfolio,
- sebehodnocení,
- bodové hodnocení,
- hodnotící a motivační razítka.

**Jistě se najdou i jiné možnosti v hodnocení, zmiňuji zde jen ty nejběžnější.**

### **2.7.1 Klasifikace**

Řídí se klasifikačním řádem – vyhláška MŠMT ČR č. 291/1991 Sb. ve znění vyhlášky MŠMT ČR č. 225/1993 Sb.- §10-13 nebo příloha Slavík, 199, s. 169 a dále nový školský zákon

z roku 2005. (Čábalová, 2006)

Jedná se o klasické známkování - hodnotová škála 1 – 5. Přičemž známka „5“ je nejhorším hodnocením.

S odstupem času stále více a více zjišťujeme, že klasické známkování - se škálou 1 - 5, nejen, že není vyhovující, ale dokonce v mnoha případech napomáhá destrukci lidské osobnosti. **Proto je dobré klasické známkování doplňovat slovním i jiným hodnocením.**

Klasickou, bohužel nejběžnější, formou posudku je vyjádření známkou. Je to určitě kvalitní zhodnocení, kterým sdělujeme zprávu o získaných znalostech a dovednostech žáka a které má určitý společenský význam při zachování důležitých pravidel – známka musí být dostatečně přesná, aby bylo možno podle ní předvídat výkon žáka v budoucnosti.

V současné době se o tomto hodnocení hodně diskutuje, zda je i nadále užitečné a funkční, nebo zda sdělovat žákům posudek jejich výkonu jiným, alternativním způsobem.

**V pracovních činnostech se většinou hodnotí pouze prvními dvěma stupni, tedy 1 a 2. Pokud výrobek není vhodný pro tyto stupně, zkrátka jej nehodnotíme – ale tato situace se nestává příliš často.**

## 2.7.2 Slovní hodnocení

Pokyn MŠMT ČR č. j. 17 22893 – 22 a 2274994-22-23 (alternativní formy hodnocení), nový školský zákon z roku 2005.

Je to hodnocení o dosažené úrovni žáka ve vztahu k cíli vyučování a k možnostem žáka (posouzení žáka v jeho vlastním vývoji, ve vztahu k minulosti i budoucnosti).

„Jde o komplexní hodnocení rozvoje osobnosti žáka, NE podle výkonu, ale postižení i procesu učení a vyučování, kognitivních i sociálních procesů (sociální vztahy, úroveň spolupráce, charakterových vlastností, atd.).“ (Čábalová, 2004)

### Formy slovního hodnocení:

- průběžné,
- závěrečné.

### Závěrečné formy hodnocení nejsou ještě dostatečně rozšířeny v našich školách.

- Slovní hodnocení není jistě klasickým „škatulkováním“ žáků do pěti kategorií.
- Dává možnost vyzvednout žákovy klady, ale opatrně upozornit i na jeho nedostatky.
- Slovní hodnocení je mnohem osobnější, nemusí se zmiňovat pouze o školních aktivitách, ale také o tom, co žáci dělají ve svém volném čase, jak se chovají, co je baví, apod.

Mezi nevýhody slovního hodnocení patří jistě jeho časová náročnost. Ne každý pedagog má slohové nadání, aby dokázal stručně a jednoduše popsat osobnost každého žáka.

## 2.7.3 Portfolio

- Jde o uspořádaný soubor prací žáka za určité časové údobí, které poskytuje informace o zkušenostech a výsledcích práce žáka.
- Lze sem zařadit samostatné práce, pracovní listy, žákovy analýzy témat, výkresy k danému tématu, projekty, výrobky, ...
- Tento způsob je dnes hojně využíván (i v naší škole), žák má možnost ukázat v čem vyniká, je mu dána příležitost zpětné vazby. Dle mého soudu je tento styl hodnocení jedním z nejlepších a nejpoužívanějších.

## 2.7.4 Sebehodnocení

Jde o schopnost žáka objektivně zhodnotit svůj výkon.

### Vývoj sebehodnocení

Úspěch i neúspěch vnímá dítě v období raného školního věku vždy v kontextu vztahů k nejbližším osobám. Větší váhu než sám výsledek má ocenění uznávanou autoritou dospělého člověka. Úloha učitele je v tomto věku zásadní.

### Předpoklady pro rozvoj sebehodnocení ve škole:

„Cílem výcviku v sebehodnocení je, aby žáci uměli samostatně vyhodnocovat svou práci a vyvozovat ze zpětného pohledu závěry pro budoucnost“.

### Žák schopný sebehodnocení:

- rozpozná ty složky vlastní práce, které dokazují, že dosáhl vytčeného cíle nebo že se k němu blíží,
- popíše je a objasní, proč je považuje za zvládnuté,
- najde složky, jejichž zvládnutí musí ještě zlepšit,
- popíše je a objasní, v čem se liší od očekávaného výkonu,
- identifikuje, co přispělo k dosažení cílů nebo co mu zabránilo v lepší práci,
- naplánuje si, co příště udělá jinak, aby jeho práce byla ještě lepší nebo aby probíhala efektivněji.

Pro rozvíjení dovednosti sebehodnocení využívá učitel činnosti, při nichž lze hodnotit žákův výkon. Aby se mohl žák učit svou práci hodnotit, musí učitel dobře pracovat s cíli činností.

Při hodnocení vlastní práce hrají velkou roli postoje, ve kterých by měl žák, dle mého soudu, sebehodnocení považovat za přirozenou a pravidelnou součást své práce.

Při sebehodnocení by měl žák umět přemýšlet a otevřeně hovořit o svých dobrých i méně úspěšných výsledcích.

Mé zkušenosti jsou však odlišné. Žáci se speciálně vzdělávacími potřebami mnohdy velice neadekvátně reagují, pokud oni sami vidí, že jejich dílo není tak kvalitní jako dílo toho

druhého.

Zde je pak nutné, aby učitel takovýmto situacím předešel. A jak toho dosáhnout?

#### **Pamatujme:**

- že třída se má stát místem ke společnému zkoumání světa, k bádání a objevování, ne k ponižování a demotivování,
- učitel má žákovi poskytnout vhodnou zpětnou vazbu, nedostávat žáka do slepé uličky,
- je nutné žáka přesvědčit, že se mýlí, že není potřeba skrývat to, co mu nejde,
- stejně tak je vhodné učit žáka ocenit na vlastní práci vše, co za to stojí,
- velice nutné je žáka kladně motivovat.

### **2.7.5 Bodové hodnocení**

Jde o méně běžný způsob hodnocení. Žáci sbírají body během pololetí, každé zkoušení, každá písemná práce, diktát a jiné samostatné práce jsou bodovány. Je možné si též svou práci opravit a tím získat vyšší počet bodů v pololetní bodovací soutěži.

V dnešní době stále více hovoříme o soutěžení, o snaze mít co nejvíce bodů a ne o samostatném chtění získat co nejvíce informací. Děti se tedy učí z velké části pro body a ne pro samotné vědění.

Domnívám se, že tento způsob hodnocení není příliš vhodný pro vyučovací proces, cítím z něj určitou tíseň, neposkytuje volnost.

Jde zde o získání co největšího počtu bodů, o určitou rivalitu. Přiznejme si, že je mnoho dětí, které těžce nesou prohru nebo nízké hodnocení – i když je možná náprava, projeví se to na jejich psychice a dalších výkonech. Komplikované je převedení bodů do klasického známkování.

**U žáků se speciálně vzdělávacími potřebami tuto možnost hodnocení ZAVRHUJI.**

### **2.7.6 Hodnotící a motivační razítka**

Tato se hodí především na první stupeň ZŠ. Jde o způsob hodnocení, který se líbí především prvňáčkům, kteří ještě nerozumí známkám.

Jde o odměňování za jejich výkony různými razítky, která si mohou, při dobrém výkonu vybrat. V případě horších výkonů jim razítka vybírá sám učitel.

### **3 Specifikace dětí se speciálními vzdělávacími potřebami z hlediska senzomotorických dovedností**

V této kapitole budu blíže specifikovat jednotlivé integrované žáky.

Nejprve se budu věnovat důležitým termínům – INTEGRACE a INKLUZE.

#### **3.1 Žák se speciálně vzdělávacími potřebami**

Je takový žák, který vyžaduje od učitele odlišný, zpravidla náročnější, přístup.

Takový žák přináší učiteli méně uspokojení, ve vyučovacím procesu, protože výsledek jeho práce velice často neodpovídá úsilí, které vynaloží v tomto procesu.

Charakteristika jednotlivých poruch žáků, které popisují ve své práci

##### **3.1.1 Lateralita**

Asymetrické využívání párových hybných a sensorických orgánů, souvislost je připisována dominanci mozkových hemisfér. Nejznámější projevy lateralit je praváctví a leváctví.

**Typy lateralit:**

- souhlasná,
- nesouhlasná - zkřížená,
- neurčitá – ambidextrie.

**Rizikové typy lateralit:**

- zkřížená lateralita,
- přecvičované leváctví,
- ambidextrie,
- patologické leváctví,
- leváctví z nutnosti.

Tyto rizikové faktory úzce souvisí s deficitem a poruchami učení.

##### **3.1.2 LMD**

Lehké mozkové dysfunkce se vztahují na žáky téměř průměrné, průměrné a nadprů-



měrné inteligence, které mají určité poruchy učení a chování. Tyto poruchy se vyskytují v rozsahu od mírných až po těžké.

LMD poruchy jsou spojeny s odchylkami CNS, které se mohou projevit různými kombinacemi oslabení ve vnímání, tvoření pojmů, řeči, paměti a v kontrole pozornosti, jemné motoriky nebo pudů.

### **3.1.3 ADHD**

Jedná se o vývojovou poruchu, která je charakteristická věku dítěte přiměřeným stupněm pozornosti, hyperaktivity a impulzivity.

Potíže, spojené s touto poruchou, jsou chronické a mnohdy je nelze vysvětlit. Deficity jsou viditelné již v časném dětství a s největší pravděpodobností přetrvávají do dospělosti. Příznaky se mnohdy mohou zmírňovat s dozráváním CNS.

Obtíže se projevují v oblasti chování – neschopnost dodržovat pravidla chování a po delší dobu provádět určité pracovní výkony.

Veškeré problémy se prolínají a ovlivňují interakci dítěte, rodiny, školy a celého okolí - společnosti.

### **3.1.4 Aspergerův syndrom**

Syndrom, který zahrnuje poruch autistického spektra. V podstatě se jedná o druh autismu.

Jedinec s tímto syndromem se vyznačuje deficitem v oblasti sociální interakce, komunikace a představitosti. Tato porucha, onemocnění, se řadí mezi pervazivní.

Pervazivní porucha je taková, která prostupuje takzvaně vším – jo jest, že negativně ovlivňuje pohybovou, řečovou, emotivní, kognitivní (poznávací a paměťovou) a celou psychosociální úroveň postiženého (nemocného) jedince.

Takový jedinec má znemožněné normální zařazení do společnosti, má též nemalý problém s adaptací ve společnosti.

Jedinci s Aspergerovým syndromem, podobně jako nemocní s dětským autismem, mají nějakou svou oblíbenou činnost, které jsou schopni věnovat velkou část svého času. Velmi často si pamatují dlouhé seznamy jmen, sportovních výsledků, telefonních čísel, počty a parametry čehokoli, co je zaujme.

Jejich zájem se může týkat sběratelství, ale také např. studia vesmíru, rozboru minerálních vod, sledování kamerových systémů, poplašných zařízení, únikových východů

apod. Druzí lidé na takové chování pak pohlížejí jako na posedlost.

Aspergerův syndrom je také charakterizován výbušností, až agresivitou při různých neúspěších a neporozumění, nutkavým chováním, které vyústí uje až puntičkářstvím a tvrdohlavostí. Jedná se o inteligentní jedince, často nadprůměrně inteligentní. Tito jedinci však mají vážné komunikační problémy, přičemž sami tento problém nevnímají a nerozumějí mu.

Diagnóza Aspergerova syndromu až v dospělosti je pak převážně osvobozující záležitostí, která ospravedlňuje všechny negativní prožitky a události v komunikační a sociální sféře v dosavadním životě jedince.

### **3.2 Integrace a inkluze ve vzdělávání**

#### **Vymezení základní problematiky**

Základní problematikou integrace je začleňování handicapovaného jedince do naší společnosti.

„Pod pojmem handicapovaný jedinec chápeme děti, žáky a studenty se speciálními vzdělávacími potřebami. Slovo integrace pochází z latiny a v doslovném překladu znamená znovuvytvoření celku.

V sociologickém smyslu se integrace vztahuje na vznik společenských jednotek tvořených z určitého počtu lidí a skupin a popisuje především stav, kdy bylo něco nebo někdo integrován. Ve smyslu psychologickém popisuje integrace zpravidla jednotu mezi člověkem a jeho vztahem k okolí.“ (Bartoňová, 2005 s. 206)

Právo na vzdělání se stalo v posledních letech základním ukazatelem vyspělosti všech současných společností. Každý člověk je jiný a je jinak schopen reagovat na své potřeby. Problémy s tímto spojené zasahují do mnoha oblastí lidského bytí.

Proces učení a následná edukace je oblast, kde se problémy člověka projevují nejčastěji a nejvýrazněji.

Proto je aktuální snahou současné speciální pedagogiky v České republice pozitivní integrace žáků se speciálně vzdělávacími potřebami do společenství školského systému. Abychom mohli považovat integraci za zdařilou, musíme předcházet celému souboru určitých podmínek, bez nichž by bylo nejen zbytečné, ale i velmi nezodpovědné dítě s handicapem do běžné školy přijmout. Kromě rodiny samotného žáka musí být připravena i škola, a to po všech stránkách.

### 3.2.1 Integrace

Integrace osob se speciálně vzdělávacími potřebami, jako cíl celé naší společnosti, není už dnes zásadní otázkou, protože demokratická společnost nemá jinou možnost než garantovat stejnou účast všech členů společnosti a to i osob s postižením. SPC dochází k názoru, že se dají rozlišit dvě cesty jak dosáhnout cíle v integraci osob s postižením a to cesta:

- přímá cesta společného života,
- nepřímá cesta speciální podpory. (Vítková, 2004)

Dříve byla upřednostňována nepřímá cesta speciální podpory a výchovy v samostatných speciálních zařízeních a to ve zvláštních a speciálních školách.

Převládal názor, že teprve specializovaná podpora, kterou tvoří odborný personál, v odpovídajících sociálních skupinách, které se vyznačují především menším počtem žáků ve třídě a se stejným nebo podobným postižením, a kteří pracují vhodnými metodami a s omezeným obsahem učiva a požadavků na žáky, jsou teprve zárukou správné integrace.

Ovšem nesmíme zapomenout, že speciální podpora by měla vést ke zlepšení předpokladů pro integraci společenskou.

### 3.2.2 Inkluze

„Hlavní myšlenkou inkluzivního vzdělávání jsou pedagogické snahy, které mají přispět k tomu, aby všichni žáci mohli zůstat v běžné škole. Přesný překlad z anglického pojmu „to be included“ jenž je chápán jako „být úplnou součástí“. Vzdělávání nemá být pokud možno omezené jen na běžnou školu či třídu.

Vzniká více vhodných míst speciálně pedagogické podpory.“ (Vítková, 2004)

Vyučování je vhodné uskutečňovat jak v běžné třídě bez podpory, tak i ve skupinách s formami speciálně pedagogické podpory, které se uskutečňují mimo třídu, až po vyučování ve speciálních třídách běžné školy nebo ve speciálních zařízeních a individuálním vyučováním v nemocnicích nebo v rodině.

Vždy musí být vypracován individuální vzdělávací plán, nezávisle na místě podpory. Tím je umožněna speciálně pedagogická podpora na více místech.

V tomto případě naše malotřídní škola splňuje všechna kritéria, každý žák se speciálně vzdělávacími potřebami má vypracován svůj IVP – „přímo na míru“. Viz příloha č. 3

## **Inkluzivní vzdělávání**

Pomáhá žákům získávat širší pohled a nadhled na svět a na přijímání rozdílů druhých. Přispívá k naplnění fyzických a sociálních potřeb jedince.

Význam pojmu integrace se stále více přibližuje pojmu inkluze. „Termín inkluze je proti termínu integrace chápán v širším významovém a aplikačním smyslu. Smyslem je umožnit všem plně a rovnocenně se podílet na životě společnosti, která respektuje a oceňuje odlišnosti a bojuje proti diskriminaci a předsudkům.“ (Bartoňová, 2005)

### **3.3 Podmínky vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami**

Za žáka se speciálními vzdělávacími potřebami, je považováno dítě, žák a student se zdravotním postižením, se zdravotním znevýhodněním nebo sociálním znevýhodněním. Vymezuje je zákon č. 561/2004, §16.

- Za žáka se zdravotním postižením je považován žák s mentálním, tělesným, zrakovým nebo sluchovým postižením, s vadami řeči, se souběžným postižením více vadami, s autismem a s vývojovými poruchami učení nebo chování.
- Za žáka se zdravotním znevýhodněním považujeme žáka zdravotně oslabeného, dlouhodobě nemocného nebo s lehčími zdravotními poruchami, které vedou k poruchám učení a chování.
- Žáci se sociálním znevýhodněním jsou z rodinného prostředí s nízkým sociálně kulturním postavením, kteří jsou ohroženi sociálně patologickými jevy.
- Dále žáci s nařízenou ústavní výchovou nebo uloženou ochrannou výchovou. Nebo žák z rodiny azylanta či účastníka řízení o udělení azylu na území České republiky.

#### **Speciální vzdělávací potřeby žáků zjišťují školská poradenská zařízení.**

Mezi školská poradenská zařízení řadíme:

- Pedagogicko-psychologickou poradnu,
- Speciálně pedagogické centrum.

Ředitelé většinou zabezpečují poskytování poradenských služeb ve škole výchovným poradcem a školním metodikem prevence.

Měli bychom se také zamyslet nad mezí integrace:

- Jsou postižení, která jsou integrovatelná bez potíží nebo poměrně snadno, ale jsou také postižení, u nichž je integrace žáků obtížná, či problematická – v našem případě se jedná o žáka s Aspergerovým syndromem.
- V posledním případě jsou i postižení, kteří nezbytně potřebují odbornou péči a není u nich perspektiva k integraci.
- Poměrně snadno se začleňují žáci, které nemají větší problémy s komunikací mezi ostatními žáky.
- Ze smyslových vad jsou na tom lépe zrakově postižení, před somatickými defekty, u nichž dominují překážky technického rázu.
- U mentálně postižených převládá sociální integrace nad integrací školní, kdy jedinci potřebují specifické výukové metody.
- Obtížná je z důvodu narušených komunikačních schopností integrace sluchově postižených.

Speciální vzdělávání je zajišťováno formou individuální integrace, což znamená, že vzdělávání se uskutečňuje v běžné škole nebo ve zvláštních případech ve speciální škole s jiným druhem postižením.

Dále formou skupinové integrace ve třídě nebo škole zřízené pro zdravotně postižené. Pro žáky individuálně či skupinově integrované, žáky s hlubokým mentálním postižením nebo pro žáky speciální školy se vytváří v případě potřeby individuální vzdělávací plán.

### **3.3.1 Individuální vzdělávací plán**

- Vychází ze školního vzdělávacího programu a závěrů speciálně pedagogického vyšetření.
- Je závazným dokumentem pro plnění speciálních vzdělávacích potřeb.
- Je vypracováván zpravidla před nástupem do školy, nejpozději však měsíc po zjištění speciálních potřeb žáka.
- Vypracovává se ve spolupráci se školským poradenským zařízením a zákonným zástupcem žáka.

**Školské poradenské zařízení** sleduje a dvakrát ročně vyhodnocuje dodržování individuálního vzdělávacího plánu.

Ředitel může se souhlasem krajského úřadu ve třídě s žákem se speciálními vzdělávacími potřebami zřídit funkci asistenta pedagoga.

Je však nutné vyjádření školského poradenského zařízení.

Hlavními úkoly asistenta pedagoga se budu zabývat podrobněji níže – kapitola č. 3.10 .

### **3.4 Žákyně A**

Intelektové schopnosti se jeví vzhledem ke stejné věkové skupině při dolní hranici širšího pásma průměru (dle testu WISC III.). Profil jejich schopností je výrazně nevyrovnaný. Významně převažují schopnosti performační před verbálními. Slabá je i schopnost koncentrace a verbálního vyjadřování i sociálního porozumění. Rychlost zpracování jednoduchých úkolů je v normě.

V oblasti čtenářských dovedností slova čte po oddělovaných slovech, pauzy ve čtení jsou výrazné. Při delším čtení se však zvyšuje množství chybně čtených slov.

Schopnost porozumění a reprodukce textu je výrazně nepřesná.

Písemný projev je neurovnaný, s nepravidelným sklonem, ale ještě dobře čitelný. Přepis a opis textu je bez chyb, v diktátu se však objevuje sociálně neúnosná frekvence chybně psaných slov – hranice slov, chybný – nezažitý tvar písmen. Obtíže v dalších specifických schopnostech (sluchová diferenciacce, sluchová analýza a syntéza, motorické funkce).

V pravo-levé orientaci v prostoru se jeví mírné zlepšení. Psychomotorické tempo u složitějších úkolů je velice pomalé. Žákyně potřebuje delší čas k osvojení nových a složitějších informací. Křivka schopnosti osvojení si nových informací mírně stoupá, podprůměrné je však vybavení si těchto informací. Tyto obtíže souvisí s kolísající pozorností žákyně. Proto je nutné opakovat zadané instrukce. Žákyně navazuje kontakt a spolupráci bez obtíží.

#### **Závěr:**

Nerovnoměrný vývoj kognitivních schopností, nadále vážne schopnost slovního porozumění složitějším verbálním vyjádřením.

Žákyně vyžaduje individuální přístup ze strany pedagogů, tj. tolerovat výkyvy ve výkonech.

Při hodnocení tolerovat horší úpravu písemných projevů této žákyně. Žákyni je nutné dopřát dostatek času na kontrolu úkolů a tolerovat její osobní tempo při plnění těchto úkolů. Doporučuji střídání činností a předcházet tak výkyvům pozornosti. Neméně důležitá je

i kontrola, zda žákyně správně pochopila zadání úkolu.

Je nutné zadávat cvičení méně rozvinutých specifických dovedností – sluchová analýza a syntéza, sluchová diferenciacie, jemná motorika ruky. Nezbytná je i pochvala a povzbuzení pro pozitivní motivaci. (ordinace klinické psychologie)

### **Nevyzrálость při vstupu do ZŠ. Nerozvinuté kognitivně percepční oblasti.**

Doporučení:

- rozvíjení zrakové i sluchové vnímání,
- rozvíjení časové a prostorové orientace,
- rozvíjení paměti říkankami, písničkami, převyprávěním příběhů, paměťovými hrami.

Při osvojování a upevňování učiva uplatnění vhodných aktivizačních metod se zapojením více smyslů, umožnění práce s názornými pomůckami.

*V hodinách pracovních činností se žákyně jeví jako velice kreativní, pečlivá a velice trpělivá. I když je její tempo mnohdy velice pomalé, výsledky její práce vykazují vysokou kvalitu.*

### **3.5 Žák B**

Současné psychologické vyšetření se zjistilo, že:

- Rozumové schopnosti žáka se pohybují celkově na rozhraní pásma nadprůměru až vyššího nadprůměru.
- Chlapec se vyvíjí nerovnoměrně s výraznou převahou verbální oblasti.
- Jeho prostorová a plošná představivost je průměrná, paměť na čísla je však krátkodobá.
- Podprůměrné je tempo ruky.
- Řeč je plynulá, občasný je výskyt agramatismů. Výslovnost hlásek je dyslalická, artikulace méně obratná. Slovní zásobu má chlapec velice rozsáhlou, lehce snížená je pohotovost vybavování si přesných výrazů – pomáhá si novotvary.
- U chlapce je viditelná zvýšená unavitelnost a výrazně se stupňující motorický neklid – vrtění, popotahování, neklid rukou, houpání na židli, hvízdání, pokládání nohou na stůl.

- V chování se projevuje sníženou sebekontrolou, manipulativností, všetečností, netrpělivostí, zbrklostí.
- Při individuálním vedení - KLIDNÉM, ALE DŮSLEDNÉM – je chlapec dobře zvladatelný.
- Jeví se zatím jako lehce sociálně nevyzrálý, je však zároveň racionální a ambiciózní.
- Často vědomě vyvolává konfliktní situace s vrstevníky.
- I když je kladně motivován a hodnocen, přetrvává u něj obava ze selhání – motorický neklid.
- U chlapce je znatelná průměrná úroveň sluchového rozlišení hlásek i zrakové obracení tvarů písmen.
- Lateralita je nevýhodná, nevyhraněná, vedoucí oko pravé. Tužku drží chlapec klešťovým úchopem – se sklonem od těla, což se projevuje i jistou neobratností při střihání.
- Při činnostech má chlapec tendenci pracovat zespodu nahoru, případně zprava doleva.
- Kresebný projev se jeví jako nedostatečný. Při delších činnostech, vyžadujících přesnost a pozornost je u chlapce patrná únava a motorický neklid.

#### **Chlapec má:**

- extrémně nadprůměrnou logickou složku myšlení,
- výrazně nadprůměrné praktické myšlení,
- nadprůměrné schopnosti.

#### **Závěr:**

Aktuálně méně rovnoměrně se rozvíjející rozumové schopnosti na rozhraní pásma nadprůměru až výrazného nadprůměru s převahou verbální oblasti (tzv. dílčí nadání), přetrvávající – částečně kompenzované řečové obtíže.

#### **Lékařsky potvrzena:**

- porucha pozornosti a aktivity,
- hyperkinetická porucha chování,
- poruchy spánku,



- pozitivní neurologický nález,
- vícečetné zdravotní obtíže,
- emocionální instabilita,
- sklon k impulzivitě,
- sebeprosazování,
- manipulativnost,
- zbrkllost – i při pravidelné medikaci,
- neurčitá lateralita.

Dle matky mírné zlepšení v chování ve školním kolektivu.

#### **Doporučení škole:**

- ZAJISTIT ASISTENTA PEDAGOGA,
- vést chlapce individuálně a hodnotit podle zásad práce s dětmi s poruchou pozornosti a aktivity,
- zároveň vést a hodnotit chlapce podle zásad práce s nadanými žáky,
- zadávat tvořivé činnosti odpovídající výši schopností,
- respektovat výše uvedená oslabení,
- počítat s řečovými obtížemi při výuce,
- počítat s mírnou nedoslýchavostí,
- nezatěžovat ruku psaním delších celků,
- poskytovat dostatek času na písemný projev a jeho kontrolu,
- vést žáka velice klidně, trpělivě, ale výchovně důsledně,
- pozitivně motivovat – oceňovat i dílčí pokroky,
- dostatečně komunikovat – naslouchat, vysvětlovat,
- PRAVIDELNĚ SPOLUPRACOVAT S RODIČI.

**Aktuálně se jedná o žáka se speciálními vzdělávacími potřebami ve smyslu § 16 a § 17 zákona 317/2008. Normativ platí do konce školního roku 2013/14. Doporučený vzdělávací program: RVP ZŠ praktické.**

### 3.6 Žák C

Vyšetřením PPP byla zjištěna: „**Specifická vývojová porucha školních dovedností – dysortografie na bázi deficitu v percepčních oblastech. Obtíže ve čtení. Zkřížená laterálita.**“

Zdravotní postižení žáka je takového druhu, že by jej opravňovalo k zařazení do speciální školy nebo školského zařízení pro děti s SVPŠD, ADHD. Žák je vybaven speciálními učebními pomůckami, speciálními učebnicemi a učebními texty.

#### **Závěr PPP:**

Doporučujeme realizaci integračních opatření a dle potřeb dítěte i individuální reedukaci se zaměřením na uvedené obtíže a jejich postupnou eliminaci. Dle možností školy a pedagoga doporučujeme uplatňovat klidný přístup a respektovat osobní pracovní tempo. V případě selhání doporučujeme omezit výukové osnovy na povinné minimum.

**Jedná se o dítě, žáka, studenta se speciálními vzdělávacími potřebami ve smyslu § 160dst. 1., 2., 3., zákona č. 317/2008. Doporučujeme individuální integraci v rámci ZŠ.**

#### **Konkrétní doporučení z PPP:**

- žáka hodnotit mírně, motivovat – snížení napětí,
- hodnocení a klasifikace bude probíhat podle Metodického pokynu MŠMT ČR č.j. 13711/2001 – 24,
- v individualizovaných činnostech se zaměřit na rozvoj jemné motoriky a grafo-motoriky,
- rozvíjet zrakové a sluchové vnímání,
- vytvářet optimální podmínky pro práci – kvalitní náčiní, poskytnout dostatek času,
- omezit rozsah zápisů – i v naukových předmětech,
- dostatečná relaxace a uvolnění ruky,
- nevhodné je používání časově limitovaných úkolů,
- častá kontrola – správné pochopení a plnění úkolů,
- nehodnotit chyby,
- v hodnocení je nutné změnit přístup vyučujícího tak, aby se zaměřil na pozitivní krok žáka – posuzovat a hodnotit pouze to, co stihl chlapec vypracovat,

- brát v úvahu sekundární projevy – únava,
- nutná je domácí příprava, pod kontrolou a vedením rodičů,
- nutná je spolupráce rodičů a školy,
- vhodné je využití volnočasových aktivit k rozvoji osobnosti, sebevědomí, efektivní trávení volna i relaxace.

*Chlapec paradoxně nenavštěvuje žádné školní aktivity, ani školní družinu, nezapojuje se do žádných činností kolektivu – což je mu na škodu. Spolupráce s rodiči je obtížná. Rodiče splní úkoly, které jsou nutné, ale nepracují s chlapcem podle stanovených zásad.*

### **Prognóza vývoje:**

Specifická vývojová porucha školních dovedností se postupně promítne do všech předmětů.

Chlapcův projev je hodnocen jako sociálně neúnosný.

Kognitivně percepční oblasti nejsou dostatečně rozvinuty – sluchové a zrakové vnímání, pravolevá orientace, sluchová analýza a syntéza slov, audio-motorická percepce a reprodukce. Snížená je paměťová složka vizuálně prostorových schopností.

Při kopii i reprodukci byla zaznamenána špatná pozice některých prvků a jejich velikost, obtíže činí diferenciaci prostorového uspořádání symbolů a zapamatování, znovuvybavování si prostorových znaků.

*V pracovních činnostech se žák velice snaží, má však nekorektní úchop pomůcek a nářadí. Je velice trpělivý, avšak pomalý, až zdrženlivý, často nepracuje, ale ne z důvodu, že by nechtěl, „pouze se dívá“.*

*U chlapce se projevují obtíže v činnostech typu koordinace pohybu – hra s míčem, obtížná je pravolevá orientace v prostoru i ploše, transkripce (kresebný projev, kde je využívána koordinace oka a ruky – překreslování, modelování, výtvarné činnosti). Žák velice kladně reaguje na motivaci a pochvalu. Jeho práce odpovídá stupni postižení.*

### **3.7 Žák D**

Vyšetřením PPP byla zjištěna: „**Specifická vývojová porucha školních dovedností – dysortografie, dyslexie, zkřížená lateralita.**“

Doporučujeme realizaci integračních opatření a dle potřeb dítěte i individuální reeduka-

ci se zaměřením na uvedené obtíže a jejich postupnou eliminaci. Dle možností školy a pedagoga doporučujeme uplatňovat individuální přístup a respektovat osobní pracovní tempo.

### **Závěr PPP:**

**Jedná se o dítě, žáka, studenta se speciálně vzdělávacími potřebami ve smyslu § 16 odst. 1., 2., 3., zákona 317/2008 Sb. Individuální integrace v rámci ZŠ je nutná.**

Na základě speciálně pedagogického vyšetření bylo zjištěno:

- úroveň čtenářského výkonu se pohybuje na úrovni pásma podprůměru,
- žák nekoreluje s výší rozumových schopností,
- čtení je neplynulé – vyskytují se specifické chyby – domýšlení a komolení slov, dvojí čtení, záměna písmen,
- reprodukce textu se vybavuje jen na základě položených otázek,
- obtíže s extrahováním podstaty sdělovaného,
- v písemném projevu dosahuje chlapec podprůměru,
- úchop pera a náčiní je nekorektní,
- pracovní tempo je pomalé, křečovitě,
- při soustředění je pozorován psychomotorický neklid a dekoncentrace pozornosti,
- celkový ortografický projev hodnotíme jako sociálně neúnosný,
- velké obtíže činí oblast sluchové syntézy slov a reprodukce rytmických celků,
- snížená je i paměťová složka vizuálně prostorových schopností,
- při reprodukci byla zaznamenána špatná pozice některých prvků a jejich velikost,
- obtíže chlapci činí diferenciaci uspořádání symbolů a zapamatování nebo znovuvybavování si prostorových vztahů.

### **Prognóza vývoje:**

Specifická vývojová porucha školních dovedností se postupně promítne do všech předmětů.

Zdravotní postižení žáka je takového druhu a stupně, že by jej opravňovalo k zařazení do speciální školy nebo školského zařízení pro děti s SVPŠD.

### **Doporučení PPP (mimo jiné):**

- při reedukační činnosti využít multisenzoriálního přístupu,
- v individuálních činnostech se zaměřit na rozvoj sluchové analýzy a syntézy slov,
- vytvořit jednoduchý systém řešení úloh, který lze často aplikovat,
- vyhledávání a zvýrazňování podstatných informací,
- nevhodné je používání časově limitovaných úkolů,
- nutná je častá kontrola a správnost daného postupu, umožnění mezikroků a pomocných vodítek,
- umožnění používání názorných pomůcek, omezit písemnou formu výuky,
- chválit i za drobné úspěchy a vhodně motivovat při práci, povzbuzovat,
- nutná je spolupráce rodičů a školy,
- dostatečně využít volnočasových aktivit k rozvoji osobnosti.

### **3.8 Žák E**

Charakteristiku tohoto žáka pojmu PONĚKUD netradičně. V rámci studia, na Pedagogické fakultě v Plzni, jsem v rámci plnění zápočtu předmětu KPG/ SPNS1 vypracovala kazuistiku tohoto žáka:

#### **ANAMNESTICKÉ ÚDAJE**

**Jméno:** žák E

**Datum narození:** 9. 4. 2003

**Otec:** narozen 1970, vyučen, zdrav

**Váha/délka:** 3200g/51cm

**Sourozenci:** sestra 12 let, zdráva

**Kojen:** plně do 10 měsíců

**Těhotenství:** druhé, průběh bez komplikací

**Rodinná anamnéza:**

**Porod:** spontánní v 9. měsíci, bez komplikací

**Matka:** narozena 1974, vyučena, zdráva

cí

#### **Zdravotní stav:**

**Dg.:** Aspergerův syndrom, hyperkinetická porucha aktivity a pozornosti

**Smyslové vady:** vyšetření očního lékaře, doporučení dioptrických brýlí – chlapec odmítá, pravidelná návštěva logopeda – rotacismus, 1x za měsíc dochází do SPC Plzeň a psychiatrickou ambulanci.

**Hospitalizace:** Psychiatrická ambulance – 5.- 6. /2011 (5 týdnů)

### **Školní docházka:** je žákem 2. třídy

Do svých šesti let byl (i přes upozorňování matkou na zvláštní chování) brán jako normálně se vyvíjející jedinec – pouze trochu živější – citace dětské lékařky.

Velké problémy nastaly až se školní docházkou – ve městě. Tu musel chlapec po měsíci ukončit a rodině byla doporučena návštěva SPC a speciální škola.

Chlapec nastoupil do základního vzdělávání na vesnickou malotřídní školu – byla charakterizována jako nejlépe vhodná.

Na základě doporučení zažádali rodiče o vyšetření v poradně – SPC Plzeň. To proběhlo v listopadu 2010 a následně chlapec dochází na pravidelné schůzky.

### **Chlapec versus komunikace – socializace - adaptace:**

- má potíže zejména s vrstevníky,
- obtížně chápe a rozumí sociálním pravidlům a normám,
- reaguje neadekvátně a nepředvídatelně (impulzivně, agresivně),
- v zátěžových situacích projevuje psychomotorický neklid,
- trpí výkyvy v koncentraci pozornosti,
- často se projevuje neadekvátními emocionálními reakcemi,
- v běžných situacích je závislý na větší míře zpětné vazby, přímém vedení a podpoře, doplňování pokynů a instrukcí.

Z tohoto hlediska vyplývá pedagogická náročnost a je vhodná intervence, která opravňuje školu vést žáka jako dítě se speciálně vzdělávacími potřebami (zákon 561/2004 Sb. Par. 16 a vyhláška 73/2005 Sb. O vzdělávání žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami a dětí, žáků a studentů mimořádně nadaných).

### **Rozvoj osobnosti žáka - dodržovat tyto zásady:**

- respektovat individuální potřeby a zvláštnosti žáka,
- dodržovat principy a metody práce pro děti a žáky s autismem,
- posílit edukační proces účasti asistenta pedagoga po celou dobu výuky – JÁ,
- usměrňovat při komunikaci s vrstevníky i dospělými,
- usměrňovat pozornost při výuce a při školních aktivitách,
- pomoci žákovi přizpůsobit se vzrůstajícím školním povinnostem a nárokům,
- vzdělávat dle IVP - (vypracovala jsem její),
- obsah vzdělávání stanovit dle ŠVP vycházejícího z RVP ZV,

- v IVP zohlednit a respektovat potíže vyplývající ze základní diagnózy,
- zajistit přímé vedení, individuální tempo,
- respektovat potíže v grafomotorickém projevu,
- uplatňovat metodiku Strukturovaného učení – strukturalizace, vizualizace,
- uplatňovat zásady při vzdělávání žáků s Aspergerovým syndromem – motivace, pozitivní odměňování, konkrétní slovní sdělení, předvídatelnost,
- zabezpečit úzkou a pravidelnou spolupráci školy a rodiny,
- v případě potřeby kontaktovat SPC a další orgány,
- další dle potřeby.

### **Současný stav:**

Žák E je od září žákem 2. třídy. Má statut žáka se speciálně vzdělávacími potřebami (pro Aspergerův syndrom a poruchu aktivity a pozornosti, dle vyšetření v rámci hospitalizace, 6/2011, pro pervazivní vývojovou poruchu nespecifikovanou).

Doposud byl vzděláván formou individuální integrace s podporou pedagogické asistence, kterou ZAJIŠŤUJI JÁ, podle individuálního vzdělávacího plánu.

Dle zprávy – poslední z 10/2011, kterou napsalo CPC Plzeň (pracovnice navštívily školu a zúčastnily se části vyučovacího procesu) se jedná o:

**„Žáka se speciálními potřebami – pervazivní vývojovou poruchou nespecifikovanou, poruchy aktivity a pozornosti“.**

Na základě žádosti zákonného zástupce a po zvážení všech okolností SPC doporučuje individuální vzdělávání (dle par. 41 zákona 561/2004 Sb. Ve znění pozdějších předpisů).

Pracovnice SPC charakterizovali současný stav takto:

Citace: „I přesto, že má chlapec zajištěny adekvátní vzdělávací podmínky a jsou maximálně respektovány jeho potřeby, je pro něj pobyt ve vrstevnické skupině velmi náročný, a to z hlediska neschopnosti adekvátní socializace a výrazných obtíží v přizpůsobivosti.“

Žák F se opakovaně dostává do stavů, kdy i v běžných situacích reaguje velmi nepřiměřeně (agresí verbální i fyzickou k vrstevníkům i dospělým) a kdy jsou projevy jeho chování velmi obtížně korigovatelné a zvladatelné – několikrát zaútočil i na nás, pedagogy a to tak rychle, že jsme nestihli ani zareagovat.

Chlapec již druhý měsíc nedochází do školy – byla mu navržena Individuální domácí výuka, kterou zaštiťuje babička – středoškolské vzdělání pedagogického směru.

Matka je v pracovním procesu první tři dny v týdnu (po, út, st) – chlapec tráví čas u prarodičů, kde probíhá individuální výuka.

Další dva dny (čt a pá) je chlapec doma s matkou, kde pokračuje další výuka. Kontrola dosažených znalostí probíhá v ZŠ každý druhý týden za přítomnosti třídní učitelky a asistenta pedagoga. Dle dosažených znalostí je žák zadáváno další učivo.

Žák bude pokračovat v individuální výuce do konce prvního pololetí, poté nastoupí znovu do vyučovacího procesu. Spolupráce s rodinou je i nadále nepřerušena, žák navštěvuje školní akce.“ (SPC Plzeň)

### **3.9 Zásady práce s dětmi se speciálními vzdělávacími potřebami**

#### **3.9.1 Zásady práce se žáky se specifickou poruchou učení:**

- trpělivost, klid a optimistický výhled do budoucnosti,
- předem si stanovit pravidla - pochvaly, tresty, je nutná důslednost,
- nešetřit pochvalou, oceněním za dobré výkony a za projevenou snahu,
- nedopustit, aby se dítě naučilo něco chybně,
- úzce spolupracovat s dítětem,
- pracovat s dítětem málo, ale často,
- požadavky opakovat, objasňovat - dítě si špatně pamatuje,
- dělat vždy jen jednu věc,
- využívat zájmu dítěte,
- hodně pohybu pro dítě,
- nepřipustit vznik pocitu méněcennosti,
- pracovat s dítětem pokud možno za dokonalého soustředění,
- vyloučit při práci všechny rušivé podněty,
- jejich výkony hodnotit spravedlivě,
- oddělovat chování a činy od samostatné osoby dítěte- vytvořit kladné ovzduší spolupráce,
- jednat klidně, mluvit pomalu,
- individuální přístup,
- dostatek odpočinku a relaxace pro žáka,



- spolupráce rodiny a školy. (Matějček, 1995)

### **3.9.2 Zásady práce se žáky s LMD:**

- povzbuzování postiženého každodenní činností, dávat najevo víru v jeho úspěch,
- vždy cíleně naplánovat další společnou práci,
- naslouchat, dávat najevo, že vnímáme a chápeme,
- umožnit pocit z úspěchu i ze sebemenší činnosti,
- neupozorňovat na chyby,
- vždy povzbuzovat, nešetřit chválou,
- brát postiženého takového, jaký je (v opačném případě ho odrazujeme od spolupráce),
- při hodnocení vždy začínat pochvalou,
- chválit veřejně,
- věnovat pozornost kladným stránkám osobnosti, zapomínat na záporné,
- všímat si slovních ale i neslovních projevů,
- vnímat tohoto člověka jako jedinečnou a neopakovatelnou osobnost,
- jednat s ním jako se sobě rovným,
- respektovat jeho individuální tempo v práci,
- nebát se přiznat postiženému i své slabiny,
- hodnotit dítě individuálně,
- učit postiženého přebírat zodpovědnost,
- učit postiženého řešit problémy krok za krokem,
- budovat atmosféru otevřenosti při práci,
- pomáhat postiženému hledat osobní vzor,
- vytvářet podmínky pro diskusi o jeho činnosti,
- systematicky budovat sebevědomí postiženého,
- úzce spolupracovat s jeho rodinou.

### **3.9.3 Zásady práce se žáky s Aspergerovým syndromem:**

- v komunikaci se žákem se vyjadřovat konkrétně,
- hovořit zřetelně, spíše v pomalejším tempu, důraz klást na klíčová slova,

- slovní sdělení doprovázet gesty, demonstrací,
- dát dostatek času na odpověď,
- důsledně se vyhýbat nadsázce, ironii, sarkasmu, dvojsmyslnosti,
- i sebemenší úspěch, snahu po komunikaci povzbuzovat, odměňovat,
- ověřovat si porozumění sdělení, zadání úkolu, zajistit si oční kontakt a komunikační postupu,
- v kolektivu zamezit výsměchu, ponižování, posilovat žádoucí chování ze strany spolužáků,
- hledat situace ve skupinové a kooperativní práci se žákem s autismem, využít jeho pozitiv,
- postupně a nenásilně posilovat sociální dovednosti žáka,
- tolerovat a ignorovat dílčí „podivnosti“ v chování žáka,
- dodržovat pravidelný denní režim, systém práce a přístup k žákovi,
- zabezpečovat stálost a neměnnost okolního světa, minimalizovat změny,
- změny oznamovat dopředu, včas na ně připravit, vyhýbat se překvapením,
- vyžádat si pozornost žáka vizuálně, verbálně i fyzicky,
- za stresující situace žáka odvést, mluvit na něj,
- zajistit prostor pro odpočinek, relaxaci,
- umožnit vykonávat náhradní aktivitu,
- do denního programu zařadit oblíbené činnosti,
- snažit se identifikovat spouštěče nežádoucího, problémového chování a stresu,
- maximálně uplatňovat důslednost – pracovní postupy, odměny, tresty, sliby,
- netrestat za chování, které je součástí poruchy,
- jako trest nepoužívat činnosti denního či pracovního režimu,
- redukce času na relaxaci či volné aktivity. (vlastní poznámky – školení v SPC Plzeň).

### **3.10 Asistent pedagoga**

Veškerá práce asistenta pedagoga směřuje k tomu, aby děti se speciálními vzdělávacími potřebami byly ve škole úspěšnější, a to nejen ve specifických předmětech, ale i v naukových, a spokojenější.

Je nutné a nezbytné, aby se asistent uměl těchto dětí zastat, chránil je a poskytl jim tak pocit bezpečí a jistoty ve vyučovacím procesu. Též je nutné, aby byla dětem ve třídě vysvětlena odlišnost dětí se speciálně vzdělávacími potřebami, předejde se tak možným konfliktům, které jsou v heterogenní skupině obtížně řešitelné. Asistent se často stává zprostředkovatelem mezi pedagogem, žákem a školou. Asistent vnáší do školy minoritní srozumitelnou kulturu.

#### **Asistent pedagoga by měl ovládat:**

- metodiku výuky čtení psaní a základů počítání.
- být seznámen s různými metodickými přístupy, které využívají žáci během výuky.
- měl by umět pracovat individuálně s dítětem tou metodou, kterou využívá vyučující.
- měl by velice dobře ovládat rozmanité metody pozorování žáků a společně.
- s pedagogem vyhodnocovat a individualizovat péči o žáky, se speciálními vzdělávacími potřebami, v maximální možné míře.

Pozorování je činnost, na kterou obvykle pedagogovi nezbývá čas, obzvláště na malotřídní škole. Přítomnost a činnost asistenta pedagoga toto pozorování umožní, což je pro žáky a pedagoga velikým přínosem. Učitel tak může měnit postupy práce podle výsledků pozorování.

Pozorování by se mělo stát pravidelnou činností pedagoga i asistenta pedagoga.

#### **Asistent pedagoga:**

- měl by zprostředkovat porozumění mezi majoritní (škola) a minoritní (dítě a jeho rodina) kulturou,
- měl by ulehčit oběma stranám vzájemnou spolupráci po dobu základního vzdělávání,
- měl by být dostatečně hodnověrný pro dítě samé i pro jeho širší rodinu.

**Významnou profesní dovedností asistenta pedagoga je dovednost týmové spolupráce.**

## 4 Plánování činností pro tyto žáky

### 4.1 Volba pracovního námětu

Volby námětů jsou důležité jak pro žáky, tak pro pedagoga.

**„Námět by měl být takový, aby:**

- byl přiměřený svou pracovní náročností tělesným i duševním schopnostem žáků,
- bylo ho možné zhotovit v plánované době z materiálu, který je dostupný,
- dával možnost uplatnění vhodné organizační formy,
- využíval co nejvíce mezipředmětových vztahů,
- rozvíjel představivost a technické myšlení žáků.“ (Honzíková, 2000).

V praxi je skutečnost taková, že ne každý pracovní námět zaujme celou skupinu. Je třeba si uvědomit, jak je důležitá motivace a názorná demonstrace. Je velice těžké vzbudit u žáka takový zájem, aby po celou dobu vyučovací jednotky pracoval s nadšením a zaujetím. Je také důležité, aby žák uměl pracovat samostatně, i když výuka probíhá skupinově.

Učitel v malotřídní škole, která integruje žáky se speciálně vzdělávacími potřebami, a jehož skupina se skládá ze tří různých ročníků, nemá vůbec snadnou pozici, co se týče výběru pracovního námětu.

Já, jako pedagog pracovních činností, mám práci snadnější o to, že několik vyučovacích jednotek věnujeme se žáky přípravám a výrobě předmětů vhodných k našim ročním projektům. Velice často zapojuji do práce i problémové situace. Žáky toto baví, musí něco objevovat, mohou tak vyjádřit svou myšlenku, názor, mají rádi, když se na ně přenesou trochu zodpovědnosti - většinou však integrovaní žáci, v tomto případě, ztratí o práci zájem. Potřebují jasnou instruktáž. V tento okamžik nastupují, jak já říkám, „dobré duše“, zdatnější žáci s organizačními schopnostmi, kteří si k sobě vezmou tohoto jedince a práci zvládnou všichni.

Musím si však uvědomit, že pracovní námět není jen tak ledajaká myšlenka. Pracovní námět je třeba promyslet – musím dokonale znát skupinu žáků, provést myšlenkovou mapu a důkladnou přípravu, ať již písemnou, na kterou mnohdy nezbývá čas, tak ústní.

Na základě těchto příprav je nutné námět zkonkretizovat, vyrobit pro žáka vzor. V mé praxi se mi osvědčilo, udělat si přípravu námětu postupně, krok za krokem, tedy ne hned celý finální výrobek, ale alespoň tři až čtyři příklady postupně úrovně výroby. Tyto

nechávám po celou dobu žákům na dobře viditelném místě k nahlédnutí. Žáci jsou jistější ve své práci, ti zdatnější zvládnou celý proces jen s malými dotazy a já mám více prostoru k činnosti s integrovanými žáky.

Je pro mne samozřejmostí, že mladším žákům práci „předpřipravím“, tedy zjednoduším o několik úkonů. Starší žáci pracují na celém postupu vlastními silami. Nesmím však zapomenout, při volbě pracovního námětu, na průřezová témata a dodržování klíčových kompetencí.

### **Průřezová témata**

Zařazení průřezových témat je důležité pro utváření a rozvíjení klíčových kompetencí žáků.

### **Klíčové kompetence**

Mají silný výchovný aspekt a pomohou žákům v osobním a charakterovém rozvoji, u žáků se speciálními vzdělávacími potřebami pak v jejich postojích a utváření hodnotového systému.

Všechna průřezová témata, která jsou uvedena v RVP ZV lze do vzdělávání žáků s postižením zařadit s tím, že budou korespondovat s náplní a očekávané výstupy jednotlivých vzdělávacích oblastí.

### **Průřezová témata v etapě základního vzdělávání**

- Osobnostní a sociální výchova
- Výchova demokratického občana
- Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech
- Multikulturní výchova
- Enviromentální výchova
- Mediální výchova

### **Klíčové kompetence**

Představují souhrn vědomostí, dovedností, schopností, postojů a hodnot důležitých pro osobní rozvoj a uplatnění každého člena společnosti.

Jejich výběr a pojetí se odvíjí z hodnot, které obecně přijímá společnost a z obecně sdílných představ o tom, které kompetence konkrétně přispívají k vzdělání, spokojenému

a úspěšnému životu jedince.

- nestojí vedle sebe izolovaně, prolínají se různými způsoby,
- jsou multifunkční,
- mají nad předmětovou podobu,
- lze je získat VŽDY jen jako výsledek celkového procesu vzdělávání.

**Kompetence:**

- kompetence k učení,
- kompetence k řešení problémů,
- kompetence komunikativní,
- kompetence sociální a personální,
- kompetence občanské,
- kompetence pracovní.

Vzhledem ke specifickým potřebám žáků se speciálně vzdělávacími potřebami je kladem důraz především na kompetence:

- komunikativní,
- sociální a personální,
- občanské,
- pracovní.

Z mého pohledu a ze zkušenosti jsou důležité všechny výše jmenované.

Je pravda, že ne vždy, na konci základního vzdělávání, je žák schopen všechny body těchto kompetencí zvládnout. Jak již bylo řečeno, jedná se o průměrný souhrn pravidel. Je však otázka, co je v naší společnosti počítáno za „průměr“. Hlavně záleží na stupni a vývoji poruchy každého jednotlivce.

Dle mého soudu by bylo vhodné některé body doplnit, ale v tomto případě by takto upravené kompetence „seděly“ jen na žáky, se kterými pracuji.

Pokud bereme na zřetel dodržování klíčových kompetencí a zapojujeme do činností mezipředmětové vztahy, musíme si též uvědomit, ujasnit a umět využít širokou škálu pracovních nástrojů, pomůcek a technik při pracovních činnostech.

Výběr nástrojů, pomůcek a technik musí odpovídat věkové skupině žáků a jejich speciálně

vzdělávacím potřebám.

Do pracovních činností bychom měli zapojovat co nejméně nebezpečných nástrojů a co nejdostupnějších materiálů – vzhledem k nedostatečné dotaci ve školství a s ohledem na finanční možnosti rodičů. Smažíme se využívat materiál, který je běžně dostupný.

Ve spoustě případů využíváme materiál, který rodiče donesou do školy jako pro ně neužitečný – pro nás je to „POKLAD“. Snažíme se také oslovovat firmy o poskytnutí zbytkového materiálu – ne vždy však s kladnou odezvou.

## **4.2 Materiály v pracovních činnostech**

### **4.2.1 Drobný materiál**

**Přírodní** - vše, co nám poskytuje příroda.

- rostlinný,
- živočišný,
- nerostný.

Tyto materiály získáme sběrem, pěstováním, sušením nebo využíváme zbytky po zpracování užitkových rostlin. Přírodních materiálů je velmi mnoho, jsou snadno dostupné a poskytují široké využití.

Mezi nejpoužívanější, u nás na malotřídní škole, patří: sušené květiny, kaštiny, žaludy, šípky, šišky, pecky, semena, kůra stromů, jehličí, klacíky, mech, ořechy, sláma, kukuřičné šustí, kamínky, ulity hlemýžďů, pedig, proutí atd.

**Technický** - vše, co vytvořila lidská ruka:

- kovy,
- plasty,
- textilie,
- korálky,
- překližky.

### **4.2.2 Modelovací hmoty**

Zahrnují veškerý materiál vhodný pro modelování – tvárnění a tvarování.

Nejčastěji používané hmoty na 1. stupni základní školy:

- hlína,
- plastelína,

- sádra,
- jovi,
- terakota,
- modelit,
- škrob,
- vizovické těsto,
- slané těsto,
- perníkové těsto.

### 4.2.3 Textil

Zahrnuje materiály, které rozdělujeme podle původu vlákna:

#### Přírodní:

- rostlinného původu,
- živočišného původu,
- anorganická.

#### Chemické:

- z přírodních polymerů,
- ze syntetických polymerů.

#### Hutnické:

- kovové,
- nekovové.

### 4.2.4 Práce montážní a demontážní

- **Stavebnice** – Merkur, Lego, Cheva, Seva, elektronické stavebnice.
- **Práce s kartónovými nosníky** – mají profil přeložení L, U, Z. Práce s těmito nosníky připomene žákům práci konstruktérů a montérů.
- **Jízdní kolo** - údržba jízdního kola, montáž a demontáž některých jeho částí.
- **Špejle, drátky, dřevěné odřezky** – spojování konstrukcí ze špejlí drátkem. Dřevěné odřezky spojované lepidlem.

### 4.2.5 Papír

Papír patří snad mezi nejčastěji používaný a nejoblíbenější materiál při pracovních činnostech.



### **Základní druhy papíru:**

- tiskové papír,
- psací a kreslicí papír,
- balicí papíry,
- kartón.

### **4.2.6 Lidové zvyky a řemesla**

- Kraslice,
- pečivo,
- lidový kroj a šperk,
- výšivka a krajka,
- tkaní,
- tisk,
- Vánoce,
- Masopust,
- Velikonoce,
- Dožínky.

### **4.2.7 U nás doma**

#### **Tento tematický celek zahrnuje:**

- základní vybavení kuchyně,
- stolování,
- rozdělení denních jídel,
- údržba domácnosti a oděvů,
- pokusy a pozorování.

## 5 Pracovní náměty pro danou cílovou skupinu

### 5.1 Ukázka přípravy na vyučovací jednotku pro integrované žáky

**Třídíme odpad**

**Tematický celek** - práce s drobným materiálem.

**Vyučovací cíl** - péče o životní prostředí.

**Formy a metody práce** - rozhovor, vyprávění, skupinová práce.

**Pracovní námět** - Kam s odpadem?

**Motivace** - poznatky z vycházky po okolí, DVD – Třídíme odpad.

**Materiál, nástroje, nářadí, pomůcky** - krabice z vlnité lepenky, nůžky, tavná pistole, odpadový materiál – PET víčka, lepidlo, barevný papír.

**Mezipředmětové vztahy** - přírodověda, environmentální výchova, český jazyk, hudební výchova, výtvarná výchova.

**Hodnocení** - čistota, aktivita, soustředění, spolupráce.

**Poučení o bezpečnosti a hygieně** - práce s tavnou pistolí, práce s lepidlem, zacházení s odpadovým materiálem.

**Popis pracovního postupu:**

- nejprve polepíme krabice a víka barevným papírem,
- do vrchních dílů krabic vyřízneme otvory,
- vrchní díly krabic vyzdobíme papírem a PET víčky,
- sběrné nádoby umístíme na předem určené místo,
- nádoby ukážeme všem spolužákům a poučíme je, jaký odpad do nich patří. (viz příloha 4/ obr. 27)

### 5.2 Ukázka plánování a realizace pracovního námětu pro integrované žáky

#### 5.2.1 Robot

**Motivace:**

Na koberci jsme si přečetli příběh o robotech, povídali jsme si o rozdílech mezi živými organismy a roboty. Zahráli jsme si hru na sochy.

### **Postup práce:**

- Ujasnění postupu práce, pojmenování pomůcek, vymezení bezpečnosti práce.
- Žáci si vybrali vhodné krabičky, se kterými se rozhodli pracovat. Mnohým jsem musela dopomoci a názorně přikládat krabičky na koberec, aby si žák utvořil o díle představu – různě jsme obměňovali.
- Žáci si museli vybrat na ruce a nohy shodné krabičky.
- Poté si žáci jednotlivé krabičky polepovali barevným papírem, ti zdatnější – jako žákyně A, si krabičky rozebrali a obrátili na rub – zde jsou krabičky bez nápisů – a poté opět slepili do původního tvaru. Takto vzniklé, jednobarevné, krabičky si žáci dozdobovali dle vlastní fantazie – barvení, razítkování, koláž a dekoláž, atd.
- Se žáky bylo nutné pracovat velice pomalu, mnozí z nich neměli dostatečnou trpělivost, musela jsem je opakovaně motivovat. Bylo nutné znovu zopakovat základní postup práce a dodržování bezpečnosti práce. Byl zde vidět jen pomalý posun práce vpřed, ale děti bylo nutné chválit za každou maličkost, poté velice dobře pracovali a mnozí práci zdárně dokončili – další vyučovací jednotku.
- Ti, kteří práci dokončili – tu, která byla vyčleněna na 1. vyučovací jednotku, se rozdělili k žákům méně zdatným.
- Znovu jsme zopakovali a ukázali si na názorné ukázce, jak by měla práce vypadat, poté jsme mohli dále pokračovat v kompletaci.
- Mezi tím odzvonilo, byla přestávka, my jsme museli sklízet a připravovat se na další vyučovací hodinu.
- Mám jistou výhodu, že pracuji na této škole zároveň jako asistent pedagoga (všechny žáky dobře znám), i jako pedagog pracovních činností, přírodovědy a vlastivědy a jako vychovatelka.
- Mohu, s dovolením paní ředitelky, dokončovat započatou práci v rámci školní družiny.
- Odpoledne jsem si tedy vyčlenila další jednotku a pokračovala se žáky v započatém díle.
- Začali jsme krabičky kompletovat v celek, zjistili jsme, že lepidlo typu Herkules nevyhovuje a zvolili jsme tedy práci s tavnou pistolí – a zde vznikla další rozdílnost vůči přípravě na vyučovací jednotku.
- Tento postup si vyžádal mou přímou asistenci a u žáků větší dodržování bez-

pečnosti práce.

- Práce se ale trochu zrychlila a my jsme mohli začít dotvářet naše dílo. V tomto údobí začali žáci velice rychle spolupracovat, viděli jistý pokrok – začali zapojovat, naplno, svou fantazii – dokonce se začali předhánět, kdo vymyslí lepší jméno.
- Bohužel pro mne, žák s Aspergerovým syndromem „se zasekl“ a odmítl spolupracovat. Ze své zkušenosti vím, že nemá smysl ho přesvědčovat k další práci.
- Po dokončení základního tvaru nás čekal, pro některé, nejtěžší úkol – nalepení očí, nosu, vlasů a „doplnění slušivého“ oblečení.
- V tento čas jsme přerušili práci, žáci byli unaveni, uklidili jsme pracovní pomůcky – v tuto chvíli „dětí“ si šly hrát.
- Další týden, v následující vyučovací jednotce, jsme hodlali práci dokončit.
- Konečné úpravy šly žákům nad očekávání dobře – žáci se u práce velice dobře bavili, začali si vymýšlet příběhy svých robotů.
- Projevila se zde průřezová témata – Člověk a jeho svět – prvouka, přírodověda – postava – dvě končetiny horní, dvě dolní, postavení orgánů v oblasti obličeje,...
- Nad mé očekávání si někteří vyrobili i boty, prý, aby nebyla našemu robotovi zima na nohy. Překvapivě s touto myšlenkou přišel první chlapec s Aspergerovým syndromem.
- Na dotvoření obličeje jsme použili korkové zátky, které jsme zařizli – nos, oči. Na vlasy pak lýko, chemlon či vlnu, někdo chtěl i „plešouna“.
- Zde bohužel opět končila další vyučovací jednotka – další překážka v mém plánu. Byla jsem nucena věnovat práci další vyučovací jednotku – ale pro mne pozitivní bylo, že práce byla pro žáky zábavná.
- Další vyučovací jednotku nás čekalo doladění dílka – dozdobení zevnějšku.
- Tato práce žáky velice zaujala, vyžádala si však mnoho trpělivosti a představivosti – někteří žáci tuto postrádají, potřebují „popostrčit“.
- Tento úkol je na nás – dospělých, asistentech, učitelích, vychovatelích. Měli bychom dítě dostatečně motivovat, učit trpělivosti, dostatečně mu pomáhat a svým klidným a vstřícným přístupem dodáme dítěti další odhodlání k dokončení práce.
- Na tuto práci jsem si vyčlenila dvě vyučovací jednotky. Jen s obtížemi jsme se vešli do tří, díla byla průběžně a následně dokončována ve školní družině.
- Práce se ale vydařila a naši roboti zdobili prostory školy po zbytek školního roku.

- Pro mne plyne ponaučení, že je lépe vyčlenit si více času při přípravě na vyučování, než ho mít nedostatek.
- Je velice příjemné, že po celou dobu práce jsme nezaznamenali ani malou známku rivality, naopak, žáci si stále pomáhali a motivovali se tak navzájem. (příloha 4/ obr. 28)

## 5.3 Soubor námětů pro žáky se speciálně vzdělávacími potřebami

### 5.3.1 Motýlek z modelovací hmoty

NÁMĚT	Motýlek z modelovací hmoty
MEZIPŘEDMĚTOVÉ VZTAHY	Český jazyk – básnička o motýlkovi, četba z knihy Na statku – na zahradě Výtvarná výchova – odstíny barev Prvouka – druhy motýlů, výskyt v přírodě, encyklopedie, motýli a jednotlivá roční období, skladba těla motýla, jeho užitečnost ...
MATERIÁL	Samotvrdnoucí hmota – základní bílá - JOVI Tekuté lepidlo se třpytkami Glitter Glue Provázek
POTŘEBY	Modelovací hmota Pracovní podložka Provázek Pracovní oděv
NÁSTROJE	Nůž – kuchyňský
PRACOVNÍ POSTUP	<ol style="list-style-type: none"> <li>1. Příprava pracovního místa, pracovní podložky, pracovního oděvu, modelovací hmoty, pomůcek, nástrojů.</li> <li>2. Seznámení s pracovním postupem, názorná ukázka.</li> <li>3. Propracování modelovací hmoty, musí být dokonale vláčná.</li> <li>4. Poté vyválím slabý stejnoměrný váleček a dle předlohy modeluji správný tvar motýlka.</li> <li>5. Takto vymodelovaný tvar nechám do druhého dne zaschnout, popřípadě jej obrátím pro dokonalé proschnutí.</li> <li>6. Dokonale proschlého motýla dozdobím tekutým lepidlem se třpytkami – různé barvy.</li> <li>7. Motýlka navléknu na provázek, zavážu a zavěším.</li> </ol>
POKUS A POZOROVÁNÍ	Jak se chová málo propracovaná hmota? Správné použití tekutého lepidla se třpytkami. Pokus se vymodelovat váleček z nepropracované hmoty – co vidíš? Jak se s touto hmotou pracuje? Co se stane, pokud mode-

	<p>lovací hmotu nenechám ztuhnout na vzduchu?</p> <p>Co se stane, pokud naneseš nepřiměřené množství tekutého lepidla se třpytkami?</p> <p><b>Závěr:</b> Zjištění – s nedokonale propracovanou hmotou se nedá pracovat. Pokud nechám hmotu v nedostatečně větraném prostoru, pomaleji tuhne – nedostatek vzduchu. Vysvětlení, proč se musí modelovací hmota po použití řádně zabalit a dát do sáčku – předejdu tím předčasnému vysychání a tím i znehodnocení této hmoty.</p> <p>Tekuté lepidlo se třpytkami po nanesení většího množství stéká.</p>
REFLEXE	<p>Váleček z hmoty nesmí být moc slabý – láme se.</p> <p>Je lepší tvořit jednodušší tvary (kytička), u složitějších děti nevydrží, nemají tolik trpělivosti. Pracuji s dětmi v naprosté pohodě, dobrá je i motivace – komu s tímto motýlkem uděláš radost, kam si ho pověsíš?</p> <p>Pozor při celkové manipulaci – výrobek je křehký.</p> <p>Krásný dárek na Den matek.</p>
<div data-bbox="424 1144 1206 1688" data-label="Image"> </div> <p data-bbox="491 1720 1136 1765"><i>Obrázek 1. Motýlek z modelovací hmoty</i></p>	

### 5.3.2 Papírový mrak

NÁMĚT	Papírový mrak
MEZIPŘEDMĚTOVÉ VZTAHY	Český jazyk – slovní zásoba, význam slov Prvouka – kde se berou mraky Hudební výchova – Prší, prší, jen se leje Výtvarná výchova – kombinace barev a práce s nimi, práce s lepidlem a nůžkami Matematika – obkreslování, geometrické tvary
MATERIÁL	Kreslicí kartón Krepový papír
POTŘEBY	Bílý kreslicí kartón Krepový papír Šablona mraku Kelímek, vodové barvy, štětec Papírové utěrky Lepidlo Voskovky Pracovní podložka Pracovní oděv
NÁSTROJE	Nůžky
PRACOVNÍ POSTUP	<ol style="list-style-type: none"> <li>1. Příprava pracovního místa, pracovní podložky, pracovního oděvu, modelovací hmoty, pomůcek, nástroje.</li> <li>2. Seznámení s pracovním postupem, názorná ukázka.</li> <li>3. Obyčejnou tužkou obkreslím tvar mraku na kreslicí kartón – dost silně, kvůli překrytí barvy.</li> <li>4. Vodovými barvami vybarvím mrak – různé odstíny modré až šedé.</li> <li>5. Po zaschnutí mrak vystřihnu.</li> <li>6. Dokreslím voskovkami obličej.</li> <li>7. Nastřihám proužky krepového papíru a mašličkou je svážu do „culíku“ – připravím dva kusy.</li> <li>8. „Culíky“ přilepím na strany mraku, popřípadě zastřihnu.</li> <li>9. Mrak pověším.</li> </ol>



<p>POKUS A POZOROVÁNÍ</p>	<p>Savost papíru, kombinace a míchání barev.</p> <p>Budeme pozorovat savost kartónu a krepového papíru.</p> <p>Pokud nanese na oba druhy papíru malé množství vody, budeme pozorovat, že oba mají savou schopnost. Kartón vsákne vodu pomaleji, krepový papír rychleji – navíc tento papír po styku s vodou pouští barvu, proto pozor při manipulaci. Barvu tento papír uvolňuje i při práci s lepidlem.</p> <p>Při práci je vhodné používat papírové utěrky – mají vysokou sací schopnost.</p>
<p>REFLEXE</p>	<p>Mrak lze použít jako jakoukoliv dekoraci s kombinací doplňků – sluníčka, květin, kapkami deště – obměna mraku, nalepit na okno.</p> <p>Je nutné dbát, aby děti pracovaly opatrně – pozor na vylití kelímku s vodou, na rozmazání barev.</p> <p>Místo obyčejné tužky lze použít propisku – výraznější obrys mraku – po vymalování není tužka vidět.</p> <p>Po celou dobu je nutné dbát na bezpečnost – práce s nůžkami.</p>



Obrázek 2. Mrak 1



Obrázek 3. Mrak 2

### 5.3.3 Šperkovnice

NÁMĚT	Šperkovnice
MEZIPŘEDMĚTOVÉ VZTAHY	Výtvarná výchova – práce s barevným papírem – kombinace barev Prvouka – povídání o rodině, zařízení bytu - doplňcích
MATERIÁL	Vlnitá lepenka Barevný papír Kartónová trubka dva kusy o různém průměru – na víko větší průměr
POTŘEBY	Vlnitá lepenka Barevný papír Kartónová trubka – 15 cm vysoká Lepidlo typu Herkules Tužka Štětec Pravítko Pracovní podložka Pracovní oděv
NÁSTROJE	Nůžky
PRACOVNÍ POSTUP	<ol style="list-style-type: none"> <li>1. Příprava pracovní podložky a pracovních pomůcek.</li> <li>2. Názorná ukázka a objasnění pracovního postupu.</li> <li>3. Na vlnitou lepenku si položím trubku, změřím její výšku a obvod.</li> <li>4. Vystřihnu pruh vlnité lepenky a oblepím papírovou trubku, kterou jsem potřela lepidlem.</li> <li>5. Stejným způsobem postupuji při výrobě víka.</li> <li>6. Po dokonalém proschnutí dozdobím víko dekorací z barevného papíru, dle vlastní fantazie.</li> <li>7. Víko posadím na spodní díl šperkovnice.</li> </ol>
POKUS A POZOROVÁNÍ	Křehkost vlnité lepenky Co se stane, když manipulujeme s vlnitou lepenkou neopatrně, příliš mačkáme na její povrch? Vroubky na lepence se promáčknou a je tak znehodnocena. Nepřesnost měření a stříhání

	<p>V případě, že jsme špatně změřili výšku a obvod kartónové trubky, zjistíme, že povrch trubky nelze dostatečně – po celé ploše, pokrýt lepenkou, výrobek je tak znehodnocen.</p> <p>Pomalá a nedokonalá práce s lepidlem</p> <p>Při použití příliš velkého množství lepidla se lepenka kroucí a lepidlo vytéká po obvodě výrobku. Při použití příliš malého množství lepidla se lepenka odlepuje.</p>
REFLEXE	<p>Po předchozí zkušenosti je lepší připravit dětem proužky vlnité lepenky předem, tak, aby mohli rovnou polepovat. Lze použít i vlnitý papír kartónového typu v barevném provedení.</p> <p>Včas vyprat štětec – předejdeme tak jeho ztvrdnutí.</p> <p>Na dozdobení víka lze použít jakékoliv doplňky – suché květiny, korálky, filcové ozdoby...</p> <p>Krabička může posloužit i jako zásobník na cukroví.</p> <p>Po celou dobu je nutné dbát na bezpečnost – práce s nůžkami.</p>
 <p>Obrázek 4. Šperkovnice</p>	

### 5.3.4 Ozdobné ulity

NÁMĚT	Ozdobné ulity
MEZIPŘEDMĚTOVÉ VZTAHY	Výtvarná výchova – kombinace barev, práce s lepidlem a barvami Prvouka – hlemýžď v přírodě Český jazyk – slovní zásoba, četba z knihy – U nás na statku
MATERIÁL	Hlemýždí ulity Korálky, flitry, třpytky Univerzální barva Art - colour
POTŘEBY	Prázdné a čisté hlemýždí ulity Korálky, flitry, třpytky Univerzální barva Art – colour Štětec – široký a tenký Špejle Lepidlo – klovatina Voda, saponát, utěrky Pracovní podložka Pracovní oděv
NÁSTROJE	
PRACOVNÍ POSTUP	<ol style="list-style-type: none"> <li>1. Příprava pracovní podložky a pracovních pomůcek.</li> <li>2. Názorná ukázka a objasnění pracovního postupu.</li> <li>3. Řádně vyčištěné ulity si rozložím na pracovní podložku a postupně je začnu natírat barvami – postupuji tak, že si ulitu nasadím na ukazováček levé ruky a celou ji natru širokým štětcem.</li> <li>4. Omalovanou ulitu sundám z prstu, nasadím na špejli a dám do nádoby důkladně zaschnout.</li> <li>5. Na uschlé ulity kreslím tenkým štětcem různé ozdoby – květy, sluníčka, broučky ...</li> <li>6. Nakreslené tvary doplním dolepením korálků – na střed květů, oči broučků ...</li> <li>7. Nazdobené ulity použiji jako dekoraci.</li> </ol>
POKUS POZOROVÁNÍ	Práce s barvami Je nutné si uvědomit, jaké množství barvy musíme nanést, aby

povrch ulit byl dostatečně zakryt – neprosvítala původní barva.  
Zkouška křehkosti  
Jak snadno lze ulitu rozmáčknout  
Při manipulaci musíme pracovat opatrně, jinak dojde k rozlámání ulity – zkouška pevnosti  
Kombinace barev  
Lze použít všechny barvy nezávisle na sobě?  
Ne všechny kombinace barev jdou použít k dekorativním účelům – názorná ukázka

REFLEXE

Ulity lze použít jednotlivě jako drobnou dekoraci nebo pomocí tavné pistole je připevnit na papírové lýko a použít jako závěs – do okna, do volného prostoru



Obrázek 5. Ozdobné ulity

### 5.3.5 Tisk na textil

NÁMĚT	Tisk na textil
MEZIPŘEDMĚTOVÉ VZTAHY	Prvouka – svátky a narozeniny členů rodiny, rituál obdarování, osobnostní výchova – hodnoty ... Výtvarná výchova – rozdělení barev, míchání barev, odstíny barevné, zacházení se štětcem ... Matematika - porovnávání tvarů, geometrické tvary, počet
MATERIÁL	Textil – bavlna (přírodní vlákna rostlinného původu – semena)
POMŮCKY	Bavlněná taška (zakoupená ve výtvarných potřebách) Bavlněný zbytek textilie – světlý Barvy na textil (Marabu vodní báze – vybrané barvy) Korkové špunty různých průměrů Kelímky na vodu Tužka Štětce kulaté č. 8, 10 Pracovní oděv Pracovní ubrus, noviny Návrh Tvrký karton Žehlička, starý bavlněný ručník
NÁŘADÍ	Pravítko (nečinné – rýsovací)
NÁSTROJE	Nůžky (činné – jednoruční)
PRACOVNÍ POSTUP	Připraven pracovní ubrus, oblečený pracovní oděv. Na stole rozloženy pomůcky, nářadí, nástroje. Za pomoci tužky, pravítka a nůžek si upravíme potřebnou velikost tvrdého kartonu (vkládáme dovnitř tašky, aby nám barva neprosáklá na zadní díl), který po vystřížení vložíme dovnitř tašky. Povrch tašky srovnáme dohladka prsty. Použijeme předem vypracovaný návrh či si rozmyslíme motiv tisku, vycházející z různého průměru korkových špuntů, různých barev. Štětcem rozmícháme v kelímku potřebné množství příslušné barvy s minimálním množstvím vody (nejlépe pro každou barvu mít svůj štětec a kelímeček). Barvu nanese štětcem na kulatou plochu špuntu a tiskneme na látku. Lepší je si tisk nejprve vyzkoušet na bavlněný zbytek textilie: kolik nanést barvy, jak hustou, sílu přitlačení na celou plochu špuntu. Tisknu vybranými barvami a špunty, dokud nemám zrealizovaný

	<p>motiv.</p> <p>Nechám zaschnout, vyndám karton.</p> <p>Po zaschnutí zafixuji barvy žehličkou (přežehlím přes starý bavlněný ručník - na bavlnu – 5-10 minut).</p> <p>Tašku vyžehlím</p> <p>Lze prát následně v ruce, v pračce – šetrný program.</p>
<p>POKUS A POZOROVÁNÍ</p>	<p>URČENÍ LÍCE A RUBU TEXTILÍ</p> <p>(srovnání bavlna X bavlněný flanel – vhodnost materiálu pro tisk?)</p> <p><b>Pomůcky:</b> Vzorky bavlny (staré prostěradlo, barevné tričko s potiskem, bavlněný flanel).</p> <p><b>Úkol:</b> Prohlédněte si a pozorujte obě strany vzorků. Zamyslete si, jaká textilie je nejvhodnější pro tisk.</p> <p><b>Závěr:</b> tzv. lící strana – má lepší vzhled – uhlazenější, čistší.</p> <p>Potištěné textilie mají z líce vzor viditelnější, barevné textilie barvy sytější, jasnější.</p> <p>Bavlněný flanel má počesanýrub.</p> <p>K tisku je nejvhodnější textilie světlá, jednobarevná, bavlněná (typu prostěradlo, bílé tričko). Flanel není vhodný díky své „chlupatosti“.</p>
<p>REFLEXE</p>	<p>Osvědčilo se mi si na zbytek textilie vyzkoušet předem tisk. Lépe se pracovalo s kulatým štětcem. Korkové špunty (volila jsem je kvůli jednoduchému tvaru, šikové možnosti uchopení pro malou dětskou ručičku) jdou samozřejmě rozříznout a nahradit tiskátky z brambor, šňůrovým tiskátkem ... Osvědčilo se mi pro každou barvu použít vlastní štětec, kelímek. Všechny potřebné věci mít po ruce. Pracovali jsme na novinách, aby se případná voda, barva vsákla do novin. Tašku doporučuji předem vyprat, lépe bude přijímat barvu. Tašky jsem tiskla s dětmi jako dárky na Vánoce.</p>
<div data-bbox="416 1700 1211 1906" data-label="Image"> </div> <p data-bbox="619 1939 1011 1973" style="text-align: center;"><i>Obrázek 6. Tisk na textil</i></p>	






<p>A POZOROVÁNÍ</p>	<p><b>Pomůcky:</b> Dva kaštiny. Do jednoho zapíchnu párátko – udělám ježka.</p> <p>Druhý kaštan nechám volně ležet. Nůž a prkénko. Čerstvý kaštan.</p> <p><b>Úkol:</b> Pozorovat, jak se mění vizuálně povrch, tvar, velikost a barva kaštanů. Tyto vlastnosti srovnat za několik dní s čerstvě sebraným kaštanem. Za několik dní zkusit udělat ježka z prvního kaštanu. Zkusit si vytáhnout párátko z udělaného ježka –druhý kaštan. Starý a nový kaštan zkusit rozříznout nožem.</p> <p><b>Závěr:</b> Po srovnání „starých“ vyschlých – tvrdých kaštanů a kaštanu čerstvě sebraného dojde k závěru, že kaštiny časem na vzduchu vysychají, tvrdnou – párátko nejde zapíchnout – udělat druhého ježka, párátko ze starého ježka vypadávají, jdou dobře vyndat. Do čerstvého kaštanu jde párátko zapíchnout dobře, pevně tam drží. Kaštiny při srovnání mění své výše uvedené vlastnosti. Tvrdost kaštanů, vysychání lze ověřit i při rozříznutí nožem.</p>
<p>REFLEXE</p>	<p>S párátky jdou dobře dělat díry do menších kaštanů. S použitím koření, dalších přírodnin – barevných (šípek, trnky, květy), nabývá výrobek na zajímavosti. Nejlépe se pracuje s čerstvě sebranými přírodninami. Při řezání nožem, práci s nebezpečím dbát větší opatrnosti. Používat prkénko. Při tvorbě složitějších výrobků, se staršími dětmi lze použít tavnou pistoli (nebezpečí popálení, požáru). Vyžaduje určitou míru zručnosti, zkušenosti. S využitím přírodnin jdou dělat nejenom zvířátka.</p>
<div data-bbox="608 1585 1023 1895" data-label="Image"> </div> <p data-bbox="552 1924 1075 1962">Obrázek 7. Kaštanová dekorace</p>	

### 5.3.7 Podzimní sluníčko

NÁMĚT	Podzimní sluníčko
MEZIPŘEDMĚTOVÉ VZTAHY	Prvouka – střídání ročních období, krácení dne a noci, intenzita slunečního záření, sběr listů, technika lisování listů Hudební výchova – písničky o podzimu, slunci Český jazyk – vlastní příběhy, popis techniky lisování
MATERIÁL	Plastická hmota
POMŮCKY	Talíř z plastické hmoty Temperové barvy Štětec, kelímek na vodu Vylisované listy Lepidlo v lahvičce – Herkules, štětec, kelímek Pracovní papír na lepení Izolepa, rezná nit Bezbarvý sprej Pracovní oděv Pracovní ubrus, noviny Navlhčený hadřík – otírání prstů
NÁŘADÍ	
NÁSTROJE	Nůžky (činné – jednoruční)
PRACOVNÍ POSTUP	Připraven pracovní ubrus, oblečený pracovní oděv. Na stole všechny pomůcky a nástroje. Zadní stranu plastového talíře nabarvím temperovými barvami (žlutě, oranžově – barva slunce). Nechám zaschnout. Po zaschnutí přestříkám (zafixuji) nátěr bezbarvým sprejem. Provádět venku vzhledem k silnému zápachu spreje. Temperovými barvami mohu nakreslit i oči, nos, ústa, obočí... či tyto detaily dotvořím nalepením listů (možná i kombinace). Vyberu vhodné (barva, velikost) vylisované listy a nalepím je na spodní stranu talíře. Lepidlo nanáším na talíř. Listy opatrně přitlačím rubovou stranou dolů (pozor-vylisované listy mají tendenci se lámat). Nalepím tak paprsky, popř. detaily obličeje (mohu použít i přírodniny – šípek, hloh ...).

	<p>Dbám na čistotu práce s lepidlem. Včasné umytí štětce, kelímku.</p> <p>Ustříhnu kousek rezné nitě, izolepou ji přilepím, aby vzniklo očko pro zavěšení sluníčka. Sluníčko zavěším do okna – prosvítá světlo.</p> <p>Pro zpevnění mohu celý výrobek přestříkat sprejem. Nechat venku vyčichnout.</p>
<p>POKUS A POZOROVÁNÍ</p>	<p><b>PROPOUŠTĚNÍ SVĚTELNÝCH PARSKŮ</b></p> <p><b>Pomůcky:</b> Plastové talíře, tácky různých barev, tloušťky. Plastové talíře nabarvené různými odstíny temperových barev.</p> <p><b>Úkol:</b> Pozorovat, zda plast – plastové talíře, tácky propouští při pozorování proti oknu světlo. Jak působí jednotlivé odstíny temperových barev na talířích.</p> <p><b>Závěr:</b> Pokud je plastový talíř tenký, světlo propouští. Pokud je silný, tmavý, tak ne. Čím je tenčí a čirý, tím lépe propouští více světelných paprsků. Pokud je barevný, světelné paprsky jsou zbarvené podle barvy tácku. Nabarvené plastové talíře propouští „barevné“ světlo. Pokud je barva hustší – méně, barva je řidší – více.</p>
<p>REFLEXE</p>	<p>Přestříkání sprejem je kvůli zápachu vhodnější až po ukončení práce (dospělý) i za cenu, že se od temperových barev i po zaschnutí ušpiníme. Použitím nejen listů, ale i jiných přírodnin vznikne zajímavější reliéf. Lépe by se pracovalo s nevylišovanými listy – nelámou se, ale je otázkou, co by přilepené „udělaly“?.</p> <p>K lepení je možno použít i tavnou pistoli – bezpečnost! Činnost je časově náročnější – na etapy (sběr, lisování listů, barvení temperami, schnutí, lepení, stříkání, vyčichnutí).</p>
<div style="text-align: center;">  </div> <p>Obrázek 8. Podzimní sluníčko</p>	

### 5.3.8 Ptáček

NÁMĚT	Ptáček
MEZIPŘEDMĚTOVÉ VZTAHY	Prvouka – význam ptáků v přírodě, ptáci stálí a stěhovaví ... Výtvarná výchova – práce s nůžkami, barevným papírem Matematika – geometrie – obkreslování podle šablony Český jazyk – slovní zásoba
MATERIÁL	Kreslicí kartón bílý, barevný Korálky Provázek
POTŘEBY	Kreslicí kartón bílý, barevný Korálky – šest kusů – dvě barvy Šablony – ptáčka, čepice, zobáčku Provázek Nůžky Lepidlo typu Herkules Nůžky – lépe špičaté Tužka Černý fix Pracovní podložka Pracovní oděv
NÁSTROJE	Nůžky Děrovačka
PRACOVNÍ POSTUP	<ol style="list-style-type: none"> <li>1. Příprava pracovní podložky a pracovních pomůcek.</li> <li>2. Názorná ukázka a objasnění pracovního postupu.</li> <li>3. Na bílý kartón obkreslím šablону ptáčka. Na barevný kartón obkreslím podle šablony čepičku a zobáček.</li> <li>4. Obkreslené vystřihnu – pokud možno – dle bezpečnosti – špičatými nůžkami.</li> <li>5. Na hlavičku nalepím čepičku a zobáček – dle vzoru.</li> <li>6. Ve spodní části břicha udělám děrovačkou díрку.</li> <li>7. Provleču provázek a zavážu, aby „nožičky“ neklouzaly v dírece.</li> <li>8. Na oba konce provázku navleču 3 korálky a poslední ováži kolem dokola – fixace.</li> </ol>

9. Černým fixem nakreslím oko.

10. Na rubovou stranu čepičky upevním provázek na zavěšení – přilepím.



Obrázek 9. Papírový ptáček

### 5.3.9 Kytička z modelovací hmoty

NÁMĚT	Kytička z modelovací hmoty
MEZIPŘEDMĚTOVÉ VZTAHY	<p>Prvouka – specifické květiny jednotlivých ročních období, složení těla rostliny, svátky a narozeniny členů rodiny, rituál obdarování, osobnostní výchova-hodnoty ...</p> <p>Výtvarná výchova – rozdělení barev, odstíny barevné, druhy modelovacích hmot ...</p> <p>Český jazyk – říkadla, básničky, hádanky o květinách</p> <p>Tělesná výchova – pohybové taneční hry</p>
MATERIÁL	JOVI – samotvrdnoucí modelovací hmota (obchodní název Play-Doh)
POMŮCKY	<p>Modelovací hmota</p> <p>Podložka pro modelování</p> <p>Vykrajovátko – motiv srdíčka, květiny ...</p> <p>Váleček Párátka, víčko od kefiru, čisticí-ko z lisu na česnek ...</p> <p>Špejle</p> <p>Jablko Pracovní oděv</p>
NÁŘADÍ	
NÁSTROJE	Příborový nůž (činné – jednoruční)
PRACOVNÍ POSTUP	<p>Připravena modelovací podložka, oblečený pracovní oděv. Na stole rozloženy pomůcky, nástroje.</p> <p>Propracuji modelovací hmotu, každou barvu zvlášť. Kulička mezi dlaněmi, o pracovní podložku.</p> <p>Z dané barvy utvořím kuličku, poté dlaní zmáčknutím o podložku vytvořím placku. Válečkem pak placku vyválím na cca 1cm silný plát.</p> <p>Z plátu vykrojím vykrajovátkem motiv srdíčka, květiny... Vyrobím postupně příslušný počet , z příslušné barvy modelovací hmoty.</p> <p>Vyválím tenký plát, vykrojím „středý“ srdíček, květin. Pro oddělení od pracovní plochy, přenos vykrojených tvarů mohu použít příborový nůž.</p> <p>Nalepím je na silná vykrojená srdíčka, přiložím, mírně přitlačím. Kombinace barev, tvarů –středů X srdíček záleží na výbě-</p>

	<p>ru každého.</p> <p>Hotová srdíčka dozdobím obtiskováním, vytlačováním, vypichováním – reliéf.</p> <p>Dozdobená srdíčka opatrně ze spodní strany (jako jakýkoli zá-pích) napíchnu na špejle. Dávám pozor, aby mi špejle neprojela nahoře, vpředu ani vzadu, byla zapíchnutá dostatečně hluboko.</p> <p>Srdíčka na špejli opatrně zapíchnu do jablka. Předem si vy-zkouším, jak postavit jablko, aby nejlépe drželo stabilitu.</p> <p>Výrobek nechat zaschnout – modelovací hmota na vzduchu ztvdne.</p>
<p>POKUS A POZOROVÁNÍ</p>	<p>TVRDNUTÍ MODELOVACÍ HMOTY SPRÁVNÉ POUŽITÍ VYKRAJOVÁTKA</p> <p>Pomůcky: Dva vykrojené motivy z modelovací hmoty, krabička, modelovací hmota, vykrajovátko.</p> <p>Úkol: Co se stane s tvarem z modelovací hmoty, který nechám volně ležet na vzduchu na podložce X s tvarem, který uzavřu do krabičky?</p> <p>Jak mám správně používat vykrajovátko?</p> <p>Závěr: Pozorně si prohlédnu vykrajovátko. Obě jeho hrany – jedna je zaoblená, aby nás neřezala do dlaně, prstů. Druhá je ostrá, aby dobře vykrojila tvar. Zkusím vykrojit tvar jednou i druhou stranou. Kterou to šlo lépe? Proč?</p> <p>Vytvořím si dva stejné tvary. Jeden nechám na vzduchu, druhý uzavřu do krabičky. Pozoruji jejich tvrdost. Proč v krabičce tvar neztvrdl? Proč uklízíme zbylé množství modelovací hmoty do uzavíratelné krabičky, sáčku?</p>
<p>REFLEXE</p>	<p>Osvědčilo se mi základní tvar srdíček udělat opravdu raději silnější. Kombinace mnoha barev a tvarů nevypadá hezky – méně je více. Ke konečnému dozdobení se nebát zkusit obtisknout cokoli z domácnosti, co může nechat překvapivě zajímavý obtisk – reliéf. Pracovat s citem v prstech - netlačit. Při opakované výrobě dárku se dají využít i jiné motivy - motiv květin, motýlka. K dozdobení malé kuličky. Nenechávat uschnout nad přímým zdrojem tepla - může popraskat.</p>



*Obrázek 10. Kytička z modelovací hmoty*



## Závěr

**„Má-li být však náprava úspěšná,  
musí být komplexní a všestranná,  
neboť, nebude-li současně napravovat všechno,  
co vzájemně souvisí,  
nikdy se nedostanete kupředu...“**

Jan Amos Komenský

Podářilo se mi splnit všechny cíle, které jsem si v úvodu diplomové práce stanovila. Bylo pro mě a hlavně pro mou další práci se žáky se speciálními vzdělávacími potřebami velice přínosné ujasnění problematiky integrace a inkluze v malotřídní škole. Teoretické využití funkce asistenta pedagoga, učitele a vychovatele jsem doplnila o svoje praktické poznatky ze své praxe. Podrobněji jsem Vás seznámila se situací jednotlivých žáků se speciálními vzdělávacími potřebami v edukačním procesu malotřídní školy.

Při zpracovávání diplomové práce jsem použila metody: analýzu odborné literatury ke zvoleným tématům, což znamenalo podrobné prostudování jednotlivých knih s danou tematikou, spoustu článků jsem vyhledala na internetových zdrojích. Dále metodu pozorování integrovaných žáků. A analýzu dokumentů ze Speciálně pedagogického centra. Ve své práci jsem dále použila spoustu zkušeností ze své praxe.

Za jeden z hlavních faktorů považuji: správnou informovanost pedagogů a všech, kteří s integrovaným žáky přijdou do kontaktu. Důležitost vidím hlavně v tom, že pokud znají pedagogové, kteří s žáky pracují, správnou diagnózu a problémy s ní spojené, jsou schopni žákovi, co nejlépe a nejefektivněji pomoci. Dokáží lépe hledat cesty ke zmírnění handicapu a najít metody práce, které žáku nejlépe vyhovují. Nemělo by však v žádném případě dojít k upřednostňování handicapovaného před ostatními žáky. Spolužáci bývají velmi vnímaví a jakékoliv „nadržování“ vnímají velmi negativisticky. Mohlo by to vyústit až v následnou šikanu postiženého žáka.

Dalším důležitým faktorem je vytvořit kvalitní podnětné prostředí, kde by měli integrovaní žáci možnost lépe se rozvíjet. Tomu může pomoci asistent pedagoga, který má možnost reagovat individuálně na možnosti a požadavky žáka.

Z mé praktické zkušenosti vím, že je důležité informovat také ostatní spolužáky. A to o všech problémech, které mohou handicapovaného potkat v každodenním životě. Děti se

potom stávají chápavější a dokážou daleko lépe reagovat na případné nesnáze a hlavně jsou ochotny pomoci. Proto bychom se neměli vyhýbat diskusím mezi žáky a jejich postiženými spolužáky (samozřejmě pokud jim nevádí o handicapu hovořit – což se na prvním stupni ZŠ nestává).

Nejdůležitějším závěrem, který si odnáším ze zpracování diplomové práce, je to, že pojem integrace postižených existuje a je velmi problematická, proto je důležité na některé problémy neustále upozorňovat. Počínaje problémy s financováním a konče problémy s kvalitním podnětným prostředím. Proto je důležité si předávat zkušenosti, které máme a co nejlépe je využít při práci se žáky se speciálními vzdělávacími potřebami.

Svou práci bych ráda zakončila moudrem, které je k tomuto tématu velice výstižné, pravdivé a málokdo si jeho význam uvědomí.

**„Žák není nádoba, kterou je třeba naplnit, ale pochoděň kterou je třeba zapálit“**

(Sokrates)

## Resumé

Práce se žáky se speciálně vzdělávacími potřebami je nejen fyzicky, ale i psychicky náročná. Ne vždy je vynaložené úsilí úměrné dosaženým výsledkům. Vyžaduje od každého pedagogického pracovníka nejen kvalitní teoretické znalosti a praktické zkušenosti, ale i velkou míru osobního cítění, trpělivosti a obětavosti.

Integrovaní žáci nebývají soběstační, nedokáží se na práci soustředit a samostatně pracovat.

Problém, se kterým se musí vyrovnat, je nejen vlastní postižení, ale i mnohdy nedosta-  
tečné sociokulturní prostředí, ve kterém žijí.

Jejich rušivé a mnohdy nevhodné chování lze ovlivňovat jen tehdy, jestliže takovému chování dobře porozumíme. To nám umožní ne dívat se na ně jako na rušivé a problémové.

I když jsou to děti, kterým je 8-9 let, jsou mnohdy na úrovni dětí předškolního věku. Často je musíme učit základním návykům sebeobsluhy a hygieny, které ostatní žáci berou jako samozřejmé, mnohdy jim nahrazujeme i rodiče.

Tito žáci jsou však velice vděční za každé vlídné slovo, pochvalu a pohlazení. I když ne vždy se jim vše podaří, je třeba je neustále motivovat pochvalou. Oni se nám pak odvděčí kladným přístupem, spoluprací a vděkem.

Pokud s těmito žáky pracujeme jako se sobě rovnými, často nás pak příjemně překvapí svými postřehy a vědomostmi.

**Cílem všech pedagogů na naší škole je, aby se integrovaní žáci co nejvíce začlenili do společnosti a splynuli s třídním kolektivem, aby získali základní dovednosti a návyky, byli šťastní a spokojení.**

## **Cizojazyčné resumé**

The working with pupils with special educational needs is not just physically but also mentally demanding. Efforts are not always commensurate achievements. It requires not only good theoretical knowledge and practical experiences but also lots of personal feelings, patience and dedications from every educator.

These pupils are not self-sufficient, they can not concentrate on work and work independently. Problems which they must cope are not only own disability but also often inadequate socio-cultural environment in which they live.

We can influence their disruptive and often inappropriate behavior only when we understand such behavior. It allows us to not look at them as disruptive and problematic. Even if they are children which are eight – nine are often at level of pre-school children. We must often teach them basic self-care and hygiene habits that other pupils take for granted, we often replace them their parents.

These pupils are very grateful for every kind word, praise and caress, Even though they do not always succeed, it is necessary to always motivate praise. Then they are rewarded with a positive attitude, cooperation and gratitude.

If we work with these pupils as equals, then they frequently pleasantly surprised us by their perception and knowledge.

Our school all teachers goal is to these pupils with special educational needs most integrate in society and merged with the class team to get basic skills and habits to be happy and satisfied.

## Seznam obrázků

### **Obrázky v textu**

Obrázek 1 – motýlek z modelovací hmoty .....	80
Obrázek 2 – mrak 1 .....	82
Obrázek 3 – mrak 2 .....	82
Obrázek 4 – šperkovnice .....	84
Obrázek 5 – ozdobné ulity .....	86
Obrázek 6 – tisk na textil .....	88
Obrázek 7 – kaštanová dekorace .....	90
Obrázek 8 – podzimní sluníčko .....	92
Obrázek 9 – papírový ptáček .....	94
Obrázek 10 – kytička z modelovací hmoty .....	97

### **Obrázky v příloze č.4**

Obrázek 1. - Školáci mají jasno	
Obrázek 2. - Ejpvická škola	
Obrázek 3. - Znak školy	
Obrázek 4. - Oceněná žákyně	
Obrázek 5. - Ukázka z publikace	
Obrázek 6. - Galerie ocenění škol	
Obrázek 7. - Tvoření pro maminky	
Obrázek 8. - Publikace v rokycanském deníku	
Obrázek 9. - Čertí škola	
Obrázek 10. - Pohádkový les - stanoviště	
Obrázek 11. - Pohádkový les - masky	
Obrázek 12. - Recyklační hlídka	
Obrázek 13. - Rokycanské muzeum	
Obrázek 14. - Tři mušketýři	
Obrázek 15. - Hra na flétnu	
Obrázek 16. - Hra na akordeon	
Obrázek 17. - Srdce pro maminku	

- Obrázek 18. - Vaření pro rodiče
- Obrázek 19. - Vaření pro děti
- Obrázek 20. - Spaní ve škole
- Obrázek 21. - Pošli přání Ježíškovi
- Obrázek 22. - Vypouštění balónek
- Obrázek 23. - Výzdoba stěn třídy
- Obrázek 24. - Šaman
- Obrázek 25. - Cesta za Šamanem
- Obrázek 26. - Výzdoba školy
- Obrázek 27. - Nádoby na třídění odpadu
- Obrázek 28. - Výstavka děl

## **Seznam tabulek**

Tabulka 1 – počty žáků v jednotlivých ročnících.....	15
--	----

## Seznam použité literatury

- BARTOŇOVÁ, M.: *Současné trendy v edukaci dětí a žáků se speciálními vzdělávacími potřebami v České republice*. Vyd. 1. Brno: MSD, 2005. ISBN 80-86633-37-3.
- BÁRTA, V.: *Města a obce očima dětí*. Kletr Plzeň.
- ČÁBALOVÁ, D.: *Vybrané kapitoly z pedagogik. Studijní text pro pedagogy volného času*. Plzeň, 2006.
- ČÁP, J., MAREŠ, J.: *Psychologie pro učitele*. Praha: PORTÁL, 2001. ISBN 80-7178-463-X
- DRECHSLEROVÁ, R.: *Pracovní výchova na malotřídní základní škole*. Plzeň, 2010. Diplomová práce. Západočeská univerzita. Fakulta pedagogická. Katedra technické výchovy. Vedoucí práce Jarmila Honzíková.
- HONZÍKOVÁ, J.: *Materiály pro pracovní činnosti na 1. stupni ZŠ*. Plzeň: ZČU, 2006. 1. ISBN 80-7043-453-8
- HONZÍKOVÁ, J.: *Pracovní činnosti na 1. stupni základní školy*. 2. Plzeň: ZČU, 2000. ISBN 80-7082-634-7
- HONZÍKOVÁ, J.: *Teorie a praxe tvořivosti v pracovní výchově*. 3. Plzeň: Pedagogické centrum, 2003. ISBN 80-7020-124-X
- HONZÍKOVÁ, J., BAJTOŠ, J.: *Didaktika pracovní výchovy na 1. stupni ZŠ*. Plzeň: ZČU, 2004. ISBN 80-7043-255-1
- HONZÍKOVÁ, J., MACH, P., NOVOTNÝ, J. a kol.: *Alternativní přístupy k technické výchově*. Plzeň: ZČU, Fakulta pedagogická, 2007. ISBN 978-80-7043-626-4
- CHALOUPKA, O.: *Škola a počátky dětského čtenářství*. Praha: Victoria Publishing, 1995. ISBN 80-85865-41-6
- JEŘÁBEK, Jaroslav: *Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání: s přílohou upravující vzdělávání žáků s lehkým mentálním postižením*. Praha: Výzkumný ústav pedagogický v Praze, 2005. ISBN 80-870-0002-1
- JÚVA, V., JÚVA, V.: *Stručné dějiny pedagogiky*. Brno: PAIDO, 1997. ISBN 80-85931-43-5
- KASPER, T., KASPEROVÁ, D.: *Dějiny pedagogiky*. Praha: GRADA, 2008. ISBN 978-80-247-2429-4
- KÁRNÍKOVÁ, M.: *Kapitoly z obecné pedagogiky*. Praha: SUPRO, 1969



- KOTEN, Tomáš: *Škola? V pohodě!. Metody, hry a formy práce pro realizaci učiva, pro dosažení očekávaných výstupů a rozvoj klíčových kompetencí*. Vyd. 1. Most: Hněvín, 2006. ISBN 80-866-5418-4.
- KOŠTÁLOVÁ, H., MIKOVÁ, Š., STANG, J.: *Školní hodnocení žáků a studentů se zaměřením na slovní hodnocení*. Praha: PORTÁL, 2008. ISBN 978-80-7367-314-7
- LADA, S., VODÁKOVÁ, J.: *Didaktika pracovního vyučování – I*. Praha: SPN, 1983. ISBN 17-615-82
- LADA, S., VODÁKOVÁ, J., HEC, J., ŠTRÁFOVÁ, M., UHARČEK, A.: *Didaktika pracovního vyučování II*. Praha: SPN, 1982. ISBN 17-594-82
- LOKŠOVÁ, I., LOKŠA, J.: *Teória a prax tvorivého vyučovania*. Prešov: ManaCon, 2001. ISBN 80-89040-04-7
- LOKŠOVÁ, I., LOKŠA, J.: *Tvořivé vyučování*. Praha: GRADA, 2003. ISBN 80-247-0374-2
- MATĚJČEK, Z.: *Dyslexie: Specifické poruchy učení*. Jinočany H&H, 1995. ISBN 80-85787-27-X
- MORÁVKOVÁ, Š., BARTOŇOVÁ, A.: *Najdi mě.... Informační příručka pro pedagogy o metodách a formách práce s dítětem a žákem s autismem*. MŠMT, 2011
- MÜLER, O. a kol.: *Dítě se speciálními vzdělávacími potřebami v běžné škole*. Olomouc, 2004. ISBN 80-244-0231-9
- OPATŘIL, S. a kol.: *Pedagogika pro učitelství prvního stupně základní školy*. Praha: SPN, 1985. ISBN 14-458-85
- JEŘÁBEK, Jaroslav. *Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání: S přílohou upravující vzdělávání žáků s lehkým mentálním postižením*. Praha: Výzkumný ústav pedagogický v Praze, 2005. ISBN 80-870-0002-1

## **Další zdroje**

- Malotřídní školy s nízkým počtem žáků se rušit nemusí. In: [Http://www.skolaonline.cz/](http://www.skolaonline.cz/) [online]. 2009 [cit. 09. února 2009]. Dostupné z: <http://www.skolaonline.cz/Home/tabid/41/articleType/ArticleView/articleId/1757/Malotridni-skoly-s-nizkym-poctem-zaku-se-rusit-nemusi.aspx>)

- KOTRBATÁ, Ivana a Lucie HLÁVOVÁ. Malotřídky stojí za to. *Časopis CPIV: Centra podpory inkluzivního vzdělávání*. PhDr. Josef Lukas. METODA spol. s r. o, 2012, roč. 2012, 26 - 28. Dostupné z:  
[http://www.cpiv.cz/attachments/138\\_Casopis\\_CPIV1.pdf](http://www.cpiv.cz/attachments/138_Casopis_CPIV1.pdf)
- PECHOVÁ, Šárka.: Z družiny děti odcházejí s pláčem. 5+2 dny. Rokycansko, 20. 9. 2012. Ročník I. Číslo 29. Strana 6.
- PECHOVÁ, Šárka.: Školáci mají jasno, rušit školy nechtějí.. 5+2 dny. Rokycansko, 19. 4. 2012. Ročník I. Číslo 29. Strana 6.
- BROŽOVÁ, Lenka: Ejpovické děti připravily pro maminky originální dárky. Rokycanský deník, 11. 5. 2011, strana 10, číslo (110). ISSN 1210-9223
- BROŽOVÁ, Lenka: Ejpovické děti tvoří stále něco nového. Rokycanský deník, 9. 4. 2009. strana 8, číslo 84.

### **Fotografie**

- BROŽOVÁ, Lenka: Vlastní archiv.

## **Seznam příloh:**

**Příloha č. 1:** Roční tematický plán pracovních činností pro 1. a 2. ročník

**Příloha č. 2:** Roční tematický plán pracovních činností pro 3. 4. a 5. ročník

**Příloha č. 3:** Individuální vzdělávací program

**Příloha č. 4:** Ilustrační fotografie

**Příloha č. 5:** Ilustrační CD s výrobky žáků

## Příloha č.1

### Roční tematický plán pracovních činností pro 1. a 2. ročník

Měsíc	Učivo a ostatní aktivity (exkurze atd.):	Očekávané výstupy:	Průřezová témata:	Pozn. učitele
9.	<p><b>PRÁCE S DROBNÝM MATERIÁLEM</b> - aranžování drobných přírodnin.</p> <p><b>PAPÍR A KARTON</b> - stříhání papíru – rovně, zaoblené tvary, - vystřihování jednoduchých tvarů, ohýbání papíru, překládání na půlku, do harmoniky, skládání, nalepování, trhání.</p>	<p>- Vytváří předměty jednoduchými postupy z různých materiálů; - pracuje podle slovního návodu; - osvojuje si základní návyky při práci s drobným materiálem; - seznamuje se a dodržuje hygienické a bezpečnostní návyky při práci.</p>	<p><b>M</b> - odhady větší, menší, delší, kratší; - rovinný útvar, těleso.</p> <p><b>M</b> - modelování rovinných geometrických útvarů a těles; - jednoduché stavby z kostek.</p> <p><b>VV</b> - modelování podle skutečnosti.</p> <p><b>PRV</b> - rozliší přírodní a umělé prvky v krajině a vyjádří různými způsoby její estetické hodnoty a rozmanitost.</p>	
10.	<p><b>MODELOVACÍ HMOTA</b> - hnětení, stlačování, válení, ubírání, přidávání, ohýbání.</p> <p><b>PŘÍPRAVA POKRMŮ</b> - zásady slušného stolování a sebeobsluha ve školní jídelně, používání příboru; - dodržování bezpečnosti při stolování.</p>	<p>- Zvládá zásady slušného stolování a sebeobsluhu ve školní jídelně.</p>		
11.				
12.	<p><b>PRÁCE S DROBNÝM MATERIÁLEM PAPÍR A KARTON</b> - stříhání; - vystřihování, ohýbání, překládání, skládání, nalepování, trhání.</p> <p><b>MODELOVACÍ HMOTA</b> - hnětení, stlačování, válení, ubírání, přidávání.</p> <p><b>LIDOVÉ ZVYKY A TRADICE</b> - jednoduché vánoční ozdoby; - určování vlastností materiálů.</p>	<p>- Vytváří předměty jednoduchými postupy z různých materiálů; - pracuje podle slovního návodu; - osvojuje si základní návyky při práci s drobným materiálem; - seznamuje se a dodržuje hygienické a bezpečnostní návyky při práci.</p> <p>- zvládá elementární dovednosti a činnosti při práci se stavebnicí; - pracuje podle návodu i podle vlastní fantazie; - osvojuje si základní</p>	<p><b>VL</b> - zvyky v různých zemích Evropy.</p> <p><b>M</b> - odhady větší, menší, delší, kratší; - rovinný útvar, těleso.</p> <p><b>M</b> - modelování rovinných geometrických útvarů a těles; - jednoduché stavby z kostek.</p> <p><b>VV</b> - modelování podle skutečnosti.</p>	
1.				

<p><b>2.</b></p>	<p><b>KONSTRUKČNÍ ČINNOSTI</b>  - práce se stavebnicí Cheva , Seva, Merkur, Logik, mozaika;  - montáž a demontáž podle demonstrace učitele, podle nákresu, podle vlastní představy;  - kreativita;  - určování vlastností materiálů.</p>	<p>pracovní dovednosti a návyky při organizaci práce;  - zná a dodržuje zásady hygieny a bezpečnosti při montáži a demontáži.</p>	<p><b>VV</b>  - sledování a srovnávání vlastností plastových materiálů.</p>	
<p><b>3.</b></p> <p><b>4.</b></p>	<p><b>PRÁCE S DROBNÝM MATERIÁLEM PAPÍR A KARTON</b>  - stříhání, vystřihování, ohýbání, překládání, skládání, nalepování, trhání.</p> <p><b>MODELOVACÍ HMOTA</b>  - hnětení, stlačování, válení, ubírání, přidávání.</p> <p><b>LIDOVÉ ZVYKY A TRADICE</b>  - jednoduché velikonoční ozdoby</p> <p><b>PĚSTITELSKÉ PRÁCE</b>  -ošetřování pokojových květin;  - zalévání, kypření, odstraňování prachu a odumřelých částí, umývání misek;  - význam vody a světla pro rostliny.</p>	<p>- Vytváří předměty jednoduchými postupy z různých materiálů;  - pracuje podle slovního návodu;  - osvojuje si základní návyky při práci s drobným materiálem;  - seznamuje se a dodržuje hygienické a bezpečnostní návyky při práci.</p> <p>- pečuje o nenáročné pokojové rostliny ve třídě.</p>	<p><b>VL</b>  – zvyky v různých zemích Evropy.</p> <p><b>VV</b>  - modelování podle skutečnosti.</p> <p><b>PRV</b>  - pozorování a porovnávání vlastností vody, vzduchu a přírodnin.</p>	

<p><b>5.</b></p>	<p><b>PRÁCE S DROBNÝM MATERIÁLEM PAPÍR A KARTON</b> - stříhání, vystřihování, ohýbání, překládání, skládání, nalepování, trhání.</p> <p><b>MODELOVACÍ HMOTA</b> - hnětení, stlačování, válení, ubírání, přidávání.</p>	<p>- vytváří předměty jednoduchými postupy z různých materiálů; - pracuje podle slovního návodu; - osvojuje si základní návyky při práci s drobným materiálem; - seznamuje se a dodržuje hygienické a bezpečnostní návyky při práci.</p>	<p><b>VV</b> - modelování podle skutečnosti.</p> <p><b>PRV</b> - rozliší přírodní a umělé prvky v krajině; - vyjádří různými způsoby její estetické hodnoty a rozmanitost.</p> <p><b>PRV</b> - pozorování a porovnávání vlastností vody, vzduchu, přírodnin.</p>	
<p><b>6.</b></p>	<p><b>PĚSTITELSKÉ PRÁCE</b> - ošetřování pokojových květin- zalévání, kypření, odstraňování; -prachu a odumřelých částí, umývání misek; - význam vody a světla pro rostliny.</p>	<p>- pečuje o nenáročné pokojové rostliny ve třídě.</p>		
<p><b>Celý školní rok</b></p>	<p>- osvojování si základů hygieny a bezpečnosti práce, pořádku na pracovním místě a jeho okolí, - vytváření návyku organizace práce</p>	<p>- osvojuje si základní návyky při práci - seznamuje se a dodržuje hygienické a bezpečnostní návyky při práci.</p>	<p><b>PRV</b> - první pomoc při úrazu.</p>	<p>Používá bezpečně a účinně materiály, nástroje a vybavení, dodržuje vymezená pravidla, plní povinnosti a závazky, adaptuje se na změněné nebo nové pracovní podmínky.</p>

## Příloha č. 2

### Roční tematický plán pracovních činností pro 3., 4. a 5. ročník

Měsíc, počet hodin	Učivo a ostatní aktivity (laboratorní práce, exkurze atd.)	Očekávané výstupy	Průřezová témata	Klíčové kompetence
9. (4)	<p><b>(2 hod)</b> <b>Pěstičské práce:</b> - úprava květin ve váze a péče o ně; - vypěstování rostlin dle vlastní volby, pokusy, pozorování; - řízkování;</p> <p>- zásady hygieny a bezpečnosti práce; - první pomoc při úrazu.</p> <p><b>(2 + 4 hod)</b> <b>Šnek</b> - pořádek na pracovním místě; - zásady hygieny a bezpečnosti práce; - (PET lahve, papír a karton - překládání a skládání, trhání, nalepování a slepování).</p>	<p><b>Celý rok:</b></p> <p>- vytváří složitějšími pracovními postupy různé;  - výrobky na základě své představivosti;  - dodržuje zásady hygieny a bezpečnosti práce;  - volí vhodné pomůcky, nástroje a náčiní vzhledem k použitému materiálu.</p>	<p><b>Vazby:</b></p> <p><b>Matematika</b> – souměrné tvary, určení osy souměrnosti modelováním, překládáním papíru.</p> <p><b>Výtvarná výchova</b> - rozvíjení smyslu pro výtvarný rytmus (řazení prvků přírodních i vystřihovaných).</p> <p><b>Prvouka</b> - rozliší přírodní a umělé prvky v krajině a vyjádří různými způsoby její estetické hodnoty a rozmanitost.</p> <p><b>Přírodověda</b> - první pomoc při úrazu.</p> <p><b>Vazby</b></p> <p><b>Přírodověda</b> - rostliny, houby, živočichové – způsob života, stavba těla a význam některých nejznámějších druhů</p> <p><b>Výtvarná výchova</b> - rozvíjení smyslu pro výtvarný rytmus - řazení prvků přírodních i vystřihovaných.</p> <p><b>Prvouka</b> - rozliší přírodní a umělé prvky v krajině a vyjádří různými</p>	<p><b>Kompetence k učení:</b> - Podporujeme samostatnost a tvořivost. - Podporujeme různé přijatelné způsoby dosažení cíle. - Učíme žáky plánovat, organizovat a vyhodnocovat jejich činnosti. - Ve výuce se zaměřujeme na „aktivní“ dovednosti, učivo používáme jako prostředek k jejich získání. - Umožňujeme žákovi pozorovat a experimentovat, porovnávat výsledky a vyvozovat závěry. - Uplatňujeme individuální přístup k žákovi. - Učíme práci s chybou. - Učíme trpělivosti, povzbuzujeme. - Požadujeme po žácích prezentaci výsledků své práce.</p> <p><b>Kompetence k řešení problémů:</b> - Učíme žáky nebát se problémů. („problémy byly, jsou a budou - problém není hrozba, ale výzva”). - Podporujeme netradiční (originální) způsoby řešení problémů. - Podporujeme samostatnost, tvořivost a logické myšlení. - Podporujeme týmovou spolupráci při řešení problémů.</p> <p><b>Kompetence komunikativní</b> - Klademe důraz na „kulturní úroveň“ komunikace. - Netolerujeme agresivní, hrubé, vulgární a nezdvořilé projevy chování žáků.</p>
10. (4)	<p><b>(2 + 4 hod)</b> <b>Šnek</b> - pořádek na pracovním místě; - zásady hygieny a bezpečnosti práce; - (PET lahve, papír a karton (překládání a skládání, trhání, nalepování a slepování).</p>			
11. (6)	<p><b>(2 hod)</b> <b>Okénko do okna</b> - (pomůcky: papírová krajka pod dort, usušené rostliny); - drobný materiál; vytváření různých výrobků na základě představivosti; - využívání prvků vztahujících se k lidovým tradicím; - papír; - vystřihování symetrických tvarů; - obkreslování podle</p>			

	<p>šablony; - překládání, skládání, stříhání a vystřihování, nalepování a slepování, trhání; - prvky lidových tradic; úprava květin ve váze a péče o ně.</p> <p><b>(2 hod)</b> <b>Zimní papírořez</b> - papír; - vystřihování symetrických tvarů; - obkreslování podle šablony; - překládání, skládání, stříhání a vystřihování.</p> <p><b>(2 hod)</b> <b>Příprava pokrmů</b> - připraví samostatně jednoduchý pokrm; - dodržuje pravidla správného stolování a společenského chování; - udržuje pořádek a čistotu pracovních ploch; - dodržuje základy hygieny a bezpečnosti práce; - dokáže poskytnout první pomoc při úrazu v kuchyni.</p>	<p>- orientuje se v základním vybavení kuchyně;</p> <p>- připraví samostatně jednoduchý studený pokrm;</p> <p>- dodržuje pravidla správného stolování a společenského chování;</p> <p>- udržuje pořádek a čistotu pracovních ploch;</p> <p>- dodržuje zásady hygieny a bezpečnosti práce.</p>	<p>způsoby její estetické hodnoty a rozmanitost.</p> <p><b>Matematika</b> - stavby z geometrických těles podle daného schématu a naopak.</p>	<p>- Podporujeme kritiku a sebekritiku. - Důsledně vyžadujeme dodržování pravidel stanovených ve školním řádu, v řádech odborných pracoven, řádu akcí mimo školu apod. a umožňujeme žákům podílet se na sestavování těchto pravidel.</p> <p><b>Kompetence sociální a personální:</b> - Používáme skupinovou práci žáků, učíme žáky vzájemně si pomáhat. - Učíme žáky pracovat v týmech, učíme je vnímat vzájemné odlišnosti jako podmínku efektivní spolupráce. - Rozvíjíme schopnost žáků zastávat v týmu různé role. - Podporujeme vzájemnou pomoc žáků, vytváříme situace, kdy se žáci vzájemně potřebují. - Upevňujeme v žácích vědomí, že ve spolupráci lze lépe naplňovat osobní i společné cíle. - Netolerujeme projevy rasismu, xenofobie a nacionalismu. - Učíme žáky k odmítavému postoji ke všemu, co narušuje dobré vztahy mezi žáky, (mezi žáky a učiteli). - Důsledně vyžadujeme dodržování společně dohodnutých pravidel chování.</p>
<p><b>12.</b> <b>(2)</b></p>	<p><b>(2 hod)</b> <b>Dárková taška</b> - drobný materiál; - využívání prvků vztahujících se k lidovým tradicím; - papír; - prvky lidových tradic; - textil.</p>			<p><b>Kompetence občanské:</b> - Netolerujeme projevy rasismu, xenofobie a nacionalismu - Netolerujeme agresivní, hrubé, vulgární a nezdvořilé projevy chování žáků, zaměstnanců školy i rodičů. - Netolerujeme nekamarádké chování a odmítnutí požadované pomoci. - Netolerujeme žádnou podobu (aktivní, pasivní, otevřenou, skrytou) podpory výše uvedených negativních jevů.</p>
<p><b>1.</b> <b>(4)</b></p>	<p><b>(4 hod)</b> <b>Tahací klaun</b> - papír; - obkreslování podle šablony; - překládání, skládání, stříhání a vystřihování, nalepování a slepování, trhání; - textil; - přišívání knoflíků.</p>			
	<p><b>(4 hod)</b> <b>Berušky</b> - pořádek na pracovním místě;</p>			



<p><b>2.</b> <b>(4)</b></p>	<p>- zásady hygieny a bezpečnosti práce; - papír a karton, kašírování, překládání a skládání, trháání, nalepování a slepování.</p>			<p>- Důsledně dbáme na dodržování pravidel chování ve škole, stanovených ve vnitřních řádech školy. - Vedeme žáky k sebeúctě a k úctě k druhým lidem. - Vedeme žáky k aktivní ochraně jejich zdraví, a k ochraně životního prostředí.</p>
<p><b>3.</b> <b>(4)</b></p>	<p><b>(4 hod)</b> <b>Model automobilu</b> - papír a karton (překládání a skládání, trháání; - nalepování a slepování, stříhání a vystřihování; - vystřihování symetrických tvarů z přeloženého papíru; - obkreslování podle šablony.</p>		<p><b>Přírodověda</b> - rostliny, houby, živočichové - způsob života, stavba těla a význam některých nejznámějších druhů; - škůdci.</p>	<p>- V hodnocení žáků (ve zřetelné převaze) uplatňujeme prvky pozitivní motivace. - Jsme vždy připraveni komukoliv z žáků podat pomocnou ruku. - Vyžadujeme od žáků hodnocení vlastního chování i chování spolužáků, hledání společného řešení při nedodržování pravidel třídy či školního řádu – vyžadujeme od žáků přijetí zodpovědnosti za plné dodržování těchto stanovených pravidel.</p>
<p><b>4.</b> <b>(4)</b></p>	<p><b>(2 hod)</b> <b>Vajíčko</b> - drobný materiál; - vytváření různých výrobků na základě představivosti; - využívání prvků vztahujících se k lidovým tradicím.</p> <p><b>(2 + 2 hod)</b> <b>Rámeček na fotku</b> - drobný materiál; - vytváření různých výrobků na základě představivosti; - papír; - vystřihování symetrických tvarů; - obkreslování podle šablony - překládání, skládání, stříhání a vystřihování, nalepování a slepování, trháání; - textil; - kompletace dle předlohy.</p>			<p><b>Kompetence pracovní:</b> - Vedeme žáky k pozitivnímu vztahu k práci. Žádnou práci netrestáme. Kvalitně odvedenou práci vždy pochválíme. - Při výuce vytváříme podnětné a tvořivé pracovní prostředí. Měníme pracovní podmínky, žáky vedeme k adaptaci na nové pracovní podmínky. - Důsledně žáky vedeme k dodržování vymezených pravidel, ochraně zdraví, životního prostředí a k plnění svých povinností a závazků.</p>
<p><b>5.</b> <b>(4)</b></p>	<p><b>(2 + 2 hod)</b> <b>Rámeček na fotku</b> - drobný materiál; - vytváření různých výrobků na základě představivosti; - papír; - vystřihování symetrických tvarů; - obkreslování podle šablony - překládání, skládání,</p>			

	<p>stříhání a vystřihování, nalepování a slepování, trhání; - textil; - kompletace dle předlohy.</p> <p><b>(2 hod)</b> <b>Pěstitelské práce</b> - úprava květin ve váze a péče o ně; - vypěstování rostliny dle vlastní volby; - pokusná činnost, pozorování; - řízkování; - hrnkování; - zásady hygieny a bezpečnosti práce; - první pomoc při úrazu.</p>	<p>Ošetřuje nenáročné pokojové květiny podle daných zásad;</p>		
<p><b>6.</b> <b>(4)</b></p>	<p><b>(2 hod)</b> <b>Lezoucí brouček</b> - obkreslování podle šablony; - překládání, skládání, stříhání a vystřihování, nalepování a slepování, trhání; - kompletace dle předlohy.</p> <p><b>nebo – volba dle situace</b></p> <p><b>(1 hod)</b> <b>Příprava pokrmů</b> - připraví samostatně jednoduchý pokrm; - dodržuje pravidla správného stolování a společenského chování; - udržuje pořádek a čistotu pracovních ploch; - dodržuje základy hygieny a bezpečnosti práce; - dokáže poskytnout první pomoc při úrazu v kuchyni</p> <p><b>nebo – volba dle situace</b></p> <p><b>(1 hod)</b> <b>Práce montážní a demontážní</b> - jednoduché výrobky ze stavebnice (Merkur, Seva, Cheva ...). - práce dle předlohy nebo na dané téma.</p>	<p>- provádí pozorování přírody, zaznamenává a hodnotí výsledky pozorování; - volí vhodné pomůcky, nástroje a náčiní;</p> <p>- dodržuje bezpečnost a hygienu práce.</p> <p>- Provádí montáž a demontáž stavebnice podle předlohy, návodu</p> <p>- pracuje dle zadání; využívá vlastní fantazii.</p>		

	<p><b>(1 hod)</b> <b>Úklidové práce</b> - úklidové práce v učebních prostorách; - úprava nástěnek; - třídění materiálů; - udržuje pořádek a čistotu pracovních ploch; - dodržuje základy hygieny a bezpečnosti práce.</p>			
--	---	--	--	--

## Příloha 3 - Individuální vzdělávací program

Základní škola a Mateřská škola ....., okres ....., příspěvková organizace

### INDIVIDUÁLNÍ VZDĚLÁVACÍ PROGRAM

**Jméno žáka:**

**Datum narození:**

**Bydliště:**

**Škola:**

**Třída:**

#### **1. Vyšetření:**

ze dne 7. 9. 2012,

platnost vyšetření: 2012 / 2013, 2013 / 2014

„dyslexie, dysortografie, zkřížená lateralita“

vyšetření provedla: .....

#### **2. Kontrola vyšetření dne:**

.....

#### **3. Učební dokumenty:**

č.j. .... školní vzdělávací program „SLUNÍČKO“

#### **4. Vyučovací předmět:**

SVPŠD ve všech předmětech

#### **Zohlednit:**

- kvalitu písma,
- neklasifikovat časově omezené zkoušky,
- pomalé pracovní tempo,
- zvýšenou unavitelnost,
- v naukových předmětech nehodnotit úpravu, ale obsahovou stránku,
- omezit nebo nahradit dlouhé opisování poznámek,
- využívat počítačových programů,
- neklasifikovat časově omezené zkoušky,
- zkrátit rozsah písemných prací,
- preferovat doplňovací cvičení před diktáty,
- písemné práce při výrazných neúspěších neklasifikovat,
- častěji opakovat a fixovat pravopisné jevy, podle potřeby prodloužit výklad, používat přehled mluvnických pravidel.

## **5. Speciálně pedagogická a psychologická péče:**

- sluchové a zrakové rozlišování,
- sluchová a zraková paměť,
- sluchová a zraková analýza a syntéza,
- zrakové rozlišování reverzních figur,
- rozvoj jemné motoriky,
- nácvik správného držení pera,
- sluchové a zrakové rozlišování délky samohlásek,
- psaní diakritických znamének (háčky, čárky, tečky),
- sluchové a zrakové rozlišování tvrdých a měkkých souhlásek, jejich psaní,
- dodržování hranic slov v písmu,
- procvičování a upevňování čtenářských návyků, přechod od plynulého slabikování, k plynulému čtení vět
- nácvik čtení s intonací,
- vést k samostatnému vyhledávání chyb.

## **6. Kompenzační a učební pomůcky, vybavení, učebnice, učební texty apod. včetně zdůvodnění**

### **V hodinách jsou použity:**

- výukové programy pro dyslektiky na PC,
- Zelinková: Cvičení pro dyslektiky I.- VI.,
- Novák: Tabulky,
- Michálková : Shody a rozdíly,
- Sklenářová: Vyjmenovaná slova hravě,
- tabulky abecedy, druhů vět, kartičky se slabikami pro tvoření slov, tabulky vyjmenovaných slov,
- stavebnice pro rozvoj jemné motoriky a představivosti.

## **7. Návrh případného snížení počtu žáků ve třídě včetně zdůvodnění :**

Ne.

## **8. Účast dalšího pracovníka včetně zdůvodnění:**

Ne

## **9. Předpoklad navýšení finančních prostředků:**

1 hodina INP týdně

**10. Spolupráce se zákonnými zástupci, podíl žáka na řešení problému:**

Účast rodičů na konzultačních schůzkách, domácí příprava dle pokynů učitele INP, důsledná kontrola a příprava na vyučování ze strany rodičů, pravidelná docházka na INP; denně číst alespoň 10 minut s rodičem.

**11. Jmenovité určení pracovníka PPP :**

.....

**12. Další důležité informace: SPP bude probíhat pod vedením speciálního pedagoga**

.....

**13. Na vypracování IVP se podíleli:**

speciální pedagog Mgr. ....

**14. Datum:**

19. 9. 2012

Rodiče žáka: .....

Třídní učitelka: .....

Speciální pedagog: .....

Pracovník PPP Rokycany: .....

Ředitelka školy: .....

# Příloha 4 – Ilustrační fotografie



Obrázek 1. Školáci mají jasno



Obrázek 2. Ejpovická škola



Obrázek 3. Znak školy



Obrázek 4. Oceněná žákyně



Obrázek 5. Ukázka z publikace



Obrázek 6. Galerie ocenění škol



Obrázek 7. Tvoření pro maminky



Obrázek 8. Publikace v Rokycanském deníku



Obrázek 9. Čertí škola



Obrázek 10. Pohádkový les – stanoviště



Obrázek 11. Pohádkový les - masky



Obrázek 12. Recyklační hlídka





Obrázek 13. Rokycanské muzeum



Obrázek 14. Tři mušketýři



Obrázek 15. Hra na flétnu



Obrázek 16. Hra na akordeon



Obrázek 17. Srdce pro maminku



Obrázek 18. Vaření pro rodiče



Obrázek 19. Vaření pro děti



Obrázek 20. Spaní ve škole



Obrázek 21. Pošli přání Ježíškovi



Obrázek 22. Vypouštění balónek



Obrázek 23. Výzdoba stěn třídy



Obrázek 24. Šaman



Obrázek 25. Cesta za Šamanem



Obrázek 26. Výzdoba školy



Obrázek 27. Nádoby na třídění odpadu



Obrázek 28. Výstavka děl